

Inderøy kommune

7670 Inderøy

Møteinnkalling

Utvalg: Inderøy kommunestyre

Møtested: Inderøy Kulturhus, møterom:

Dato: 01.11.2010

Tidspunkt: 18:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 74124210. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Ole Tronstad
ordfører

Solbjørg Kirknes
sekretær

Sakliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Untatt off.
PS 50/10	Forvaltningsrevisjonsrapport nr. 1729-1/2010 - Bistand Funksjonshemmede	
PS 51/10	Endringer i kommuneloven - høring	
PS 52/10	Krisesenteret i Nord-Trøndelag - et tilbud til kommunene	
PS 53/10	Referatsaker	
RS 2/10	Rapport - Inderøysommer ferdaminne 2010	

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Inderøy kommunestyre	50/10	01.11.2010

Forvaltningsrevisjonsrapport nr. 1729-1/2010 - Bistand Funksjonshemmede

Kontrollutvalgets forslag til vedtak:

Kommunestyret tar rapporten til orientering, og ber administrasjonen følge opp innholdet i rapportens kap. 7.1.

Vedlegg

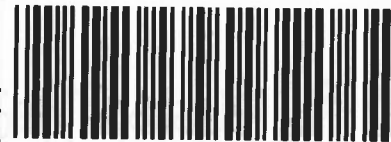
- 1 Saksprotokoll - sak 015/10
- 2 Endelig rapport Bistand funksjonshemmede

Bakgrunn

Ovennevnte sak er behandlet av Kontrollutvalget i møte den 28.09.10, sak nr. 15/10. Forvaltningsrevisjonsrapport nr. 1729-/2010 – Bistand funksjonshemmede er oversendt kommunestyret for behandling.

Konklusjon

Kommunestyret tar rapporten til orientering, og ber administrasjonen følge opp innholdet i rapportens kap. 7.1.

SAKSPROTOKOLL

SAK 015/10

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT NR 1729-1/2010 – BISTAND FUNKSJONSHEMMEDE

Saksgang	Møtedato	Saksbehandler	Saksnr.	Arkiv:
Kontrollutvalget	28.09.2010	Per Helge Genberg	015/10	421-1729-5.3

Kontrollutvalgets vedtak:

1. Kontrollutvalget slutter seg til vurderingene i rapporten.
2. Forvaltningsrevisjonsrapport nr 1729-1/2010 oversendes kommunestyret,

med denne innstillingen:

Kommunestyret tar rapporten til orientering, og ber administrasjonen følge opp innholdet i rapportens kap. 7.1.

SAKSBEHANDLING/SAKSGANG:

Saksbehandlers forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til vurderingene i rapporten.
2. Forvaltningsrevisjonsrapport nr 1729-1/2010 oversendes kommunestyret,

med denne innstillingen:

Kommunestyret tar rapporten til orientering, og ber administrasjonen følge opp innholdet i rapportens kap. 7.1.

Behandling:

Forslag i møtet

Ingen

Avstemming

Enstemmig

Endelig vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til vurderingene i rapporten.
2. Forvaltningsrevisjonsrapport nr 1729-1/2010 oversendes kommunestyret,

med denne innstillingen:

Kommunestyret tar rapporten til orientering, og ber administrasjonen følge opp innholdet i rapportens kap. 7.1.

Saksopplysninger:

Plan for forvaltningsrevisjon 2008 – 2011 ble vedtatt av kontrollutvalget 23.04.2008 og av kommunestyret 24.06.2008. Høyest prioriterte prosjekt i planen er "Hjem og arbeid", som senere har skiftet navn til Bistand funksjonshemmede.

Kontrollutvalget vedtok prosjektplanen i møte 24.03.2010, sak 08/10.

KomRev Trøndelag oversendte rapporten 17.08.2010. Rådmannen i Inderøy har hatt rapporten til høring (med kopi til KomSek Trøndelag IKS), og kommentarer fra rådmannen er tatt inn i den endelige rapporten.

Forvaltningsrevisjonens metode omfatter dokumentanalyse og intervjuer.

Fire problemstillinger er definert i rapporten:

1. Er kommunens boligtilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming i tråd med regelverket på området?

2. Er kommunens bistands- og aktivitetstilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming i tråd med regelverket på området?
3. Oppfyller kommunen forvaltningslovens krav til enkeltvedtak for tjenester til psykisk utviklingshemmede?
4. Hvilke utfordringer har BFH når det gjelder forhold knyttet til personal, ledelse og arbeidsmiljø?

Når det gjelder pkt. 1 og 2, viser rapporten ingen avvik i forhold til regelverket. Boligbehovet er fullt dekket, og aktivitetstilbudet godt.

Forvaltningsrevisjonen har funnet formelle mangler ved kommunens vedtak om tildeling av bolig i bofellesskap. Videre er det utfordringer knyttet til arbeidsmiljø på ett av bofellesskapene, og kommunen har nå satt fokus på dette. Mange små delstillinger kan føre til problemer med å sikre nødvendig kompetanse.

Vurdering

Kommunestyret kan ta forvaltningsrevisjonsrapporten til orientering.

Det vises spesielt til kap. 7.1 i konklusjonen i rapporten. Etter en tid bør kontrollutvalget be om tilbakemelding for å forsikre seg om at administrasjonen har satt i verk tiltak på disse forbedringsområdene.

Trøndelag IKS

Bistand funksjonshemmede

Inderøy kommune

Forvaltningsrevisjon nr 1729-1/2010

Forord

KomRev Trøndelag IKS har i perioden mars til juni 2010 gjennomført en forvaltningsrevisjon av enheten/tjenesten Bistand funksjonshemmede i Inderøy kommune. Prosjektet er bestilt av kontrollutvalget som del av Plan for forvaltningsrevisjon 2008-2011. Planen ble behandlet i kontrollutvalget 23.04.08 (sak 12/08) og i kommunestyret 24.06.08 (sak 26/08).

Våre kontaktpersoner i kommunen har vært Per Arne Olsen (enhetsleder Bistand og omsorg) og Eirin Thorsen Lian (tjenesteleder Bistand funksjonshemmede).

Vi takker for et positivt samarbeid.

Steinkjer 17.08.2010

Grethe Haugan Aasen /s/
Oppdragsansvarlig revisor

Marte Bjørnelv
Prosjektleder

Innholdsfortegnelse

0 Sammendrag	4
1 Innledning	6
1.1 Bestilling fra kontrollutvalget	6
1.2 Kommunens ansvar	6
1.3 Organisering	7
2 Problemstillinger, revisjonskriterier og metode	8
2.1 Problemstillinger	8
2.1.1 Avgrensning	8
2.2 Kilder til revisjonskriterier	8
2.3 Metode	9
3 Boligtilbud	9
3.1 Revisjonskriterier	9
3.2 Data	10
3.3 Vurdering	11
4 Bistands- og aktivitetstilbud	11
4.1 Revisjonskriterier	11
4.2 Data	12
4.3 Vurdering	14
5 Vedtak	14
5.1 Revisjonskriterier	14
5.2 Data	14
5.3 Vurdering	16
6 Utfordringer ledelse, personal og arbeidsmiljø	17
7 Oppsummering og konklusjon	18
7.1 Anbefalinger	20
8 Høring	20
Litteraturliste	21

0 Sammendrag

På oppdrag fra kontrollutvalget i Inderøy kommune har KomRev Trøndelag IKS gjennomgått tjenesten Bistand funksjonshemmede (BFH). Vi har tatt utgangspunkt i følgende problemstillinger:

1. Er kommunens boligtilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming i tråd med regelverket på området?
2. Er kommunens bistands- og aktivitetstilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming i tråd med regelverket på området?
3. Oppfyller kommunen forvaltningslovens krav til enkeltvedtak for tjenester til psykisk utviklingshemmede?
4. Hvilke utfordringer har BFH når det gjelder forhold knyttet til personal, ledelse og arbeidsmiljø?

Prosjektet er avgrenset til å omfatte tjenestene som ytes og/eller formidles av BFH, det vil si tjenester til beboerne i bofellesskap. Problemstillingene er besvart på grunnlag av informasjon framkommet i intervju og analyse av dokumenter.

Revisors gjennomgang viser at kommunen oppfyller sin plikt til å tilby psykisk utviklingshemmede som har behov for det, plass i bolig med heldøgns omsorgstjenester, jf. sosialtjenesteloven § 4-2. For psykisk utviklingshemmede som ikke selv er i stand til å ivareta sine interesser på boligmarkedet, men likevel ikke har behov for heldøgns omsorgstjenester, vurderer revisor det slik at kommunen oppfyller sin plikt etter sosialtjenesteloven § 3-4.

Gjennomgangen viser at kommunen pr i dag ikke har et udekket boligbehov for psykisk utviklingshemmede, men tvert imot har to ledige leiligheter i bofellesskapene. Kommunens utfordring er knyttet til fleksibiliteten i tilbudet, både når det gjelder alderssammensetningen og hjelpebehovet i bofellesskapene.

BFH tilbyr praktisk bistand og opplæring til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av funksjonshemming i tråd med sosialtjenesteloven § 4-2. BFH tilbyr også hjemmesykepleie til psykisk utviklingshemmede som har behov for dette i tråd med bestemmelsene i kommunehelsetjenesteloven § 1-3.

Kommunen har etter loven en plikt til å arbeide for at det bli satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for funksjonshemmede. Arbeidstilbud er ikke en lovpålagt tjeneste i henhold til sosialtjenesteloven. Revisors vurdering er at kommunen gir et svært godt tilbud til psykisk utviklingshemmede gjennom Flyndra A/S. Utfordringen kan være at tilbudet ikke favner alle brukere som har behov for et tilbud om aktivitet på dagtid, og at det framover også vil bli behov for andre typer aktiviseringstiltak innenfor de økonomiske rammene som er tilgjengelig.

Revisors gjennomgang viser at kommunens vedtak om bolig i bofellesskap ikke er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak. Det vises ikke til lovhjemmel for vedtaket, og det opplyses heller ikke om klageadgang og retten til å se sakens dokumenter. Enheten har ikke kunnet dokumentere at alle beboerne har gyldig vedtak og leiekontrakt. Vedtak om praktisk bistand og opplæring, helsehjelp og arbeid er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak.

BFH har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø på ett av bofellesskapene. Gjennomgangen tyder på at både ledelse og ansatte har tatt tak i problemene, og jobber konstruktivt med disse. Det er behov for klare, og felles mål, for tjenesten. En annen utfordring er knyttet til mange delstidsstillinger og små stillingsbrøker. Denne problematikken kan igjen føre til problemer med å rekruttere nødvendig kompetanse. Flere av utfordringene er relatert til at det har vært til dels stor turnover i lederstillingen i BFH de siste årene.

1 Innledning

1.1 Bestilling fra kontrollutvalget

Kontrollutvalget vedtok i møte 23.04.08 (sak 12/08) *Plan for forvaltningsrevisjon 2008-2011*. Første prioriterte prosjekt var tjenesten Bistand funksjonshemmede (tidligere Hjem og arbeid).

Kontrollutvalget gjennomførte et møte med enheten 18.02.10. Utvalget møtte enhetsleder for Bistand og omsorg og tjenesteleder for Bistand funksjonshemmede, samt tillitsvalgt og brukerrepresentanter. Det ble også gjennomført et besøk ved Årfall bofellesskap.

Som oppfølging av møtet/besøket ønsket kontrollutvalget en forvaltningsrevisjon på området. I utarbeidelse av problemstillingene har revisor tatt utgangspunkt i momenter frakomet under besøket.

I sin bestilling ønsket kontrollutvalget å få belyst Inderøy kommunes bo- og tjenestetilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming i forhold til gjeldende regelverk: Blir rettighetene ivaretatt i henhold til gjeldende lover og forskrifter?

Kontrollutvalget ønsket også en beskrivelse av utfordringene knyttet til ledelse, personal og arbeidsmiljø i tjenesten.

Forvaltningsrevisjon vs. fylkesmannens tilsyn

Forvaltningsrevisjon utføres med hjemmel i kommunelovens § 77 nr. 4, og forskrift om kontrollutvalg kapittel 5 og forskrift om revisjon kapittel 3. Fylkesmannens tilsyn med kommunene er hjemlet i de ulike særlovene (for eksempel sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven). Fylkesmannen kontrollerer om lover og forskrifter blir fulgt, og om kommunen har systemer som sikrer dette ¹. Dette kan også være tema for en forvaltningsrevisjon. I tillegg kan man gjennom en forvaltningsrevisjon undersøke forhold knyttet til ressursbruk, effektivitet og måloppnåelse.

1.2 Kommunens ansvar

Reformen for mennesker med psykisk utviklingshemning (HVPU-reformen) ble vedtatt av Stortinget i 1987, og igangsatt 1. januar 1991. Hovedhensikten med reformen var å avvikle alle institusjoner innen Helsevernet for Psykisk Utviklingshemmede (HVPU). Ideen bak reformen var bedre levekår, integrering og normalisering.

Ansaret for psykisk utviklingshemmede ble overført fra fylkeskommunene til kommunene. Institusjoner ble nedlagt, og de som hadde bodd der, ble etter hvert flyttet over til alminnelige boliger i sine hjemstedskommuner ².

Ifølge tall rapportert til Helsedirektoratet var det pr 01.01.10 i alt 41 personer med psykisk utviklingshemming bosatt i Inderøy kommune. Av disse var 34 i aldersgruppen 16 år og eldre.

¹ Gjennom kapittel 4A i sosialtjenesteloven er det gitt adgang til å bruke begrenset tvang eller makt mot enkelte personer med psykisk utviklingshemming. Fylkesmannen har et særlig oppfølgingsansvar gjennom et system med overprøving av alle kommunale vedtak om bruk av tvang og makt.

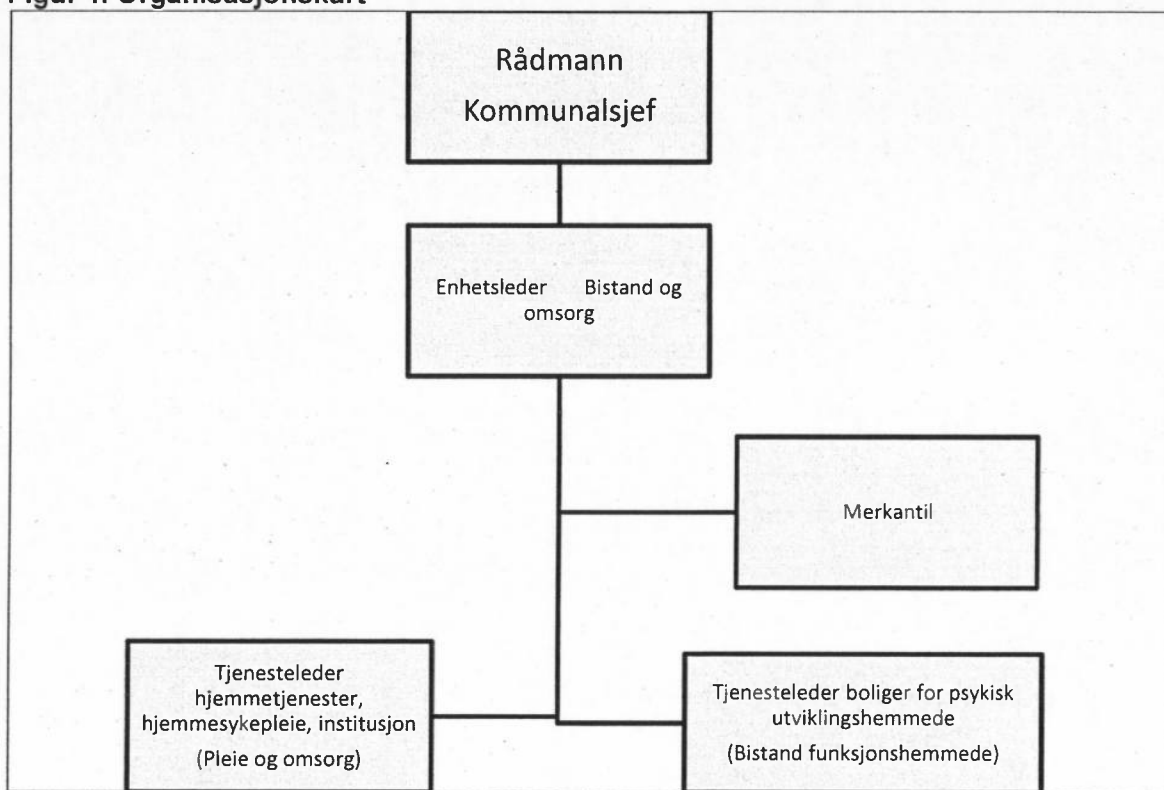
² NOU 2001: 22 Fra bruker til borger.

1.3 Organisering

Tjenesten Bistand funksjonshemmede – heretter benevnt BFH - har ansvaret for 3 av de 4 bofellesskapene for psykisk utviklingshemmede i kommunen, og ledes av tjenesteleder for boliger for psykisk utviklingshemmede. Enhet Helse og rehabilitering har ansvar for det fjerde bofellesskapet, og her ivaretar hjemmetjenestene heldøgntjenestene. Helse og rehabilitering har også ansvar for tjenestene støttekontakt og avlastning.

Fra 1. januar 2010 ble BFH en del av den nye enheten Bistand og Omsorg, sammen med Pleie og omsorg. Fra samme dato fikk Bistand og omsorg ny leder. Målet med omorganiseringen var å få mer effekt ut av de tilgjengelige ressursene ved å samkjøre dem på tvers av tjenestene. Brukerne får tjenester etter samme lovverk, og tanken var at det er enklere å koordinere tjenestene når man har en felles enhetsleder.

Figur 1. Organisasjonskart

2 Problemstillinger, revisjonskriterier og metode

2.1 Problemstillinger

Følgende problemstillinger er valg for prosjektet:

1. Er kommunens boligtilbud til psykisk utviklingshemmede i tråd med regelverket på området?
2. Er kommunens bistands- og aktivitetstilbud til psykisk utviklingshemmede i tråd med regelverket på området?
3. Oppfyller kommunen forvaltningslovens krav til enkeltvedtak for tjenester til psykisk utviklingshemmede?
4. Hvilke utfordringer har Bistand funksjonshemmede (BFH) når det gjelder forhold knyttet til personal, ledelse og arbeidsmiljø?

2.1.1 Avgrensning

Problemstillingene 1-3 er avgrenset til å omfatte tjenestene som ytes og/eller formidles av BFH det vil si tjenester til beboerne i bofellesskap. Dette inkluderer ³:

- Boligtilbud
- Praktisk bistand og opplæring i hjemmet (hjemmehjelp, personlig brukerstyrt assistent og lignende)
- Velferds- og aktivitetstiltak
- Hjemmesykepleie
- Arbeidstilbud

Denne forvaltningsrevisjonen omfatter ikke tjenestetilbudet til psykisk utviklingshemmede som bor i egen bolig.

Vi presiserer at vi i denne rapporten ikke vurderer *kvaliteten* på kommunens tilbud til psykisk utviklingshemmede. Riktignok vurderer vi om det foreligger et tilbud i samsvar med regelverket, men vi foretar ikke en kvalitativ vurdering av innholdet i tilbudet som sådan.

Vi har i denne undersøkelsen ikke innhentet informasjon fra beboerne i bofellesskapene eller deres pårørende.

2.2 Kilder til revisjonskriterier

Revisjonskriterier er den målestokken revisor vurderer innsamlet datamateriale opp mot. Revisjonskriterier kan hentes fra lover og forskrifter, kommunestyrevedtak, avtaleverk og interne retningslinjer med mer.

I dette prosjektet bruker vi revisjonskriterier hentet fra:

- Lov om sosiale tjenester (sosialhelsetjenesteloven)

---

³ Brukere som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan (sosialtjenesteloven § 4-3a). Det er få av beboerne i bofellesskapene som har behov for individuell plan. I og med at stasjonært personale yter alle tjenestene til brukerne, koordineres tjenestene i bofellesskapet. Vi har derfor endret problemstilling 3 noe i forhold til prosjektplanen og fokuserer i stedet mer på saksbehandling og oppfølging generelt.

- Lov om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Revisjonskriteriene er nærmere beskrevet under de enkelte problemstillingene i undersøkelsen. Problemstilling 4 er beskrivende, og er ikke knyttet opp mot revisjonskriterier.

2.3 Metode

Undersøkelsen er utført i henhold til Norges kommunerevisorforbunds (NKRF) Standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor må utføre forvaltningsrevisjonen systematisk, og vurderinger og konklusjoner må bygge på pålitelige og gyldige data som gir et reelt bilde av situasjonen. Problemstillingene i dette prosjektet er besvart på grunnlag av informasjon framkommet i intervju og analyse av dokumenter.

Vi har gjennomført strukturerte intervju etter intervjuguide med enhetsleder Bistand og omsorg og tjenesteleder BFH, samt innhentet synspunkter fra tillitsvalgt i BFH. Intervju er verifisert av informantene i etterkant for å rette opp faktafeil og oppklare eventuelle misforståelser.

Vi har gjennomgått mappene til alle beboerne i bofellesskapene BFH har ansvar for. Vi har gjennomgått et utvalg vedtak om ulike tjenester (bolig, hjemmehjelp/praktisk bistand, helsehjelp, arbeidstilbud) - i alt 15 vedtak. Tjenesteleder opplyste at vedtak fattet i perioden etter 2008 i all hovedsak er lagret elektronisk i saksbehandlingssystemet, og ikke som papirversjon i mappene. Revisor har fått tilgang til eksempler på vedtak fra 2009 og 2010 for å kunne vurdere maler og innhold, og har ikke sett grunn til å gå inn i kommunens saksbehandlingssystem.

Vi mener at metodene og datakildene som er brukt i prosjektet til sammen er med på å gi et bredt bilde av situasjonen, og er tilstrekkelig til å svare på problemstillingene.

3 Boligtilbud

3.1 Revisjonskriterier

Formålet med sosialtjenesteloven er blant annet å bidra til at personer med funksjonsnedsettelse får mulighet til å leve og bo selvstendig og ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre (§ 1-1).

- Kommunen skal medvirke til å skaffe boliger til mennesker med psykisk utviklingshemming, herunder boliger med særlig tilpassing og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det (§ 3-4).
- Dersom mennesker med psykisk utviklingshemming har behov for det, skal kommunen tilby plass i bolig med heldøgns omsorgstjenester (§ 4-2).

3.2 Data

Bofellesskapene

BFH har ansvar for 3 bofellesskap for psykisk utviklingshemmede i kommunen: Buchtrøa med 3 leiligheter, Vennavold med 5 leiligheter og Årfall med 8 leiligheter. I bofellesskapene har alle beboerne egen leilighet. Hver leilighet inneholder stue, kjøkken, bad, soverom og gang. Leilighetene er tilrettelagt for fysisk funksjonshemmede.

Tjenestene til beboerne i bofellesskap kan organiseres som hjemmebaserte tjenester eller med stasjonær bemanning. Inderøy har valgt stasjonær bemanning i bofellesskapene. To turnuslag bemanner henholdsvis Vennavold og Årfall. Disse bofellesskapene har døgnbemanning. Buchtrøa har ikke døgnbemanning, men er bemannet til fastsatte tider med personale fra de andre bofellesskapene, som ligger nært geografisk. Buchtrøa har ambulerende bemanning på natt.

Enhet Bistand og omsorg har ansvar for tildeling av alle kommunale boliger. Inntaksteamet, bestående av tjenesteleder, lege, fysioterapeut og avdelingssykepleier, vurderer alle søknader om kommunal bolig/sykehjemsplass. I forbindelse med behandling av søknader om bolig i bofellesskapene er tjenesteleder BFH med i Inntaksteamet.

Søkerne vurderes ut fra om de fyller lovens vilkår til å få kommunal bolig, og ifølge tjenesteleder er kapasiteten slik at alle søkere som fyller lovens vilkår får tilbud om kommunal bolig.

Ifølge tjenesteleder kan sammensetningen av beboere i bofellesskapene være utfordrende. Utfordringene er blant annet knyttet til ulikheter i alder og hjelpebehov. Tillitsvalgt etterlyser et mer differensiert tilbud på de ulike bofellesskapene. Tjenesteleder mener at de faktiske forhold og rammevilkår begrenser muligheten til å få til en ideell sammensetning av beboere.

Mange av beboerne i bofellesskapene er eldre beboere, som har hatt botilbud siden HVPU-reformen i 1991. Det er en faglig vurdering om eldre utviklingshemmede med stort hjelpebehov bør tilbys plass på sykehjemmet, og ledelsen mener løsningen på problemstillingen er avhengig av de ansatte i bofellesskapets kompetanse på somatikk. Pr i dag har ingen psykisk utviklingshemmede sykehjemsplass på Inderøyheimen.

Tillitsvalgt mener det er behov for å se på organiseringen av botilbudet. Ifølge tillitsvalgt har Årfall trekk som et "minisykehjem". Det er utfordrende å skulle drive pleie av eldre, samtidig som man skal ivareta verdigheten til unge og de midt i livet. Tillitsvalgt mener derfor kommunen bør vurdere om eldre pleietrengende psykisk utviklingshemmede bør tilbys plass på sykehjem.

Praktiske forhold kan føre til at søkere får bolig i bofellesskap med døgnbemanning selv om vedkommende ikke har et hjelpebehov som skulle tilsi det, fordi det var i dette bofellesskapet det var ledig plass. Tjenesteleder kjenner til tilfeller der søkere har takket nei til leilighet i bofellesskap på grunn av alderssammensetningen i det aktuelle bofellesskapet.

Framtidig boligbehov og boligstruktur

Pr juni 2010 er det 2 ledige leiligheter i kommunens bofellesskap for psykisk utviklingshemmede. Ifølge enhetsleder har kommunen foretatt en kartlegging av framtidig boligbehov. Kartleggingen har ikke gått i dybden, men gir grunnlag for å anslå at 26 nye

personer med utviklingshemming i alderen 9-28 år vil ha behov for bolig i kommunen de neste 10 årene.

I forslaget til økonomiplan for 2010-2013 skriver rådmannen at dagens struktur for bofellesskap ikke anses som "(...) formålstjenlig og økonomisk bærekraftig. Bemanningsressursene blir for dårlig utnyttet og for mye tid går med til "passiv" fremfor aktiv bistand. I utgangspunktet bør det være mulig å gi tilbudet til samtlige med behov for kommunal bolig i et bofellesskap; alternativt maksimalt to". Målet er å redusere antall heldøgnsbetjente bofellesskap, men samtidig øke antall boliger som følge av en økning i antallet unge psykisk utviklingshemmede (PS 35/09).

3.3 Vurdering

Revisors gjennomgang viser at kommunen oppfyller sin plikt til å tilby mennesker med psykisk utviklingshemmede som har behov for det, plass i bolig med heldøgns omsorgstjenester, jf. sosialtjenesteloven § 4-2. For de utviklingshemmede som ikke selv er i stand til å ivareta sine interesser på boligmarkedet, men likevel ikke har behov for heldøgns omsorgstjenester, vurderer revisor det slik at kommunen oppfyller sin plikt etter sosialtjenesteloven § 3-4.

Gjennomgangen viser at kommunen pr i dag ikke har et udekket boligbehov for psykisk utviklingshemmede, men tvert imot har to ledige leiligheter i bofellesskapene. Kommunens utfordring er knyttet til fleksibiliteten i tilbudet, både når det gjelder alderssammensetningen og hjelpebehovet i bofellesskapene.

I årene som kommer vil flere yngre psykisk utviklingshemmede ha behov for et tilpasset tilbud i kommunal bolig. Kommunens utfordring vil være å organisere og dimensjonere tilbudet i tråd med de til enhver tid eksisterende behovene. Slik revisor ser det bør kommunen kontinuerlig vurdere tilbudet i bofellesskapene når det gjelder forholdet mellom pleie og aktivisering.

4 Bistands- og aktivitetstilbud

4.1 Revisjonskriterier

Kommunen skal etter sosialtjenesteloven § 4-3 gi hjelp til personer som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål. De sosiale tjenestene skal etter § 4-2 blant annet omfatte følgende:

- Kommunen skal tilby praktisk bistand og opplæring, herunder brukerstyrt personlig assistent, til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av funksjonshemming.

Sosialtjenesteloven § 3-1 sier også at

- Kommunen skal arbeide for at det bli satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for funksjonshemmede

Ifølge kommunehelsetjenesteloven § 1-3 skal kommunen

- tilby hjemmesykepleie til funksjonshemmede som har behov for disse tjenestene

4.2 Data

Tjenestene til brukerne ytes av de ansatte i bofellesskapene, uansett om det er snakk om hjemmetjenester eller hjemmesykepleie. Hvis det ikke er tilstrekkelig kompetanse i bofellesskapene til å utføre en spesiell oppgave, ringes det etter personer med ønsket kompetanse i Bistand og omsorg som kan bistå.

Praktisk bistand og opplæring (hjemmehjelp)

Formålet med praktisk bistand og opplæring er å gjøre tjenestemottakeren i stand til å bo i egen bolig til tross for nedsatt funksjonsevne. I tjenesten inngår for eksempel hjelp til egenomsorg og personlig stell, vask av bolig, vask av klær, bistand til å administrere økonomien, innkjøp og matlaging, tilrettelegging for deltakelse i sosiale sammenhenger.

Etter at søknad om tjenester kommer inn, vurderes søkerens behov. Den enkelte brukers hjelpebehov registreres i IPLOS⁴. Ifølge tjenesteleder foretas det registrering av ny tjenestemottaker, og en videre oppdatering 2 ganger pr år – uansett om det er endringer i behovet eller ikke (om vedtaksutforming, se neste kapittel).

For beboere som flytter inn i bofellesskap er det en periode med utredning som en del av saksbehandlingen. Brukeren tildeles et visst antall timer til ulike typer bistand. Bofellesskapene er bemannet ut fra hjelpebehov og tildelt omfang av tjenester for beboerne sett under ett.

Enhet Bistand og omsorg har ansvar for ordningen med Brukerstyrt Personlig Assistent (BPA). Ingen av beboerne BFH har ansvar for har BPA, og tjenesteleder er ikke kjent med at noen av beboerne har søkt om BPA og fått avslag. Hjelpen til disse er gitt av personalet som er ansatt i bofellesskapet, og er organisert som praktisk bistand etter § 4-2 a) i sosialtjenesteloven.

Hjemmesykepleie

Ifølge tjenesteleder har alle beboerne i bofellesskapene vedtak om hjemmesykepleie etter kommunehelsetjenesteloven. Eksempel på tjenester er utdeling av medisiner og ledsaging til lege.

Vederlag

Ifølge § 8-2 i forskrift til lov om sosiale tjenester kan det ikke kreves vederlag for hjemmesykepleie etter kommunehelsetjenesteloven § 1-3. Det kan heller ikke kreves vederlag for praktisk bistand og opplæring etter sosialtjenesteloven § 4-2 a til personlig stell og egenomsorg.

Kommunen kan kreve betaling for noen sosiale tjenester, så som vasking, innkjøp og hjelp til organisering av fritid osv.

---

⁴ IPLOS er betegnelsen på et sentralt helseregister med data som på en standardisert måte skal beskrive bistandsbehov til personer som søker om eller mottar pleie- og omsorgstjenester, og hvilke tjenester kommunen gir. IPLOS er en individbasert pleie- og omsorgsstatistikk (<http://www.helsedirektoratet.no/iplos/>).

Arbeidstilbud

Kommunen kjøper tjenester av Flyndra Vekst AS for å gi utviklingshemmede med bistandsbehov et arbeidstilbud. Flyndra er et 100 % kommunalt eid aksjeselskap. Flyndra overtok i 2005 Inderøy Arbeidssentral, som var et arbeids- og aktiviseringstilbud for funksjonshemmede i kommunen. Flyndra arrangerer også tiltak og tjenester for NAV (varig tilrettelagte arbeidsplasser - VTA) og videregående skoler (arbeidspraksis). Tiltakene på oppdrag fra Inderøy kommune omfatter personer som av ulike årsaker ikke kommer inn under VTA's-krav for fast ansettelse. Flyndra gir her ulike tilbud om tilrettelagt arbeid og aktivisering med tett oppfølging.

Henvendelser med ønske om et arbeidstilbud ved Flyndra kommer både til kommunen og direkte til Flyndra. Kommunen fattet vedtak om arbeidstilbud for den enkelte.

BFH betaler pr i dag for 12 arbeidstakerne på Flyndra. Alle beboerne BFH har ansvar for, og som ønsker og kan, har vedtak om arbeidstilbud. Tilbudet kan variere fra 2 til 22 timer. Flere av beboerne i bofellesskapene er pensjonister, og omfattes ikke av tilbudet.

Kommunen kjøper i dag tjenester fra Flyndra for nesten 1,6 millioner kroner årlig. Ifølge kommunen er kvaliteten på tilbudet på Flyndra svært godt, men det er også forholdsvis dyrt. Ifølge økonomiplanen vil det også på sikt bli behov for andre typer aktiviseringstiltak for enkelt brukere. I kommunestyresak om utvidelse av aksjekapitalen i Flyndra⁵ heter det at:

"Flyndra A/S er en stadig viktigere bedrift for Inderøysamfunnet og har på en forbilledlig måte tatt utfordringene med å bygge opp et arbeids- og aktivitetstilbud for personer som ikke har adgang til det ordinære arbeidsmarkedet. Som fremgår av omsetningstall og tall for ansatte har det skjedd en betydelig ekspansjon fra 2004 og frem til i dag – både når det gjelder volum og aktiviteter. Inderøy kommune er en sentral direkte og indirekte finansieringskilde for aktivitetene ved Flyndra. Kommunen blir stadig utfordret på behov for ytterligere tilførsel av oppdrag og finansiering og vi har en nær dialog med bedriften om nye muligheter – herunder en dialog om betingelsene for etablerte tilbud".

Enhetsleder opplyser at Flyndra-tilbudet skal opp til ny vurdering. Status pr medio mai er at det er gjennomført flere samarbeidsmøte mellom partene. Rådmannen har sendt forslag til revidert avtale til Flyndra, men det er foreløpig ikke oppnådd enighet om ny avtale. Tjenesteleder presiserer at avtalen med Flyndra ikke er sagt opp, og at det er 1 års oppsigelse på selve avtalen.

Ifølge enhetsleder er alternativet til å kjøpe tjenester fra Flyndra for eksempel å gå tilbake til å ha en kommunal arbeidssentral som gir tilbud til brukerne på dagtid. Tjenesteleder mener man da kunne favnet flere brukere, men tilbudet ville kanskje ikke vært like godt.

---

⁵ Kommunestyresak 21/09, 02.11.09.

4.3 Vurdering

Revisors gjennomgang viser at kommunen tilbyr praktisk bistand og opplæring til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av funksjonshemming i tråd med sosialtjenesteloven § 4-2. Kommunen tilbyr også hjemmesykepleie til psykisk utviklingshemmede som har behov for dette i tråd med bestemmelsene i kommunehelsetjenesteloven § 1-3.

Bofellesskapene har stasjonær bemanning som utfører de ulike typene tjenester beboerne har vedtak om. Gjennomgangen har vist at det er et klart skille mellom BFH og Hjemmetjenestene. Det kan stilles spørsmål ved om disse tjenestene burde vært tettere integrert, i og med at de begge tilbyr hjemmetjenester. Revisor mener på generelt grunnlag at kommunen bør evaluere dagens organisasjonsmodell etter en tid.

Kommunen har etter loven en plikt til å arbeide for at det bli satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for funksjonshemmede. Arbeidstilbud er ikke en lovpålagt tjeneste i henhold til sosialtjenesteloven. Revisors vurdering er at kommunen gir et svært godt tilbud til psykisk utviklingshemmede gjennom Flyndra A/S. Utfordringen kan være at tilbudet ikke favner alle brukere som har behov for et tilbud om aktivitet på dagtid, og at det framover også vil bli behov for andre typer aktiviseringstiltak innenfor de økonomiske rammene som er tilgjengelig.

5 Vedtak

5.1 Revisjonskriterier

Vedtak om tjenester etter sosialtjenesteloven regnes som enkeltvedtak. Forvaltningsloven §§ 23-27 har regler om utforming av enkeltvedtak.

- Enkeltvedtak skal være utformet i tråd med forvaltningslovens regler.
  - Vedtaket skal være skriftlig
  - Vedtaket skal være begrunnet, og det skal opplyses om hvilke faktiske forhold som er lagt til grunn
  - Vedtaket skal inneholde en henvisning til hvilken lov/hjemmel saken har vært vurdert i forhold til
  - Vedtaket skal inneholde informasjon om klagerett, klagefrist og framgangsmåte ved klage

5.2 Data

Enhet Bistand og omsorg bruker det elektroniske journalprogrammet Profil. Her registreres alle søknader og vedtak, samt annen informasjon i saken. Programmet ble tatt i bruk i 2007, i varierende grad. Ifølge tjenesteleder har man hatt fokus på bruk av programmet i 2009/2010, og blir stadig bedre til å bruke det. BFH har påbegynt arbeidet med å lage rutinebeskrivelser for saksbehandling, men har pr i dag ikke skriftlige rutiner. Tjenesteleder har etter at hun tiltrådte utarbeidet nye maler for vedtak om praktisk bistand og opplæring/hjemmesykepleie og arbeidstilbud.

Til grunn for vedtakene ligger en saksutredning som inneholder fakta i saken, saksbehandlers vurdering og innstilling. Tjenesteleder skriver saksutredning, innstiller og fatter og signerer vedtak. Vedtak om bruk av tvang og makt signeres av både tjenesteleder og enhetsleder.

Bolig

I mappene revisor gjennomgikk var det 3 eksempler på vedtak om kommunal bolig. Et av vedtakene var fra 1991. De to andre var fra henholdsvis 2007 og 2009. Nåværende tjenesteleder har kun fattet ett vedtak om bolig i bofellesskap etter at vedkommende begynte i jobben. Ved tildeling av bolig følger det med en svarslipp som må returneres, der brukeren aksepterer eller avslår tilbudet om bolig. Det skal også signeres en leiekontrakt. Revisors gjennomgang viste at leiekontrakt forelå i vedtakene fra 2007 og 2009.

Tjenesteleder er usikker på om alle som i dag bor i bofellesskap har vedtak om bolig og tilhørende leiekontrakt. For beboere som er tildelt bolig fra 1991 til 2007 finner ikke tjenesteleder at kommunen har noe system som gjør at tildelingsvedtak og husleiekontrakter er å finne. Dokumenter fra 2007 og framover finnes i systemet.

Vedtaksmalen for tildeling av bolig mangler henvisning til lovhjemmel. Det er heller ikke opplysninger om søkerens klageadgang og retten til å se sakens dokumenter i kommunens vedtak om tildeling av bolig i bofellesskap.

Praktisk bistand og opplæring/hjemmesykepleie

Vedtak om praktisk bistand og opplæring beskriver antall timer som tildeles pr uke, og hvilke tjenester tilbudet omfatter. Vedtaket inneholder dato for når vedtaket trer i kraft, og opplysninger om at vedtaket skal evalueres årlig i ansvarsgruppemøtene. Det orienteres også om egenbetaling, og opplysninger om grunnlag for beregning av egenbetaling ligger i vedlegg til vedtaket.

Vedtak om helsehjelp (hjemmesykepleie) inneholder en beskrivelse av innholdet i tilbudet. Det tildeles ikke antall timer. Det opplyses at alle tjenester etter kommunehelsetjenesteloven § 2-1 er gratis.

Samlevedtak

Alle beboerne i bofellesskapene har vedtak både om praktisk bistand og opplæring og helsehjelp/hjemmesykepleie. For disse tjenestene utarbeides et samlevedtak, det vil si at det lages ett dokument der vedtakene både etter sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven skrives. Vedtakene etter de ulike lovene er adskilt og merket med overskrifter.

Begrepet "samlet vedtak" ble introdusert i NOU 2004:18 *Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene, samordning og samhandling i kommunale sosial- og helsetjenester*. Her ble det foreslått at samlet vedtak er ønskelig av hensyn til samordningen av tjenestetilbudet. Revisor kjenner til at Levanger er en av kommunene som har utarbeidet en mal for samlevedtak i dialog med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Ifølge sluttrapport etter evaluering av Pleie- og omsorgstjenestene i Levanger kommune fra 2009, uttaler fylkesmannen om malene for samlevedtak: *"Samlevedtak er en god idé i forhold til samordning, samt at det letter arbeidet for saksbehandlerne. Det vil sannsynligvis også gjøre det enklere for brukere med komplekse tjenestebehov å få en oversikt over det totale tjenestetilbudet. Kommunen må likevel utvise forsiktighet i forhold til at adressat for*

tjenestene kan variere, eksempelvis er adressat for omsorgslønn eller avlastning en annen enn den som har et omsorgsbehov”.

Arbeidstilbud

Vedtaket er begrunnet. Selv om det vises til bestemmelser i sosialtjenesteloven i begrunnelsen for vedtaket, er vedtak om arbeidstilbud ikke lovpålagt. Det er derfor ikke klageadgang på vedtaket.

I vedtakene om arbeidstilbud vises det til sosialtjenestelovens for mål og bestemmelser om hjelp til den som ikke kan dra omsorg for seg selv⁶. I de sakene revisor har gjennomgått begrunnes vedtaket om arbeidstilbud med at det er et tiltak for å dekke nødvendig behov for aktivitet på dagtid. Arbeidstilbud/sysselsetting er ikke en lovpålagt tjeneste, og kan derfor ikke påklages. Vedtaket beskriver antall timer pr uke, dato for når tilbudet starter, og opplysning om dato for når vedtaket senest skal evalueres. Tjenesteleder opplyser om at det arbeider med ny mal for vedtak om sysselsetting/dagtilbud.

Oppfølging og evaluering

Vedtakene om tjenester er ikke tidsbegrenset. I vedtakene står det at tjenestetilbudet, og omfanget på dette, skal vurderes i de årlige ansvarsgruppemøtene. Alle brukerne har en ansvarsgruppe rundt seg, som består av pårørende og tjenesteytere. Ifølge tjenesteleder skal det være møte i ansvarsgruppen minst én gang i året. Gjennomgangen av saksmapper viser at det minst er gjennomført årlige møter, og i mange tilfeller flere møter pr år. Det skrives referat fra alle ansvarsgruppemøtene.

Hvis brukerens hjelpebehov vurderes til å være uendret, skrives ikke nytt vedtak etter evalueringen.

Brukere som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan (sosialtjenesteloven § 4-3a). Det er få av beboerne i bofellesskapene som har individuell plan, da enhetens vurdering er at de ikke har behov for det. I og med at stasjonært personale yter alle tjenestene til brukerne, koordineres tjenestene i bofellesskapet. De yngste beboerne har individuell plan som ble utarbeidet mens de gikk på videregående skole. Mappegjennomgangen ga ikke svar på om disse er videreført av kommunen.

Flyndra utarbeider en kvalifiseringsplan som beskriver mål for arbeidstakeren, hvordan man skal nå målene og hvem som er ansvarlige for oppfølgingen. Mappegjennomgangen viste at de aller fleste som har et arbeidstilbud fra Flyndra har slike kvalifiseringsplaner dokumentert i mappen sin.

5.3 Vurdering

Revisors gjennomgang viser at kommunens vedtak om bolig i bofellesskap ikke er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak. Det vises ikke til lovhjemmel for vedtaket, og det opplyses heller ikke om klageadgang og retten til å se sakens dokumenter. Enheten har ikke kunnet dokumentere at alle beboerne har gyldig vedtak og leiekontrakt.

---

⁶ I vedtakene vises det til sosialtjenesteloven § 4-3, § 1-1 b og § 4-2 a.

Vedtak om praktisk bistand og opplæring, helsehjelp og arbeid er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak.

Brukeres hjelpebehov evalueres årlig i ansvarsgruppemøter. Hvis brukerens hjelpebehov vurderes til å være uendret, skrives ikke nytt vedtak etter evalueringen. Revisor mener det uansett bør skrives nytt vedtak – gjerne et kort vedtak der det slås fast at tjenestenivået videreføres – for å sikre at dette er godt dokumentert. Et skriftlig vedtak vil også ivareta klageretten, i de tilfeller pårørende/verge ikke er enig med kommunen i at tjenestenivået bør være uendret.

Samme person skriver saksutredning, innstiller og fatter vedtak om tjenester for beboerne i bofellesskap. Med denne praksisen er det viktig at det foretas en kvalitetssikring av vedtaket av en annen, for eksempel enhetsleder. Kvalitetssikring av vedtak kan også sikres gjennom at alle tjenester for enheten Bistand og omsorg tildeles av et tildelingsteam.

Det skrives et samlet vedtak for brukere som tildeles både praktisk bistand og opplæring og hjemmesykepleie. Bruken av samlevedtak er ikke særskilt regulert i loven, men revisor mener dette kan være en god måte å gi brukeren oversikt over det totale tjenestetilbudet på. I saker der det både innvilges og avslås tjenester, mener revisor det vil være ryddigst å skrive to separate vedtak, da dette blir ryddigere i forhold til klagemulighetene.

6 Utfordringer ledelse, personal og arbeidsmiljø

Bistand funksjonshemmede (BFH) har pr i dag 36 ansatte, fordelt på 19 årsverk inkludert tjenesteleder. De ansatte er delt inn i to turnuslag, som bemanner hvert sitt bofellesskap.

Ledelse

Det har vært til dels stor turnover i lederstillingen i BFH de siste årene, noe som ifølge tjenesteleder har bidratt til manglende kontinuitet og utfordringer knyttet til ledelse. Stillingsbeskrivelse for tjenesteleder BFH er under utarbeidelse.

Deltidsproblematikk

Det er få helstillinger i enheten, kun én vernepleier og to hjelpepleiere i tillegg til leder har 100 % stilling. Tjenesteleder mener lave stillingsandeler, ned i 14 %, gjør det utfordrende å rekruttere og beholde for eksempel sykepleie – og vernepleiekompetanse. Pr i dag har BFH én sykepleier ansatt i 60 % stilling. Enheten har en liten andel stillinger til høgskoleutdannede, og tjenesteleder ønsker å øke denne. Det var pr medio mai planlagt utlyst ledig vernepleierstilling i 100 %. Enheten har kompetanseplan.

Det er et uttalt mål i kommunens økonomiplan for perioden 2010-2013 å redusere antall ufrivillig deltidsansatte. Dagens turnus innebærer at alle ansatte jobber hver tredje helg. Enheten er imidlertid i gang med en prosess knyttet til ønsketurnus/forhandlingsturnus. Dette innebærer at de ansatte i større grad får innflytelse over når de skal jobbe. Tjenesteleder håper at dette vil innebære at flere ønsker å ta på seg mer helgejobbing, mot at de får større innflytelse over hvilke helger dette gjelder. De mange små deltidsstillingene er i dag nødvendige for å få bemanningen til å gå opp også på helg, og tjenesteleder mener

ønsketurnus kan være ett skritt på veien mot å redusere ufrivillig deltid. Ifølge tillitsvalgt er alle ansatte positive til forhandlingsturnus.

Sykefravær

Sykefraværet i BFH var høyt da nåværende tjenesteleder tiltrådte i juni 2009, men gikk litt ned utover høsten. I februar 2010 var sykefraværet 16 % i hele Bistand og omsorg. Det er relativt høy gjennomsnittsalder i enheten, og mange ansatte i aldersgruppen 60-67 år. Det er ikke uarbeidet egen statistikk for sykefraværet i bofellesskapene, men tjenesteleder har inntrykk av at det er lavere enn på sykehjemmet.

Arbeidsmiljø

Ett av bofellesskapene har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø og samarbeid. Tidligere har det også vært utfordringer i et annet bofellesskap. Utfordringene har sammenheng med kultur og ulike måter å jobbe på. Ifølge tjenesteleder og tillitsvalgt er man foreløpig ikke tydelig nok når det gjelder mål og prosedyrer i bofellesskapene. Det er påbegynt et arbeid med å lage egen serviceerklæring for BFH.

Ifølge tjenesteleder har mange av de ansatte gamle stillingsbeskrivelser, som ikke er tydelige nok. Både ledelsen og tillitsvalgt ønsker derfor en gjennomgang av instruksene til de ansatte, og dette er planlagt gjennomført høsten 2010.

Tjenesteleder har gjennomført runde med medarbeidersamtaler med alle ansatte, inkludert vikarer, vinteren 2010, og er i gang med etterarbeid og oppfølging av dette. Tjenesteleder mener det bør jobbes mer systematisk med arbeidsmiljø i enheten. Ifølge tillitsvalgt har enhetsleder og tjenesteleder tatt tak i problemene, og turnuslagene skal i samarbeid – og sammen med ekstern bistand – finne gode løsninger.

7 Oppsummering og konklusjon

Botilbud

Revisors gjennomgang viser at kommunen oppfyller sin plikt til å tilby mennesker med psykisk utviklingshemme som har behov for det, plass i bolig med heldøgns omsorgstjenester, jf. sosialtjenesteloven § 4-2. For de utviklingshemme som ikke selv er i stand til å ivareta sine interesser på boligmarkedet, men likevel ikke har behov for heldøgns omsorgstjenester, vurderer revisor det slik at kommunen oppfyller sin plikt etter sosialtjenesteloven § 3-4.

Gjennomgangen viser at kommunen pr i dag ikke har et udekket boligbehov for psykisk utviklingshemme, men tvert imot har to ledige leiligheter i bofellesskapene. Kommunens utfordring er knyttet til fleksibiliteten i tilbudet, både når det gjelder alderssammensetningen og hjelpebehovet i bofellesskapene.

I årene som kommer vil flere yngre psykisk utviklingshemme ha behov for et tilpasset tilbud i kommunal bolig. Kommunens utfordring vil være å organisere og dimensjonere tilbudet i tråd med de til en hver tid eksisterende behovene. Slik revisor ser det bør kommunen kontinuerlig vurdere tilbudet i bofellesskapene når det gjelder forholdet mellom pleie og aktivisering.

Tjenestetilbud

Revisors gjennomgang viser at kommunen tilbyr praktisk bistand og opplæring til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av funksjonshemming i tråd med sosialtjenesteloven § 4-2. Kommunen tilbyr også hjemmesykepleie til psykisk utviklingshemmede som har behov for dette i tråd med bestemmelsene i kommunehelsetjenesteloven § 1-3.

Bofellesskapene har stasjonær bemanning som utfører de ulike typene tjenester beboerne har vedtak om. Gjennomgangen har vist at det er et klart skille mellom BFH og Hjemmetjenestene. Det kan stilles spørsmål ved om disse tjenestene burde vært tettere integrert, i og med at de begge tilbyr hjemmetjenester. Revisor mener på generelt grunnlag at kommunen bør evaluere dagens organisasjonsmodell etter en tid.

Kommunen har etter loven en plikt til å arbeide for at det bli satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for funksjonshemmede. Arbeidstilbud er ikke en lovpålagt tjeneste i henhold til sosialtjenesteloven. Revisors vurdering er at kommunen gir et svært godt tilbud til psykisk utviklingshemmede gjennom Flyndra A/S. Utfordringen kan være at tilbudet ikke favner alle brukere som har behov for et tilbud om aktivitet på dagtid, og at det framover også vil bli behov for andre typer aktiviseringstiltak innenfor de økonomiske rammene som er tilgjengelig.

Vedtak

Revisors gjennomgang viser at kommunens vedtak om bolig i bofellesskap ikke er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak. Det vises ikke til lovhjemmel for vedtaket, og det opplyses heller ikke om klageadgang og retten til å se sakens dokumenter. Enheten har ikke kunnet dokumentere at alle beboerne har gyldig vedtak og leiekontrakt.

Vedtak om praktisk bistand og opplæring, helsehjelp og arbeid er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak.

Brukeres hjelpebehov evalueres årlig i ansvarsgruppemøter. Hvis brukerens hjelpebehov vurderes til å være uendret, skrives ikke nytt vedtak etter evalueringen. Revisor mener det uansett bør skrives nytt vedtak – gjerne et kort vedtak der det slås fast at tjenestenivået videreføres – for å sikre at dette er godt dokumentert. Et skriftlig vedtak vil også ivareta klageretten, i de tilfeller pårørende/verge ikke er enig med kommunen i at tjenestenivået bør være uendret.

Samme person skriver saksutredning, innstiller og fatter vedtak om tjenester for beboerne i bofellesskap. Med denne praksisen er det viktig at det foretas en kvalitetssikring av vedtaket av en annen, for eksempel enhetsleder. Kvalitetssikring av vedtak kan også sikres gjennom at alle tjenester for enheten Bistand og omsorg tildeles av et tildelingsteam.

Det skrives et samlet vedtak for brukere som tildeles både praktisk bistand og opplæring og hjemmesykepleie. Bruken av samlevedtak er ikke særskilt regulert i loven, men revisor mener dette kan være en god måte å gi brukeren oversikt over det totale tjenestetilbudet på. I saker der det både innvilges og avslås tjenester, mener revisor det vil være ryddigst å skrive to separate vedtak, da dette blir ryddigere i forhold til klagemulighetene.

Utfordringer personal, ledelse og arbeidsmiljø

Bistand funksjonshemmede (BFH) har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø på ett av bofellesskapene. Gjennomgangen tyder på at både ledelse og ansatte har tatt tak i problemene, og jobber konstruktivt med disse. Det er behov for klare, og felles mål, for tjenesten.

En annen utfordring er knyttet til mange deltidsstillinger og små stillingsbrøker. Denne problematikken kan igjen føre til problemer med å rekruttere nødvendig kompetanse.

Flere av utfordringene er relatert til at det har vært til dels stor turnover i lederstillingen i BFH de siste årene.

7.1 Anbefalinger

Revisors gjennomgang av BFH viser at ledelsen har tatt tak i mange av de utfordringene tjenesten står overfor. Revisor finner likevel grunn til å komme med følgende anbefalinger:

Kommunen bør

- endre vedtaksmalen for tildeling av bolig slik at den blir i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak,
- fatte nye vedtak ved evaluering av tjenestetilbudene,
- kvalitetssikre saksutredning og vedtak i forbindelse med tildeling av tjenester,
- etablere system for oversikt over vedtak om bolig og leiekontrakt for alle beboere i bofellesskap for utviklingshemmede, og
- jobbe systematisk med arbeidsmiljøet i bofellesskapene, blant annet gjennom å fortsette arbeidet med å utarbeide tydelige mål og prosedyrer for tjenestene som ytes.

8 Høring

Rapporten har vært på høring hos rådmannen i Inderøy kommune. Høringssvaret er i sin helhet vedlagt rapporten. Revisor har endret formuleringer i rapporten i tråd med tilbakemeldingen fra rådmannen.

Litteraturliste

Lover:

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 2.10.1967.

Lov om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven) av 19.11.1982 nr 66.

Lov om sosiale tjenester m.v. (sosialhelsetjenesteloven) av 13.12.1991 nr 81.

NOU-er:

NOU 2001: 22 *Fra bruker til borger*

NOU 2004:18: *Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene, samordning og samhandling i kommunale sosial- og helsetjenester.*

Inderøy kommune:

Budsjett og økonomiplan 2010-2013

Kommunestyresak 21/09, 02.11.09

Årsmelding 2009

Nettsider

www.flyndra.no

www.fmnt.no

www.helsedirektoratet.no/iplos

www.inderoy.kommune.no

Annet:

Levanger kommune: *Evaluering av PO-tjenesten. Sluttrapport 2009.*

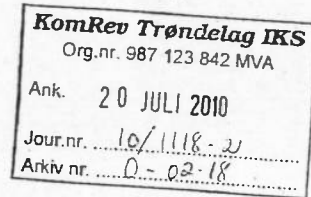

Inderøy kommune

KomRev Trøndelag IKS
Postboks 2565
7735 STEINKJER

Vår dato
16.07.2010
Saksbehandler
Per Arne Olsen,

Vår referanse
2010/351-5
Deres referanse
GHAA/MB

Høringsutkast av forvaltningsrevisjonsrapport

Viser til deres høringsutkast av 05. Juli 2010 og har følgende tilbakemelding.
Høringsutkastet er gjennomgått og dets innhold er i hovedsak i samsvar med virksomheten sitt syn på saken. Vi vil allikevel gi en tilbakemelding på pkt 6 og 7, som berører utfordringer knyttet til ledelse, personal og arbeidsmiljø.

På side 18, knyttet til ledelse, personal og arbeidsmiljø, under avsnitt om arbeidsmiljø beskriver dere; "ett av bofellesskapene har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø.....".
Slik vi forstår dette er det en beskrivelse dere gjør, ut fra de data informantene har gitt dere.

Når dere i pkt 7, oppsummerer og konkluderer, hevder dere følgende; "Bistand funksjonshemmede (BFH) har utfordringer knyttet til dårlig arbeidsmiljø på enkelte av bofellesskapene.....".

Det kan virke som dere gjør en annen vurdering her enn dere gjør i pkt 6. Det siktes da til at det er forskjell i utsagnene; har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø vs utfordringer knyttet til dårlig arbeidsmiljø.

Vi vil foreslå at utfordringer knyttet til dårlig arbeidsmiljø endres til har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø.

Dere beskriver på side 18 følgende; "ett av bofellesskapene.....". Dette forstår vi slik at det er ett bofellesskap det er utfordringer ift arbeidsmiljø. Dette samsvarer også med vår oppfatning.

Når dere oppsummerer og konkluderer, hevder dere følgende; "arbeidsmiljø på enkelte av bofellesskapene.....".

Her kan det virke som om dere konkluderer med at det er utfordringer ift arbeidsmiljø på flere enn ett bofellesskap.

Vi vil foreslå at arbeidsmiljø på enkelte av bofellesskapene endres til arbeidsmiljø på ett av bofellesskapene.

Er det behov for ytterligere informasjon bes det om at undertegnede kontaktes.

Med hilsen

Per Arne Olsen
Leder Bistand og omsorg

Kopi til:
Eirin Thorsen Lian
Finn Madsen

Postadresse
Vennalivegen 37, 7670 Inderøy
E-post
postmottak@inderoy.kommune.no

Besøksadresse
www.inderoy.kommune.no

Telefon
74 12 42 00
Telefaks
74 12 42 19

Bankkonto
4451.06.00662
Org.nr
NO 963 955 162

Bistand funksjonshemmede

Inderøy kommune

Forvaltningsrevisjon nr 1729-1/2010

Forord

KomRev Trøndelag IKS har i perioden mars til juni 2010 gjennomført en forvaltningsrevisjon av enheten/tjenesten Bistand funksjonshemmede i Inderøy kommune. Prosjektet er bestilt av kontrollutvalget som del av Plan for forvaltningsrevisjon 2008-2011. Planen ble behandlet i kontrollutvalget 23.04.08 (sak 12/08) og i kommunestyret 24.06.08 (sak 26/08).

Våre kontaktpersoner i kommunen har vært Per Arne Olsen (enhetsleder Bistand og omsorg) og Eirin Thorsen Lian (tjenesteleder Bistand funksjonshemmede).

Vi takker for et positivt samarbeid.

Steinkjer 17.08.2010

Grethe Haugan Aasen /s/
Oppdragsansvarlig revisor

Marte Bjørnelv
Prosjektleder

Innholdsfortegnelse

0 Sammendrag.....	4
1 Innledning.....	6
1.1 Bestilling fra kontrollutvalget	6
1.2 Kommunens ansvar	6
1.3 Organisering	7
2 Problemstillinger, revisjonskriterier og metode	8
2.1 Problemstillinger	8
2.1.1 Avgrensning	8
2.2 Kilder til revisjonskriterier	8
2.3 Metode.....	9
3 Boligtilbud.....	9
3.1 Revisjonskriterier	9
3.2 Data	10
3.3 Vurdering	11
4 Bistands- og aktivitetstilbud.....	11
4.1 Revisjonskriterier	11
4.2 Data	12
4.3 Vurdering	14
5 Vedtak	14
5.1 Revisjonskriterier	14
5.2 Data	14
5.3 Vurdering	16
6 Utfordringer ledelse, personal og arbeidsmiljø	17
7 Oppsummering og konklusjon	18
7.1 Anbefalinger.....	20
8 Høring.....	20
Litteraturliste	21

0 Sammen drag

På oppdrag fra kontrollutvalget i Inderøy kommune har KomRev Trøndelag IKS gjennomgått tjenesten Bistand funksjonshemmede (BFH). Vi har tatt utgangspunkt i følgende problemstillinger:

1. Er kommunens boligtilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming i tråd med regelverket på området?
2. Er kommunens bistands- og aktivitetstilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming i tråd med regelverket på området?
3. Oppfyller kommunen forvaltningslovens krav til enkeltvedtak for tjenester til psykisk utviklingshemmede?
4. Hvilke utfordringer har BFH når det gjelder forhold knyttet til personal, ledelse og arbeidsmiljø?

Prosjektet er avgrenset til å omfatte tjenestene som ytes og/eller formidles av BFH, det vil si tjenester til beboerne i bofellesskap. Problemstillingene er besvart på grunnlag av informasjon framkommet i intervju og analyse av dokumenter.

Revisors gjennomgang viser at kommunen oppfyller sin plikt til å tilby psykisk utviklingshemmede som har behov for det, plass i bolig med heldøgns omsorgstjenester, jf. sosialtjenesteloven § 4-2. For psykisk utviklingshemmede som ikke selv er i stand til å ivareta sine interesser på boligmarkedet, men likevel ikke har behov for heldøgns omsorgstjenester, vurderer revisor det slik at kommunen oppfyller sin plikt etter sosialtjenesteloven § 3-4.

Gjennomgangen viser at kommunen pr i dag ikke har et udekket boligbehov for psykisk utviklingshemmede, men tvert imot har to ledige leiligheter i bofellesskapene. Kommunens utfordring er knyttet til fleksibiliteten i tilbudet, både når det gjelder alderssammensetningen og hjelpebehovet i bofellesskapene.

BFH tilbyr praktisk bistand og opplæring til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av funksjonshemming i tråd med sosialtjenesteloven § 4-2. BFH tilbyr også hjemmesykepleie til psykisk utviklingshemmede som har behov for dette i tråd med bestemmelsene i kommunehelsetjenesteloven § 1-3.

Kommunen har etter loven en plikt til å arbeide for at det bli satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for funksjonshemmede. Arbeidstilbud er ikke en lovpålagt tjeneste i henhold til sosialtjenesteloven. Revisors vurdering er at kommunen gir et svært godt tilbud til psykisk utviklingshemmede gjennom Flyndra A/S. Utfordringen kan være at tilbudet ikke favner alle brukere som har behov for et tilbud om aktivitet på dagtid, og at det framover også vil bli behov for andre typer aktiviseringstiltak innenfor de økonomiske rammene som er tilgjengelig.

Revisors gjennomgang viser at kommunens vedtak om bolig i bofellesskap ikke er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak. Det vises ikke til lovhjemmel for vedtaket, og det opplyses heller ikke om klageadgang og retten til å se sakens dokumenter. Enheten har ikke kunnet dokumentere at alle beboerne har gyldig vedtak og leiekontrakt. Vedtak om praktisk bistand og opplæring, helsehjelp og arbeid er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak.

BFH har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø på ett av bofellesskapene. Gjennomgangen tyder på at både ledelse og ansatte har tatt tak i problemene, og jobber konstruktivt med disse. Det er behov for klare, og felles mål, for tjenesten. En annen utfordring er knyttet til mange delstidsstillinger og små stillingsbrøker. Denne problematikken kan igjen føre til problemer med å rekruttere nødvendig kompetanse. Flere av utfordringene er relatert til at det har vært til dels stor turnover i lederstillingen i BFH de siste årene.

1 Innledning

1.1 Bestilling fra kontrollutvalget

Kontrollutvalget vedtok i møte 23.04.08 (sak 12/08) *Plan for forvaltningsrevisjon 2008-2011*. Første prioriterte prosjekt var tjenesten Bistand funksjonshemmede (tidligere Hjem og arbeid).

Kontrollutvalget gjennomførte et møte med enheten 18.02.10. Utvalget møtte enhetsleder for Bistand og omsorg og tjenesteleder for Bistand funksjonshemmede, samt tillitsvalgt og brukerrepresentanter. Det ble også gjennomført et besøk ved Årfall bofellesskap.

Som oppfølging av møtet/besøket ønsket kontrollutvalget en forvaltningsrevisjon på området. I utarbeidelse av problemstillingene har revisor tatt utgangspunkt i momenter frakommet under besøket.

I sin bestilling ønsket kontrollutvalget å få belyst Inderøy kommunes bo- og tjenestetilbud til mennesker med psykisk utviklingshemming i forhold til gjeldende regelverk: Blir rettighetene ivaretatt i henhold til gjeldende lover og forskrifter?

Kontrollutvalget ønsket også en beskrivelse av utfordringene knyttet til ledelse, personal og arbeidsmiljø i tjenesten.

Forvaltningsrevisjon vs. fylkesmannens tilsyn

Forvaltningsrevisjon utføres med hjemmel i kommunelovens § 77 nr. 4, og forskrift om kontrollutvalg kapittel 5 og forskrift om revisjon kapittel 3. Fylkesmannens tilsyn med kommunene er hjemlet i de ulike særlovene (for eksempel sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven). Fylkesmannen kontrollerer om lover og forskrifter blir fulgt, og om kommunen har systemer som sikrer dette ¹. Dette kan også være tema for en forvaltningsrevisjon. I tillegg kan man gjennom en forvaltningsrevisjon undersøke forhold knyttet til ressursbruk, effektivitet og måloppnåelse.

1.2 Kommunens ansvar

Reformen for mennesker med psykisk utviklingshemning (HVPU-reformen) ble vedtatt av Stortinget i 1987, og igangsatt 1. januar 1991. Hovedhensikten med reformen var å avvikle alle institusjoner innen Helsevernet for Psykisk Utviklingshemmede (HVPU). Ideen bak reformen var bedre levekår, integrering og normalisering.

Ansaret for psykisk utviklingshemmede ble overført fra fylkeskommunene til kommunene. Institusjoner ble nedlagt, og de som hadde bodd der, ble etter hvert flyttet over til alminnelige boliger i sine hjemstedskommuner ².

Ifølge tall rapportert til Helsedirektoratet var det pr 01.01.10 i alt 41 personer med psykisk utviklingshemming bosatt i Inderøy kommune. Av disse var 34 i aldersgruppen 16 år og eldre.

---

¹ Gjennom kapittel 4A i sosialtjenesteloven er det gitt adgang til å bruke begrenset tvang eller makt mot enkelte personer med psykisk utviklingshemming. Fylkesmannen har et særlig oppfølgingsansvar gjennom et system med overprøving av alle kommunale vedtak om bruk av tvang og makt.

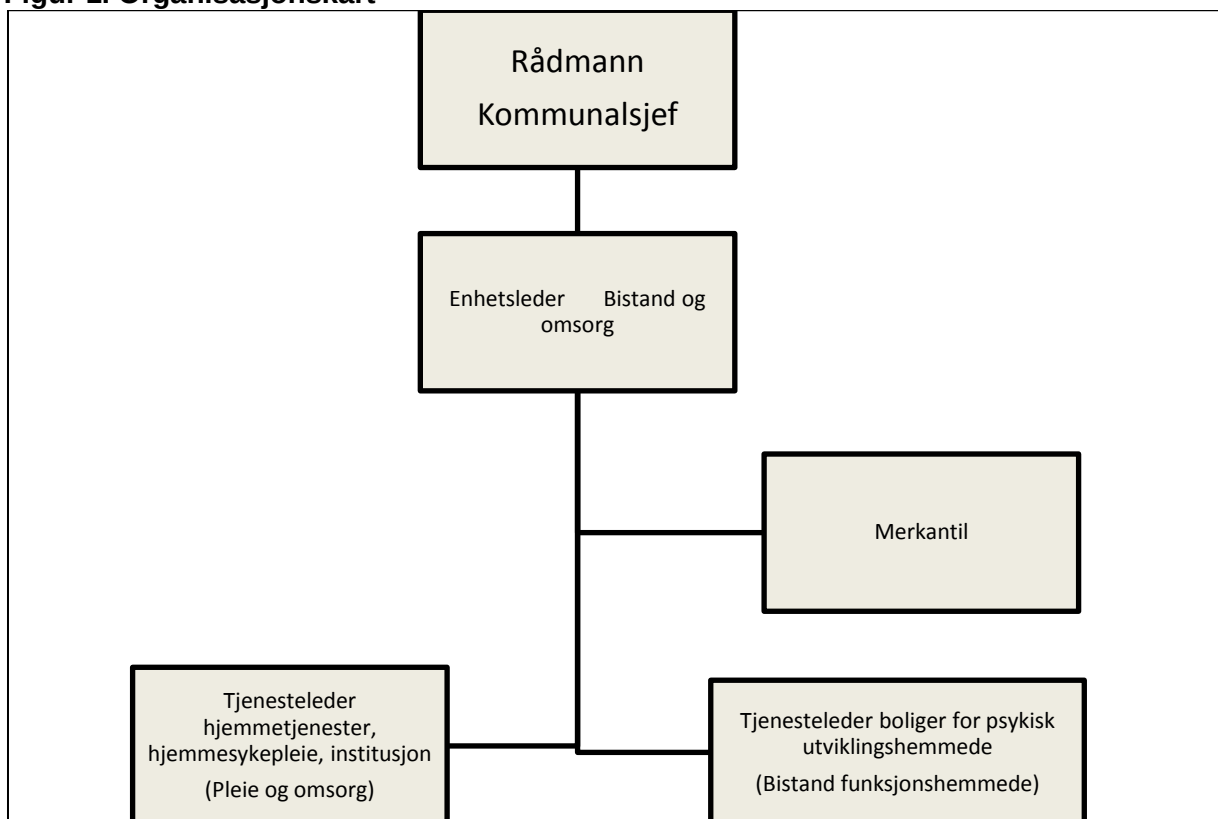
² NOU 2001: 22 Fra bruker til borger.

1.3 Organisering

Tjenesten Bistand funksjonshemmede – heretter benevnt BFH - har ansvaret for 3 av de 4 bofellesskapene for psykisk utviklingshemmede i kommunen, og ledes av tjenesteleder for boliger for psykisk utviklingshemmede. Enhet Helse og rehabilitering har ansvar for det fjerde bofellesskapet, og her ivaretar hjemmetjenestene heldøgntjenestene. Helse og rehabilitering har også ansvar for tjenestene støttekontakt og avlastning.

Fra 1. januar 2010 ble BFH en del av den nye enheten Bistand og Omsorg, sammen med Pleie og omsorg. Fra samme dato fikk Bistand og omsorg ny leder. Målet med omorganiseringen var å få mer effekt ut av de tilgjengelige ressursene ved å samkjøre dem på tvers av tjenestene. Brukerne får tjenester etter samme lovverk, og tanken var at det er enklere å koordinere tjenestene når man har en felles enhetsleder.

Figur 1. Organisasjonskart

2 Problemstillinger, revisjonskriterier og metode

2.1 Problemstillinger

Følgende problemstillinger er valg for prosjektet:

1. Er kommunens boligtilbud til psykisk utviklingshemmede i tråd med regelverket på området?
2. Er kommunens bistands- og aktivitetstilbud til psykisk utviklingshemmede i tråd med regelverket på området?
3. Oppfyller kommunen forvaltningslovens krav til enkeltvedtak for tjenester til psykisk utviklingshemmede?
4. Hvilke utfordringer har Bistand funksjonshemmede (BFH) når det gjelder forhold knyttet til personal, ledelse og arbeidsmiljø?

2.1.1 Avgrensning

Problemstillingene 1-3 er avgrenset til å omfatte tjenestene som ytes og/eller formidles av BFH det vil si tjenester til beboerne i bofellesskap. Dette inkluderer ³:

- Boligtilbud
- Praktisk bistand og opplæring i hjemmet (hjemmehjelp, personlig brukerstyrt assistent og lignende)
- Velferds- og aktivitetstiltak
- Hjemmesykepleie
- Arbeidstilbud

Denne forvaltningsrevisjonen omfatter ikke tjenestetilbudet til psykisk utviklingshemmede som bor i egen bolig.

Vi presiserer at vi i denne rapporten ikke vurderer *kvaliteten* på kommunens tilbud til psykisk utviklingshemmede. Riktignok vurderer vi om det foreligger et tilbud i samsvar med regelverket, men vi foretar ikke en kvalitativ vurdering av innholdet i tilbudet som sådan.

Vi har i denne undersøkelsen ikke innhentet informasjon fra beboerne i bofellesskapene eller deres pårørende.

2.2 Kilder til revisjonskriterier

Revisjonskriterier er den målestokken revisor vurderer innsamlet datamateriale opp mot. Revisjonskriterier kan hentes fra lover og forskrifter, kommunestyrevedtak, avtaleverk og interne retningslinjer med mer.

I dette prosjektet bruker vi revisjonskriterier hentet fra:

- Lov om sosiale tjenester (sosialhelsetjenesteloven)

---

³ Brukere som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan (sosialtjenesteloven § 4-3a). Det er få av beboerne i bofellesskapene som har behov for individuell plan. I og med at stasjonært personale yter alle tjenestene til brukerne, koordineres tjenestene i bofellesskapet. Vi har derfor endret problemstilling 3 noe i forhold til prosjektplanen og fokuserer i stedet mer på saksbehandling og oppfølging generelt.

- Lov om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Revisjonskriteriene er nærmere beskrevet under de enkelte problemstillingene i undersøkelsen. Problemstilling 4 er beskrivende, og er ikke knyttet opp mot revisjonskriterier.

2.3 Metode

Undersøkelsen er utført i henhold til Norges kommunerevisorforbunds (NKRF) Standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor må utføre forvaltningsrevisjonen systematisk, og vurderinger og konklusjoner må bygge på pålitelige og gyldige data som gir et reelt bilde av situasjonen. Problemstillingene i dette prosjektet er besvart på grunnlag av informasjon framkommet i intervju og analyse av dokumenter.

Vi har gjennomført strukturerte intervju etter intervjuguide med enhetsleder Bistand og omsorg og tjenesteleder BFH, samt innhentet synspunkter fra tillitsvalgt i BFH. Intervju er verifisert av informantene i etterkant for å rette opp faktafeil og oppklare eventuelle misforståelser.

Vi har gjennomgått mappene til alle beboerne i bofellesskapene BFH har ansvar for. Vi har gjennomgått et utvalg vedtak om ulike tjenester (bolig, hjemmehjelp/praktisk bistand, helsehjelp, arbeidstilbud) - i alt 15 vedtak. Tjenesteleder opplyste at vedtak fattet i perioden etter 2008 i all hovedsak er lagret elektronisk i saksbehandlingssystemet, og ikke som papirversjon i mappene. Revisor har fått tilgang til eksempler på vedtak fra 2009 og 2010 for å kunne vurdere maler og innhold, og har ikke sett grunn til å gå inn i kommunens saksbehandlingssystem.

Vi mener at metodene og datakildene som er brukt i prosjektet til sammen er med på å gi et bredt bilde av situasjonen, og er tilstrekkelig til å svare på problemstillingene.

3 Boligtilbud

3.1 Revisjonskriterier

Formålet med sosialtjenesteloven er blant annet å bidra til at personer med funksjonsnedsettelse får mulighet til å leve og bo selvstendig og ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre (§ 1-1).

- Kommunen skal medvirke til å skaffe boliger til mennesker med psykisk utviklingshemming, herunder boliger med særlig tilpassing og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det (§ 3-4).
- Dersom mennesker med psykisk utviklingshemming har behov for det, skal kommunen tilby plass i bolig med heldøgns omsorgstjenester (§ 4-2).

3.2 Data

Bofellesskapene

BFH har ansvar for 3 bofellesskap for psykisk utviklingshemmede i kommunen: Buchtrøa med 3 leiligheter, Vennavold med 5 leiligheter og Årfall med 8 leiligheter. I bofellesskapene har alle beboerne egen leilighet. Hver leilighet inneholder stue, kjøkken, bad, soverom og gang. Leilighetene er tilrettelagt for fysisk funksjonshemmede.

Tjenestene til beboerne i bofellesskap kan organiseres som hjemmebaserte tjenester eller med stasjonær bemanning. Inderøy har valgt stasjonær bemanning i bofellesskapene. To turnuslag bemanner henholdsvis Vennavold og Årfall. Disse bofellesskapene har døgnbemanning. Buchtrøa har ikke døgnbemanning, men er bemannet til fastsatte tider med personale fra de andre bofellesskapene, som ligger nært geografisk. Buchtrøa har ambulerende bemanning på natt.

Enhet Bistand og omsorg har ansvar for tildeling av alle kommunale boliger. Inntaksteamet, bestående av tjenesteleder, lege, fysioterapeut og avdelingssykepleier, vurderer alle søknader om kommunal bolig/sykehjemsplass. I forbindelse med behandling av søknader om bolig i bofellesskapene er tjenesteleder BFH med i Inntaksteamet.

Søkerne vurderes ut fra om de fyller lovens vilkår til å få kommunal bolig, og ifølge tjenesteleder er kapasiteten slik at alle søkere som fyller lovens vilkår får tilbud om kommunal bolig.

Ifølge tjenesteleder kan sammensetningen av beboere i bofellesskapene være utfordrende. Utfordringene er blant annet knyttet til ulikheter i alder og hjelpebehov. Tillitsvalgt etterlyser et mer differensiert tilbud på de ulike bofellesskapene. Tjenesteleder mener at de faktiske forhold og rammevilkår begrenser muligheten til å få til en ideell sammensetning av beboere.

Mange av beboerne i bofellesskapene er eldre beboere, som har hatt botilbud siden HVPU-reformen i 1991. Det er en faglig vurdering om eldre utviklingshemmede med stort hjelpebehov bør tilbys plass på sykehjemmet, og ledelsen mener løsningen på problemstillingen er avhengig av de ansatte i bofellesskapets kompetanse på somatikk. Pr i dag har ingen psykisk utviklingshemmede sykehjemsplass på Inderøyheimen.

Tillitsvalgt mener det er behov for å se på organiseringen av botilbudet. Ifølge tillitsvalgt har Årfall trekk som et "minisynkehjem". Det er utfordrende å skulle drive pleie av eldre, samtidig som man skal ivareta verdigheten til unge og de midt i livet. Tillitsvalgt mener derfor kommunen bør vurdere om eldre pleietrengende psykisk utviklingshemmede bør tilbys plass på sykehjem.

Praktiske forhold kan føre til at søkere får bolig i bofellesskap med døgnbemanning selv om vedkommende ikke har et hjelpebehov som skulle tilsi det, fordi det var i dette bofellesskapet det var ledig plass. Tjenesteleder kjenner til tilfeller der søkere har takket nei til leilighet i bofellesskap på grunn av alderssammensetningen i det aktuelle bofellesskapet.

Framtidig boligbehov og boligstruktur

Pr juni 2010 er det 2 ledige leiligheter i kommunens bofellesskap for psykisk utviklingshemmede. Ifølge enhetsleder har kommunen foretatt en kartlegging av framtidig boligbehov. Kartleggingen har ikke gått i dybden, men gir grunnlag for å anslå at 26 nye

personer med utviklingshemming i alderen 9-28 år vil ha behov for bolig i kommunen de neste 10 årene.

I forslaget til økonomiplan for 2010-2013 skriver rådmannen at dagens struktur for bofellesskap ikke anses som *"(...) formålstjenlig og økonomisk bærekraftig. Bemanningsressursene blir for dårlig utnyttet og for mye tid går med til "passiv" fremfor aktiv bistand. I utgangspunktet bør det være mulig å gi tilbudet til samtlige med behov for kommunal bolig i et bofellesskap; alternativt maksimalt to".* Målet er å redusere antall heldøgnsbetjente bofellesskap, men samtidig øke antall boliger som følge av en økning i antallet unge psykisk utviklingshemmede (PS 35/09).

3.3 Vurdering

Revisors gjennomgang viser at kommunen oppfyller sin plikt til å tilby mennesker med psykisk utviklingshemmede som har behov for det, plass i bolig med heldøgns omsorgstjenester, jf. sosialtjenesteloven § 4-2. For de utviklingshemmede som ikke selv er i stand til å ivareta sine interesser på boligmarkedet, men likevel ikke har behov for heldøgns omsorgstjenester, vurderer revisor det slik at kommunen oppfyller sin plikt etter sosialtjenesteloven § 3-4.

Gjennomgangen viser at kommunen pr i dag ikke har et udekket boligbehov for psykisk utviklingshemmede, men tvert imot har to ledige leiligheter i bofellesskapene. Kommunens utfordring er knyttet til fleksibiliteten i tilbudet, både når det gjelder alderssammensetningen og hjelpebehovet i bofellesskapene.

I årene som kommer vil flere yngre psykisk utviklingshemmede ha behov for et tilpasset tilbud i kommunal bolig. Kommunens utfordring vil være å organisere og dimensjonere tilbudet i tråd med de til en hver tid eksisterende behovene. Slik revisor ser det bør kommunen kontinuerlig vurdere tilbudet i bofellesskapene når det gjelder forholdet mellom pleie og aktivisering.

4 Bistands- og aktivitetstilbud

4.1 Revisjonskriterier

Kommunen skal etter sosialtjenesteloven § 4-3 gi hjelp til personer som ikke kan dra omsorg for seg selv, eller som er helt avhengig av praktisk eller personlig hjelp for å greie dagliglivets gjøremål. De sosiale tjenestene skal etter § 4-2 blant annet omfatte følgende:

- Kommunen skal tilby praktisk bistand og opplæring, herunder brukerstyrt personlig assistent, til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av funksjonshemming.

Sosialtjenesteloven § 3-1 sier også at

- Kommunen skal arbeide for at det bli satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for funksjonshemmede

Ifølge kommunehelsetjenesteloven § 1-3 skal kommunen

- tilby hjemmesykepleie til funksjonshemmede som har behov for disse tjenestene

4.2 Data

Tjenestene til brukerne ytes av de ansatte i bofellesskapene, uansett om det er snakk om hjemmetjenester eller hjemmesykepleie. Hvis det ikke er tilstrekkelig kompetanse i bofellesskapene til å utføre en spesiell oppgave, ringes det etter personer med ønsket kompetanse i Bistand og omsorg som kan bistå.

Praktisk bistand og opplæring (hjemmehjelp)

Formålet med praktisk bistand og opplæring er å gjøre tjenestemottakeren i stand til å bo i egen bolig til tross for nedsatt funksjonsevne. I tjenesten inngår for eksempel hjelp til egenomsorg og personlig stell, vask av bolig, vask av klær, bistand til å administrere økonomien, innkjøp og matlaging, tilrettelegging for deltakelse i sosiale sammenhenger.

Etter at søknad om tjenester kommer inn, vurderes søkerens behov. Den enkelte brukers hjelpebehov registreres i IPLOS⁴. Ifølge tjenesteleder foretas det registrering av ny tjenestemottaker, og en videre oppdatering 2 ganger pr år – uansett om det er endringer i behovet eller ikke (om vedtaksutforming, se neste kapittel).

For beboere som flytter inn i bofellesskap er det en periode med utredning som en del av saksbehandlingen. Brukeren tildeles et visst antall timer til ulike typer bistand. Bofellesskapene er bemannet ut fra hjelpebehov og tildelt omfang av tjenester for beboerne sett under ett.

Enhet Bistand og omsorg har ansvar for ordningen med Brukerstyrt Personlig Assistent (BPA). Ingen av beboerne BFH har ansvar for har BPA, og tjenesteleder er ikke kjent med at noen av beboerne har søkt om BPA og fått avslag. Hjelpen til disse er gitt av personalet som er ansatt i bofellesskapet, og er organisert som praktisk bistand etter § 4-2 a) i sosialtjenesteloven.

Hjemmesykepleie

Ifølge tjenesteleder har alle beboerne i bofellesskapene vedtak om hjemmesykepleie etter kommunehelsetjenesteloven. Eksempel på tjenester er utdeling av medisiner og ledsaging til lege.

Vederlag

Ifølge § 8-2 i forskrift til lov om sosiale tjenester kan det ikke kreves vederlag for hjemmesykepleie etter kommunehelsetjenesteloven § 1-3. Det kan heller ikke kreves vederlag for praktisk bistand og opplæring etter sosialtjenesteloven § 4-2 a til personlig stell og egenomsorg.

Kommunen kan kreve betaling for noen sosiale tjenester, så som vasking, innkjøp og hjelp til organisering av fritid osv.

---

⁴ IPLOS er betegnelsen på et sentralt helseregister med data som på en standardisert måte skal beskrive bistanndsbehov til personer som søker om eller mottar pleie- og omsorgstjenester, og hvilke tjenester kommunen gir. IPLOS er en individbasert pleie- og omsorgsstatistikk (<http://www.helsedirektoratet.no/iplos/>).

Arbeidstilbud

Kommunen kjøper tjenester av Flyndra Vekst AS for å gi utviklingshemmede med bistandsbehov et arbeidstilbud. Flyndra er et 100 % kommunalt eid aksjeselskap. Flyndra overtok i 2005 Inderøy Arbeidssentral, som var et arbeids- og aktiviseringstilbud for funksjonshemmede i kommunen. Flyndra arrangerer også tiltak og tjenester for NAV (varig tilrettelagte arbeidsplasser - VTA) og videregående skoler (arbeidspraksis). Tiltakene på oppdrag fra Inderøy kommune omfatter personer som av ulike årsaker ikke kommer inn under VTA`s-krav for fast ansettelse. Flyndra gir her ulike tilbud om tilrettelagt arbeid og aktivisering med tett oppfølging.

Henvendelser med ønske om et arbeidstilbud ved Flyndra kommer både til kommunen og direkte til Flyndra. Kommunen fattet vedtak om arbeidstilbud for den enkelte.

BFH betaler pr i dag for 12 arbeidstakerne på Flyndra. Alle beboerne BFH har ansvar for, og som ønsker og kan, har vedtak om arbeidstilbud. Tilbudet kan variere fra 2 til 22 timer. Flere av beboerne i bofellesskapene er pensjonister, og omfattes ikke av tilbudet.

Kommunen kjøper i dag tjenester fra Flyndra for nesten 1,6 millioner kroner årlig. Ifølge kommunen er kvaliteten på tilbudet på Flyndra svært godt, men det er også forholdsvis dyrt. Ifølge økonomiplanen vil det også på sikt bli behov for andre typer aktiviseringstiltak for enkelt brukere. I kommunestyresak om utvidelse av aksjekapitalen i Flyndra ⁵ heter det at:

”Flyndra A/S er en stadig viktigere bedrift for Inderøysamfunnet og har på en forbilledlig måte tatt utfordringene med å bygge opp et arbeids- og aktivitetstilbud for personer som ikke har adgang til det ordinære arbeidsmarkedet. Som fremgår av omsetningstall og tall for ansatte har det skjedd en betydelig ekspansjon fra 2004 og frem til i dag – både når det gjelder volum og aktiviteter. Inderøy kommune er en sentral direkte og indirekte finansieringskilde for aktivitetene ved Flyndra. Kommunen blir stadig utfordret på behov for ytterligere tilførsel av oppdrag og finansiering og vi har en nær dialog med bedriften om nye muligheter – herunder en dialog om betingelsene for etablerte tilbud”.

Enhetsleder opplyser at Flyndra-tilbudet skal opp til ny vurdering. Status pr medio mai er at det er gjennomført flere samarbeidsmøte mellom partene. Rådmannen har sendt forslag til revidert avtale til Flyndra, men det er foreløpig ikke oppnådd enighet om ny avtale. Tjenesteleder presiserer at avtalen med Flyndra ikke er sagt opp, og at det er 1 års oppsigelse på selve avtalen.

Ifølge enhetsleder er alternativet til å kjøpe tjenester fra Flyndra for eksempel å gå tilbake til å ha en kommunal arbeidssentral som gir tilbud til brukerne på dagtid. Tjenesteleder mener man da kunne favnet flere brukere, men tilbudet ville kanskje ikke vært like godt.

---

⁵ Kommunestyresak 21/09, 02.11.09.

4.3 Vurdering

Revisors gjennomgang viser at kommunen tilbyr praktisk bistand og opplæring til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av funksjonshemming i tråd med sosialtjenesteloven § 4-2. Kommunen tilbyr også hjemmesykepleie til psykisk utviklingshemmede som har behov for dette i tråd med bestemmelsene i kommunehelsetjenesteloven § 1-3.

Bofellesskapene har stasjonær bemanning som utfører de ulike typene tjenester beboerne har vedtak om. Gjennomgangen har vist at det er et klart skille mellom BFH og Hjemmetjenestene. Det kan stilles spørsmål ved om disse tjenestene burde vært tettere integrert, i og med at de begge tilbyr hjemmetjenester. Revisor mener på generelt grunnlag at kommunen bør evaluere dagens organisasjonsmodell etter en tid.

Kommunen har etter loven en plikt til å arbeide for at det bli satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for funksjonshemmede. Arbeidstilbud er ikke en lovpålagt tjeneste i henhold til sosialtjenesteloven. Revisors vurdering er at kommunen gir et svært godt tilbud til psykisk utviklingshemmede gjennom Flyndra A/S. Utfordringen kan være at tilbudet ikke favner alle brukere som har behov for et tilbud om aktivitet på dagtid, og at det framover også vil bli behov for andre typer aktiviseringstiltak innenfor de økonomiske rammene som er tilgjengelig.

5 Vedtak

5.1 Revisjonskriterier

Vedtak om tjenester etter sosialtjenesteloven regnes som enkeltvedtak. Forvaltningsloven §§ 23-27 har regler om utforming av enkeltvedtak.

- Enkeltvedtak skal være utformet i tråd med forvaltningslovens regler.
  - Vedtaket skal være skriftlig
  - Vedtaket skal være begrunnet, og det skal opplyses om hvilke faktiske forhold som er lagt til grunn
  - Vedtaket skal inneholde en henvisning til hvilken lov/hjemmel saken har vært vurdert i forhold til
  - Vedtaket skal inneholde informasjon om klagerett, klagefrist og framgangsmåte ved klage

5.2 Data

Enhet Bistand og omsorg bruker det elektroniske journalprogrammet Profil. Her registreres alle søknader og vedtak, samt annen informasjon i saken. Programmet ble tatt i bruk i 2007, i varierende grad. Ifølge tjenesteleder har man hatt fokus på bruk av programmet i 2009/2010, og blir stadig bedre til å bruke det. BFH har påbegynt arbeidet med å lage rutinebeskrivelser for saksbehandling, men har pr i dag ikke skriftlige rutiner. Tjenesteleder har etter at hun tiltrådte utarbeidet nye maler for vedtak om praktisk bistand og opplæring/hjemmesykepleie og arbeidstilbud.

Til grunn for vedtakene ligger en saksutredning som inneholder fakta i saken, saksbehandlers vurdering og innstilling. Tjenesteleder skriver saksutredning, innstiller og fatter og signerer vedtak. Vedtak om bruk av tvang og makt signeres av både tjenesteleder og enhetsleder.

Bolig

I mappene revisor gjennomgikk var det 3 eksempler på vedtak om kommunal bolig. Et av vedtakene var fra 1991. De to andre var fra henholdsvis 2007 og 2009. Nåværende tjenesteleder har kun fattet ett vedtak om bolig i bofellesskap etter at vedkommende begynte i jobben. Ved tildeling av bolig følger det med en svarslipp som må returneres, der brukeren aksepterer eller avslår tilbudet om bolig. Det skal også signeres en leiekontrakt. Revisors gjennomgang viste at leiekontrakt forelå i vedtakene fra 2007 og 2009.

Tjenesteleder er usikker på om alle som i dag bor i bofellesskap har vedtak om bolig og tilhørende leiekontrakt. For beboere som er tildelt bolig fra 1991 til 2007 finner ikke tjenesteleder at kommunen har noe system som gjør at tildelingsvedtak og husleiekontrakter er å finne. Dokumenter fra 2007 og framover finnes i systemet.

Vedtaksmalen for tildeling av bolig mangler henvisning til lovhjemmel. Det er heller ikke opplysninger om søkerens klageadgang og retten til å se sakens dokumenter i kommunens vedtak om tildeling av bolig i bofellesskap.

Praktisk bistand og opplæring/hjemmesykepleie

Vedtak om praktisk bistand og opplæring beskriver antall timer som tildeles pr uke, og hvilke tjenester tilbudet omfatter. Vedtaket inneholder dato for når vedtaket trer i kraft, og opplysninger om at vedtaket skal evalueres årlig i ansvarsgruppemøtene. Det orienteres også om egenbetaling, og opplysninger om grunnlag for beregning av egenbetaling ligger i vedlegg til vedtaket.

Vedtak om helsehjelp (hjemmesykepleie) inneholder en beskrivelse av innholdet i tilbudet. Det tildeles ikke antall timer. Det opplyses at alle tjenester etter kommunehelsetjenesteloven § 2-1 er gratis.

Samlevedtak

Alle beboerne i bofellesskapene har vedtak både om praktisk bistand og opplæring og helsehjelp/hjemmesykepleie. For disse tjenestene utarbeides et samlevedtak, det vil si at det lages ett dokument der vedtakene både etter sosialtjenesteloven og kommunehelsetjenesteloven skrives. Vedtakene etter de ulike lovene er adskilt og merket med overskrifter.

Begrepet ”samlet vedtak” ble introdusert i NOU 2004:18 *Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene, samordning og samhandling i kommunale sosial- og helsetjenester*. Her ble det foreslått at samlet vedtak er ønskelig av hensyn til samordningen av tjenestetilbudet. Revisor kjenner til at Levanger er en av kommunene som har utarbeidet en mal for samlevedtak i dialog med Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Ifølge sluttrapport etter evaluering av Pleie- og omsorgstjenestene i Levanger kommune fra 2009, uttaler fylkesmannen om malene for samlevedtak: *”Samlevedtak er en god idé i forhold til samordning, samt at det letter arbeidet for saksbehandlerne. Det vil sannsynligvis også gjøre det enklere for brukere med komplekse tjenestebehov å få en oversikt over det totale tjenestetilbudet. Kommunen må likevel utvise forsiktighet i forhold til at adressat for*

tjenestene kan variere, eksempelvis er adressat for omsorgslønn eller avlastning en annen enn den som har et omsorgsbehov”.

Arbeidstilbud

Vedtaket er begrunnet. Selv om det vises til bestemmelser i sosialtjenesteloven i begrunnelsen for vedtaket, er vedtak om arbeidstilbud ikke lovpålagt. Det er derfor ikke klageadgang på vedtaket.

I vedtakene om arbeidstilbud vises det til sosialtjenestelovens for mål og bestemmelser om hjelp til den som ikke kan dra omsorg for seg selv ⁶. I de sakene revisor har gjennomgått begrunnes vedtaket om arbeidstilbud med at det er et tiltak for å dekke nødvendig behov for aktivitet på dagtid. Arbeidstilbud/syssetsetting er ikke en lovpålagt tjeneste, og kan derfor ikke påklages. Vedtaket beskriver antall timer pr uke, dato for når tilbudet starter, og opplysning om dato for når vedtaket senest skal evalueres. Tjenesteleder opplyser om at det arbeider med ny mal for vedtak om syssetsetting/dagtilbud.

Oppfølging og evaluering

Vedtaket om tjenester er ikke tidsbegrenset. I vedtakene står det at tjenestetilbudet, og omfanget på dette, skal vurderes i de årlige ansvarsgruppemøtene. Alle brukerne har en ansvarsgruppe rundt seg, som består av pårørende og tjenesteytere. Ifølge tjenesteleder skal det være møte i ansvarsgruppen minst én gang i året. Gjennomgangen av saksmapper viser at det minst er gjennomført årlige møter, og i mange tilfeller flere møter pr år. Det skrives referat fra alle ansvarsgruppemøtene.

Hvis brukerens hjelpebehov vurderes til å være uendret, skrives ikke nytt vedtak etter evalueringen.

Brukere som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan (sosialtjenesteloven § 4-3a). Det er få av beboerne i bofellesskapene som har individuell plan, da enhetens vurdering er at de ikke har behov for det. I og med at stasjonært personale yter alle tjenestene til brukerne, koordineres tjenestene i bofellesskapet. De yngste beboerne har individuell plan som ble utarbeidet mens de gikk på videregående skole. Mappegjennomgangen ga ikke svar på om disse er videreført av kommunen.

Flyndra utarbeider en kvalifiseringsplan som beskriver mål for arbeidstakeren, hvordan man skal nå målene og hvem som er ansvarlige for oppfølgingen. Mappegjennomgangen viste at de aller fleste som har et arbeidstilbud fra Flyndra har slike kvalifiseringsplaner dokumentert i mappen sin.

5.3 Vurdering

Revisors gjennomgang viser at kommunens vedtak om bolig i bofellesskap ikke er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak. Det vises ikke til lovhjemmel for vedtaket, og det opplyses heller ikke om klageadgang og retten til å se sakens dokumenter. Enheten har ikke kunnet dokumentere at alle beboerne har gyldig vedtak og leiekontrakt.

---

⁶ I vedtakene vises det til sosialtjenesteloven § 4-3, § 1-1 b og § 4-2 a.

Vedtak om praktisk bistand og opplæring, helsehjelp og arbeid er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak.

Brukeres hjelpebehov evalueres årlig i ansvarsgruppemøter. Hvis brukerens hjelpebehov vurderes til å være uendret, skrives ikke nytt vedtak etter evalueringen. Revisor mener det uansett bør skrives nytt vedtak – gjerne et kort vedtak der det slås fast at tjenestenivået videreføres – for å sikre at dette er godt dokumentert. Et skriftlig vedtak vil også ivareta klageretten, i de tilfeller pårørende/verge ikke er enig med kommunen i at tjenestenivået bør være uendret.

Samme person skriver saksutredning, innstiller og fatter vedtak om tjenester for beboerne i bofellesskap. Med denne praksisen er det viktig at det foretas en kvalitetssikring av vedtaket av en annen, for eksempel enhetsleder. Kvalitetssikring av vedtak kan også sikres gjennom at alle tjenester for enheten Bistand og omsorg tildeles av et tildelingsteam.

Det skrives et samlet vedtak for brukere som tildeles både praktisk bistand og opplæring og hjemmesykepleie. Bruken av samlevedtak er ikke særskilt regulert i loven, men revisor mener dette kan være en god måte å gi brukeren oversikt over det totale tjenestetilbudet på. I saker der det både innvilges og avslås tjenester, mener revisor det vil være ryddigst å skrive to separate vedtak, da dette blir ryddigere i forhold til klagemulighetene.

6 utfordringer ledelse, personal og arbeidsmiljø

Bistand funksjonshemmede (BFH) har pr i dag 36 ansatte, fordelt på 19 årsverk inkludert tjenesteleder. De ansatte er delt inn i to turnuslag, som bemanner hvert sitt bofellesskap.

Ledelse

Det har vært til dels stor turnover i lederstillingen i BFH de siste årene, noe som ifølge tjenesteleder har bidratt til manglende kontinuitet og utfordringer knyttet til ledelse. Stillingsbeskrivelse for tjenesteleder BFH er under utarbeidelse.

Deltidsproblematikk

Det er få helstillinger i enheten, kun én vernepleier og to hjelpepleiere i tillegg til leder har 100 % stilling. Tjenesteleder mener lave stillingsandeler, ned i 14 %, gjør det utfordrende å rekruttere og beholde for eksempel sykepleie – og vernepleiekompetanse. Pr i dag har BFH én sykepleier ansatt i 60 % stilling. Enheten har en liten andel stillinger til høgskoleutdannede, og tjenesteleder ønsker å øke denne. Det var pr medio mai planlagt utlyst ledig vernepleierstilling i 100 %. Enheten har kompetanseplan.

Det er et uttalt mål i kommunens økonomiplan for perioden 2010-2013 å redusere antall ufrivillig deltidsansatte. Dagens turnus innebærer at alle ansatte jobber hver tredje helg. Enheten er imidlertid i gang med en prosess knyttet til ønsketurnus/forhandlingsturnus. Dette innebærer at de ansatte i større grad får innflytelse over når de skal jobbe. Tjenesteleder håper at dette vil innebære at flere ønsker å ta på seg mer helgejobbing, mot at de får større innflytelse over hvilke helger dette gjelder. De mange små deltidsstillingene er i dag nødvendige for å få bemanningen til å gå opp også på helg, og tjenesteleder mener

ønsketurnus kan være ett skritt på veien mot å redusere ufrivillig deltid. Ifølge tillitsvalgt er alle ansatte positive til forhandlingsturnus.

Sykefravær

Sykefraværet i BFH var høyt da nåværende tjenesteleder tiltrådte i juni 2009, men gikk litt ned utover høsten. I februar 2010 var sykefraværet 16 % i hele Bistand og omsorg. Det er relativt høy gjennomsnittsalder i enheten, og mange ansatte i aldersgruppen 60-67 år. Det er ikke uarbeidet egen statistikk for sykefraværet i bofellesskapene, men tjenesteleder har inntrykk av at det er lavere enn på sykehjemmet.

Arbeidsmiljø

Ett av bofellesskapene har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø og samarbeid. Tidligere har det også vært utfordringer i et annet bofellesskap. Utfordringene har sammenheng med kultur og ulike måter å jobbe på. Ifølge tjenesteleder og tillitsvalgt er man foreløpig ikke tydelig nok når det gjelder mål og prosedyrer i bofellesskapene. Det er påbegynt et arbeid med å lage egen serviceerklæring for BFH.

Ifølge tjenesteleder har mange av de ansatte gamle stillingsbeskrivelser, som ikke er tydelige nok. Både ledelsen og tillitsvalgt ønsker derfor en gjennomgang av instruksene til de ansatte, og dette er planlagt gjennomført høsten 2010.

Tjenesteleder har gjennomført runde med medarbeidersamtaler med alle ansatte, inkludert vikarer, vinteren 2010, og er i gang med etterarbeid og oppfølging av dette. Tjenesteleder mener det bør jobbes mer systematisk med arbeidsmiljø i enheten. Ifølge tillitsvalgt har enhetsleder og tjenesteleder tatt tak i problemene, og turnuslagene skal i samarbeid – og sammen med eksternt bistand – finne gode løsninger.

7 Oppsummering og konklusjon

Botilbud

Revisors gjennomgang viser at kommunen oppfyller sin plikt til å tilby mennesker med psykisk utviklingshemmede som har behov for det, plass i bolig med heldøgns omsorgstjenester, jf. sosialtjenesteloven § 4-2. For de utviklingshemmede som ikke selv er i stand til å ivareta sine interesser på boligmarkedet, men likevel ikke har behov for heldøgns omsorgstjenester, vurderer revisor det slik at kommunen oppfyller sin plikt etter sosialtjenesteloven § 3-4.

Gjennomgangen viser at kommunen pr i dag ikke har et udekket boligbehov for psykisk utviklingshemmede, men tvert imot har to ledige leiligheter i bofellesskapene. Kommunens utfordring er knyttet til fleksibiliteten i tilbudet, både når det gjelder alderssammensetningen og hjelpebehovet i bofellesskapene.

I årene som kommer vil flere yngre psykisk utviklingshemmede ha behov for et tilpasset tilbud i kommunal bolig. Kommunens utfordring vil være å organisere og dimensjonere tilbudet i tråd med de til enhver tid eksisterende behovene. Slik revisor ser det bør kommunen kontinuerlig vurdere tilbudet i bofellesskapene når det gjelder forholdet mellom pleie og aktivisering.

Tjenestetilbud

Revisors gjennomgang viser at kommunen tilbyr praktisk bistand og opplæring til dem som har et særlig hjelpebehov på grunn av funksjonshemming i tråd med sosialtjenesteloven § 4-2. Kommunen tilbyr også hjemmesykepleie til psykisk utviklingshemmede som har behov for dette i tråd med bestemmelsene i kommunehelsetjenesteloven § 1-3.

Bofellesskapene har stasjonær bemanning som utfører de ulike typene tjenester beboerne har vedtak om. Gjennomgangen har vist at det er et klart skille mellom BFH og Hjemmetjenestene. Det kan stilles spørsmål ved om disse tjenestene burde vært tettere integrert, i og med at de begge tilbyr hjemmetjenester. Revisor mener på generelt grunnlag at kommunen bør evaluere dagens organisasjonsmodell etter en tid.

Kommunen har etter loven en plikt til å arbeide for at det bli satt i verk velferds- og aktivitetstiltak for funksjonshemmede. Arbeidstilbud er ikke en lovpålagt tjeneste i henhold til sosialtjenesteloven. Revisors vurdering er at kommunen gir et svært godt tilbud til psykisk utviklingshemmede gjennom Flyndra A/S. Utfordringen kan være at tilbudet ikke favner alle brukere som har behov for et tilbud om aktivitet på dagtid, og at det framover også vil bli behov for andre typer aktiviseringstiltak innenfor de økonomiske rammene som er tilgjengelig.

Vedtak

Revisors gjennomgang viser at kommunens vedtak om bolig i bofellesskap ikke er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak. Det vises ikke til lovhjemmel for vedtaket, og det opplyses heller ikke om klageadgang og retten til å se sakens dokumenter. Enheten har ikke kunnet dokumentere at alle beboerne har gyldig vedtak og leiekontrakt.

Vedtak om praktisk bistand og opplæring, helsehjelp og arbeid er i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak.

Brukeres hjelpebehov evalueres årlig i ansvarsgruppemøter. Hvis brukerens hjelpebehov vurderes til å være uendret, skrives ikke nytt vedtak etter evalueringen. Revisor mener det uansett bør skrives nytt vedtak – gjerne et kort vedtak der det slås fast at tjenestenivået videreføres – for å sikre at dette er godt dokumentert. Et skriftlig vedtak vil også ivareta klageretten, i de tilfeller pårørende/verge ikke er enig med kommunen i at tjenestenivået bør være uendret.

Samme person skriver saksutredning, innstiller og fatter vedtak om tjenester for beboerne i bofellesskap. Med denne praksisen er det viktig at det foretas en kvalitetssikring av vedtaket av en annen, for eksempel enhetsleder. Kvalitetssikring av vedtak kan også sikres gjennom at alle tjenester for enheten Bistand og omsorg tildeles av et tildelingsteam.

Det skrives et samlet vedtak for brukere som tildeles både praktisk bistand og opplæring og hjemmesykepleie. Bruken av samlevedtak er ikke særskilt regulert i loven, men revisor mener dette kan være en god måte å gi brukeren oversikt over det totale tjenestetilbudet på. I saker der det både innvilges og avslås tjenester, mener revisor det vil være ryddigst å skrive to separate vedtak, da dette blir ryddigere i forhold til klagemulighetene.

Utfordringer personal, ledelse og arbeidsmiljø

Bistand funksjonshemmede (BFH) har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø på ett av bofellesskapene. Gjennomgangen tyder på at både ledelse og ansatte har tatt tak i problemene, og jobber konstruktivt med disse. Det er behov for klare, og felles mål, for tjenesten.

En annen utfordring er knyttet til mange deltidsstillinger og små stillingsbrøker. Denne problematikken kan igjen føre til problemer med å rekruttere nødvendig kompetanse.

Flere av utfordringene er relatert til at det har vært til dels stor turnover i lederstillingen i BFH de siste årene.

7.1 Anbefalinger

Revisors gjennomgang av BFH viser at ledelsen har tatt tak i mange av de utfordringene tjenesten står overfor. Revisor finner likevel grunn til å komme med følgende anbefalinger:

Kommunen bør

- endre vedtaksmalen for tildeling av bolig slik at den blir i tråd med forvaltningslovens krav til enkeltvedtak,
- fatte nye vedtak ved evaluering av tjenestetilbudene,
- kvalitetssikre saksutredning og vedtak i forbindelse med tildeling av tjenester,
- etablere system for oversikt over vedtak om bolig og leiekontrakt for alle beboere i bofellesskap for utviklingshemmede, og
- jobbe systematisk med arbeidsmiljøet i bofellesskapene, blant annet gjennom å fortsette arbeidet med å utarbeide tydelige mål og prosedyrer for tjenestene som ytes.

8 Høring

Rapporten har vært på høring hos rådmannen i Inderøy kommune. Høringssvaret er i sin helhet vedlagt rapporten. Revisor har endret formuleringer i rapporten i tråd med tilbakemeldingen fra rådmannen.

Litteraturliste

Lover:

Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 2.10.1967.

Lov om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven) av 19.11.1982 nr 66.

Lov om sosiale tjenester m.v. (sosialhelsetjenesteloven) av 13.12.1991 nr 81.

NOU-er:

NOU 2001: 22 *Fra bruker til borger*

NOU 2004:18: *Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene, samordning og samhandling i kommunale sosial- og helsetjenester.*

Inderøy kommune:

Budsjett og økonomiplan 2010-2013

Kommunestyresak 21/09, 02.11.09

Årsmelding 2009

Nettsider

www.flyndra.no

www.fmnt.no

www.helsedirektoratet.no/iplos

www.inderoey.kommune.no

Annet:

Levanger kommune: *Evaluering av PO-tjenesten. Sluttrapport 2009.*

Inderøy kommune

KomRev Trøndelag IKS
Postboks 2565
7735 STEINKJER

Vår dato
16.07.2010
Saksbehandler
Per Arne Olsen,

Vår referanse
2010/351-5
Deres referanse
GHAA/MB

Høringsutkast av forvaltningsrevisjonsrapport

Viser til deres høringsutkast av 05. Juli 2010 og har følgende tilbakemelding.

Høringsutkastet er gjennomgått og dets innhold er i hovedsak i samsvar med virksomheten sitt syn på saken. Vi vil allikevel gi en tilbakemelding på pkt 6 og 7, som berører utfordringer knyttet til ledelse, personal og arbeidsmiljø.

På side 18, knyttet til ledelse, personal og arbeidsmiljø, under avsnitt om arbeidsmiljø beskriver dere; "ett av bofellesskapene har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø.....".

Slik vi forstår dette er det en beskrivelse dere gjør, ut fra de data informantene har gitt dere.

Når dere i pkt 7, oppsummerer og konkluderer, hevder dere følgende; "Bistand funksjonshemmede (BFH) har utfordringer knyttet til dårlig arbeidsmiljø på enkelte av bofellesskapene.....".

Det kan virke som dere gjør en annen vurdering her enn dere gjør i pkt 6. Det siktes da til at det er forskjell i utsagnene; har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø vs utfordringer knyttet til dårlig arbeidsmiljø.

Vi vil foreslå at utfordringer knyttet til dårlig arbeidsmiljø endres til har utfordringer knyttet til arbeidsmiljø.

Dere beskriver på side 18 følgende; "ett av bofellesskapene.....". Dette forstår vi slik at det er ett bofellesskap det er utfordringer ift arbeidsmiljø. Dette samsvarer også med vår oppfatning.

Når dere oppsummerer og konkluderer, hevder dere følgende; "arbeidsmiljø på enkelte av bofellesskapene.....".

Her kan det virke som om dere konkluderer med at det er utfordringer ift arbeidsmiljø på flere enn ett bofellesskap.

Vi vil foreslå at arbeidsmiljø på enkelte av bofellesskapene endres til arbeidsmiljø på ett av bofellesskapene.

Er det behov for ytterligere informasjon bes det om at undertegnede kontaktes.

Med hilsen

Per Arne Olsen
Leder Bistand og omsorg

Kopi til:
Eirin Thorsen Lian
Finn Madsen

Postadresse
Vennalivegen 37, 7670 Inderøy
E-post
postmottak@inderoy.kommune.no

Besøksadresse

www.inderoy.kommune.no

Telefon
74 12 42 00
Telefaks
74 12 42 19

Bankkonto
4451.06.00662
Org.nr
NO 963 955 162

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskapet	77/10	20.10.2010
Inderøy kommunestyre	51/10	01.11.2010

Endringer i kommuneloven - høring

Rådmannens forslag til vedtak:

Behandling i Formannskapet - 20.10.2010

Ordføreren foreslo slikt forslag til vedtak:

Inderøy kommune slutter seg til de foreslåtte endringer departementet har gjort.

Avstemming:

Ordførers forslag enstemmig.

Innstilling i Formannskapet - 20.10.2010:

Inderøy kommune slutter seg til de foreslåtte endringer departementet har gjort.

Vedlegg

- 1 Forslag til endringer i kommunelova - Høyring

Bakgrunn

Kommunal- og regionaldepartementet har sendt på høring forslag til endringer i kommuneloven. I høringsnotatet legg departementet fram forslag om disse lovendringene:

- å lovfeste at det er nødvendig med kvalifisert flertall for å endre tallet på kommunestyrerepresentanter i en kommune
- å lovfeste at kommunestyret i hver valgperiode skal vedta nytt delegasjonsreglement i kommunen
- å lovfeste at det som hovedregel skal være politisk innstilling i saker som folkevalgte organ behandler, men at kommunestyret kan gjøre unntak fra hovedregelen
- å lovfeste ei alternativ føresegn om danning av kommuneråd i kommuner med parlamentarisk styringsform, ved at ordføreren, når den parlamentarisk situasjonen tilsier det, på vegne av kommunestyret har plikt til å gi en kommunerådsleder kandidat i oppdrag å danne nytt kommuneråd (utpeking)

Lovforslaga gjelder for både kommuner og fylkeskommuner.

Departementet har sendt forslaga til brei høring før det blir tatt endelig stilling i disse spørsmåla.

Konklusjon

Saken legges fram for drøfting uten innstilling.

DET KONGELEGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

030705

Høyringsinstansane

Dykkar ref

Vår ref
10/2126-2 ERA

Dato
06.09.2010

Høyring – forslag til endringar i kommunelova

Kommunal- og regionaldepartementet sender med dette på høyring forslag til endringar i kommunelova. I høyringsnotatet legg departementet fram forslag om:

- å lovfeste at det er nødvendig med kvalifisert fleirtal for å endre talet på kommunestyrerepresentantar i ein kommune
- å lovfeste at kommunestyret i kvar valperiode skal vedta nytt delegasjonsreglement i kommunen

Departementet legg òg fram forslag om:

- å lovfeste at det som hovudregel skal vere politisk innstilling i saker som folkevalde organ handsamar, men at kommunestyret kan gjere unntak frå hovudregelen
- å lovfeste ei alternativ føresegn om danning av kommuneråd i kommunar med parlamentarisk styringsform, ved at ordføraren, når den parlamentariske situasjonen tilseier det, på vegner av kommunestyret har plikt til å gi ein kommunerådsleiarkandidat i oppdrag å danne nytt kommuneråd (utpeiking)

Departementet sender forslaga på brei høyring før det blir teke endeleg stilling i desse viktige spørsmåla.

Postadresse:
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Kontoradresse:
Akersg. 59

Telefon *
22 24 90 90 /
Org. nr.:
972 417 858

Kommunalavdelinga
Telefaks:

Saksbehandlar:
Erland Aamodt
22 24 68 28

Eventuelle merknader til forslaget kan sendast til postmottak@krd.dep.no eller til Kommunal- og regionaldepartementet, Postboks 8129 Dep, 0032 Oslo, merkt sak 10/2126. Frist er sett til **6. desember 2010**.

Vi gjer merksam på at også andre enn dei som står på høyringslista kan sende inn merknader. Alle svar blir lagt ut på departementet sine nettsider.

Med helsing

Anne Nafstad Lyftingsmo
Anne Nafstad Lyftingsmo (e.f.)
ekspedisjonssjef

for *Solve Berntsen*
Solve Monica Steffensen
avdelingsdirektør

Vedlegg

Høyringsinstanser

Sametinget
Departementene
Interne avdelinger i Kommunal- og regionaldepartementet
Fylkesmenn
Fylkeskommuner
Kommuner
Registrerte politiske partier

Sysselmannen på Svalbard
Longyearbyen lokalstyre
Statistisk sentralbyrå
Riksarkivet
Riksrevisjonen

Riksantikvaren
Rikstrygdeverket
NAV
Direktoratet for arbeidstilsynet
Direktoratet for naturforvaltning
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Skattedirektoratet
Sosial- og helsedirektoratet
Toll- og avgiftsdirektoratet
Utdanningsdirektoratet
Utlendingsdirektoratet
Vegdirektoratet

Barneombudet
Forbrukerombudet
Diskriminerings- og likestillingsombudet
Sivilombudsmannen

Datatilsynet
Konkurransetilsynet
Kredittilsynet
Mattilsynet
Statens forurensningstilsyn
Statens helsetilsyn

Forbrukerrådet
Kommunal landspensjonskasse

Kommunalbanken
Statens pensjonskasse
Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI)
Innovasjon Norge
SIVA Selskapet for industrivekst

Norges forskningsråd
Handelshøyskolen BI
Høgskolen i Bodø
Høgskolen i Oslo
Norges handelshøyskole NHH
NTNU
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Tromsø
Universitetet for miljø- og biovitenskap
Universitetet i Agder

KS - Kommunesektorens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
Næringslivets hovedorganisasjon
Finansnæringens hovedorganisasjon
Verdipapirfondenes forening
Sparebankforeningen
Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Finansnæringens arbeidsgiverforening

Landsorganisasjonen i Norge
Yrkesorganisasjonenes sentralforbund
Akademikerne
Unio
Fagforbundet
Fellesforbundet
Kommunalansattes fellesorganisasjon
NITO
Norsk sykepleierforbund
Utdanningsforbundet
Finansforbundet

Norsk journalistlag
Norsk presseforbund
Norsk redaktørforening

Den norske advokatforening
Den norske dommerforening
Den norske lægeforening
Den norske revisorforening
Forbund for kommunal økonomiforvaltning og skatteinnfordring
Den norske tannlegeforening
Norsk psykologforening
Friluftsrådernes landsforbund
Kulturminnevernets fellesorganisasjon
Norges autoriserte regnskapsføreres forening
Norges idrettsforbund
Norges juristforbund
Norges kommunerevisorforbund
Norges velforbund
Norsk kommunalteknisk forening
Norsk pensjonistforbund
Norsk rådmannsforum
NORVAR – Norsk Va-verk forening
Private barnehagers landsforbund
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
Nasjonalforeningen for folkehelsen
Nasjonalt folkehelseinstitutt
Norges handikapforbund
Norsk pasientforening
Samarbeidsorganet for funksjonshemmedes organisasjoner c/o Norges
Handikapforbund Statens råd for funksjonshemmede

Elevorganisasjonen
Foreldreutvalget for grunnskolen
Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner
Norsk forening for bolig- og byplanlegging
Samarbeidsrådet for yrkesopplæring

Høyringsnotat om endringar i kommunelova

06.09.2010

Innhald

1	Innleiing	3
2	Lovfesting av at det er nødvendig med kvalifisert fleirtal for å endre talet på kommunestyrerepresentantar i ein kommune	3
2.1	Gjeldande rett	3
2.2	Bakgrunn	4
2.3	Vurderingar og forslag frå departementet	4
3	Lovfesting av at kommunestyret i kvar valperiode skal vedta nytt delegasjonsreglement i kommunen	5
3.1	Bakgrunn	5
3.2	Gjeldande rett	6
3.3	Vurderingar og forslag frå departementet	6
4	Lovfesting av at vedtak i folkevalde organ som hovudregel bør gjerast på grunnlag av politisk innstilling	8
4.1	Bakgrunn	8
4.2	Gjeldande rett	9
4.3	Vurderingar og forslag frå departementet	10
5	Ny føresegn om etablering av fylkesråd og kommuneråd i fylke og kommunar med parlamentarisk styringsform	12
5.1	Bakgrunn	12
5.2	Gjeldande rett	13
5.3	Nærmare om forsøket med byrådsdanningar	13
5.4	Evalueringa av forsøket med byrådsdanningar	14
5.5	Vurderingar og forslag frå departementet	17
6	Økonomiske og administrative konsekvensar	20
7	Lovforslag	20

1 Innleiing

Kommunal- og regionaldepartementet kjem i dette høyringsnotatet med forslag om enkelte endringar i kommunelova. Tre av forslaga er ei oppfølging av forslaga frå regjeringa i St.meld. nr. 33 (2007–2008) *Eit sterkt lokaldemokrati*, s. 115, som blei fremma 20. juni 2008. Etter initiativ frå Oslo kommune legg vi også fram forslag om å heimle i lov ein alternativ måte å danne kommuneråd på.

Departementet legg i dette notatet fram forslag om desse lovendringane:

- forslag om å lovfeste at det er nødvendig med kvalifisert fleirtal for å endre talet på kommunestyrerepresentantar i ein kommune
- forslag om å lovfeste at kommunestyret i kvar valperiode skal vedta nytt delegasjonsreglement i kommunen
- forslag om å lovfeste at det som hovudregel skal vere politisk innstilling i saker som folkevalde organ handsamar, men at kommunestyret kan gjere unntak frå hovudregelen.
- forslag om å lovfeste ei alternativ føresegn om danning av kommuneråd i kommunar med parlamentarisk styringsform, ved at ordføraren, når den parlamentariske situasjonen tilseier det, på vegner av kommunestyret har plikt til å gi ein kommunerådsleiarkandidat i oppdrag å danne nytt kommuneråd (utpeiking)

Lovforslaga gjeld for både kommunar og fylkeskommunar. For å gjere det enklare vil departementet nytte uttrykka kommune, kommunestyrerepresentant og kommuneråd som felles nemningar for både kommune/fylkeskommune, kommunestyre-/fylkestingsmedlem og kommuneråd/fylkesråd dersom ikkje noko anna går fram av samanhengen.

2 Lovfesting av at det er nødvendig med kvalifisert fleirtal for å endre talet på kommunestyrerepresentantar i ein kommune

2.1 Gjeldande rett

Samansetninga av kommunestyra er regulert i kommunelova § 7. Lova inneheld minimumsgrenser for talet på medlemmer i kommunestyret, basert på innbyggjartalet i kommunen, jf. § 7 nr. 2. Dersom kommunen har færre enn 5 000 innbyggjarar, skal det vere minst 11 representantar i kommunestyret. Dersom kommunen har fleire enn 5 000 innbyggjarar, men mindre enn 10 000 innbyggjarar, skal det vere minst 19 representantar, osv.

§ 7 nr. 2 regulerer også samansetninga av fylkestinget. Dersom fylkeskommunen har færre enn 150 000 innbyggjarar, skal det vere minst 19 representantar i fylkestinget. Dersom fylkeskommunen har fleire enn 150 000 innbyggjarar, men mindre enn 200 000 innbyggjarar, skal det vere minst 27 representantar, osv.

Det går fram av § 7 nr. 3 at kommunestyret sjølv må vedta endringar i medlemstalet seinast 31. desember i det nest siste året av valperioden, med verknad for den komande

valperioden. Vedtak om endringar i medlemstalet følgjer dei alminnelege avrøystingsreglane i § 35. Det inneber at vedtak blir gjorde med alminneleg fleirtal. I forarbeida til kommunelova blei det drøfta om ein burde krevje 2/3 fleirtal for å endre medlemstalet i kommunestyra. Det blei likevel lagt vekt på at det alminnelege fleirtalsprinsippet burde leggjast til grunn for alle kommunale vedtak. Omsynet til ei effektiv sakshandsaming og så enkle og oversiktlege avrøystingsreglar som mogleg tilsa ein slik konklusjon.

2.2 Bakgrunn

Departementet varsla i St.meld. nr. 33 (2007–2008) *Eit sterkt lokaldemokrati* (lokaldemokratimeldinga), s. 102, at det ville fremme forslag om å endre kommunelova slik at det blir stilt krav om kvalifisert fleirtal i kommunestyret for å endre talet på kommunestyrerepresentantar. I meldinga blei det peikt på at det har vore ein sterk nedgang i talet på kommunestyrerepresentantar og politiske verv i kommunane, noko som har ført til ei mindre kontaktflate mellom innbyggjarane og dei folkevalde. I lokaldemokratimeldinga, s. 97, går det vidare fram:

Lokaldemokratikommisjonen dokumenterer ein nedgang i talet på kommunestyrerepresentantar frå 13 073 i 1991 til 11 138 i 2003. Dette utgjer ein nedgang på om lag 15 prosent over ein tolvårsperiode. Over halvparten av denne nedgangen skjedde i fireårsperioden frå 1999 til 2003. Då gjekk talet på kommunestyrerepresentantar ned frå 12 253 til 11 138, eller med om lag 9 prosent.

Ved valet i 2007 vart 10 948 kommunestyrerepresentantar valde. Noko av nedgangen i talet på kommunestyrerepresentantar kjem av at talet på kommunar vart redusert med tre på grunn av kommunesamanslåingar. Jamført med den førre kommunestyreperioden, hadde 39 kommunar redusert talet på kommunestyrerepresentantar. I alt 13 kommunar hadde valt å auka talet på kommunestyrerepresentantar.

Det har også skjedd ei markert utvikling når det gjeld det totale talet på politikarar og talet på politiske verv. Allereie på 1970-talet vart fleire politiske verv fjerna då einskilte kommunar avvikla ei rekkje politiske samansette fagnemnder, og vi etter kvart fekk hovudutvalsmodellen som samla mange sektoroppgåver i eit fåtal såkalla hovudutval. Lokaldemokratikommisjonen peikar også på at gjennomgåande representasjon i kommunane har breidd om seg. Dette fører òg til ein reduksjon av talet på politikarar.

Lokaldemokratimeldinga tok derfor opp spørsmålet om i kva grad endringar i kommunelova kan vere med på å redusere nedgangen i talet på kommunestyrerepresentantar. I samband med det signaliserte departementet at det ville fremme forslag om å endre lova slik at det skal stillast krav om kvalifisert fleirtal i kommunestyret for å endre talet på kommunestyrerepresentantar.

Når det gjeld tilvisingane til forskingsrapportar i lokaldemokratimeldinga, dreier dei seg i all hovudsak om kommunar og kommunestyrerepresentantar, ikkje fylkeskommunar og fylkestingsrepresentantar.

2.3 Vurderingar og forslag frå departementet

Departementet drøfta i lokaldemokratimeldinga kva endringar i lova som kan vere med på å redusere nedgangen i talet på kommunestyrerepresentantar. Eit alternativ det blei peikt på, var å heve minimumsgrensene for talet på medlemmer i kommunestyret. Det blei vist til at kommunelova frå 1992 sette ned minimumsgrensene, noko som kan vere ei av årsakene til at talet på kommunestyrerepresentantar har gått ned. Det blei peikt på at det

kunne vere grunn til å tru at kommunane såg at dei kunne effektivisere det politiske apparatet, både ved å redusere kostnader og ved å effektivisere dei politiske prosessane i samband med arbeidet i kommunestyret. Departementet varsla likevel i meldinga at det ikkje ville gå inn for å heve minimumsgrensene, da det er ei sak som kommunane også i framtida bør ha størst innverknad på.

Derimot varsla departementet at det ville fremme forslag om å endre lova slik at det blir stilt krav om kvalifisert fleirtal i kommunestyret for å endre talet på kommunestyrerepresentantar. Departementet skreiv om dette, s. 102:

Eit overordna mål med ei slik lovendring vil vera at endringa må gjerast med omtanke, og at endring ikkje kan skje utan at meir enn halvparten av kommunestyret er overtydd om at det er klokt å endra talet på kommunestyrerepresentantar. Dette er ei lovendring som vil kunne medverka til å redusera nedgangen i talet på kommunestyrerepresentantar på landsbasis.

Formålet med å innføre ei føresegn om kvalifisert fleirtal er å redusere nedgangen i talet på kommunestyrerepresentantar. Dette ønsket er forankra i viktige lokaldemokratiske omsyn. Dersom talet på kommunestyrerepresentantar blir for lågt, vil det kunne redusere legitimiteten kommunestyret har i befolkninga. Færre representantar vil kunne føre til at færre parti og grupperingar blir representerte i kommunestyra, noko som igjen fører til at færre veljarar får røysta si høyrte.

Eit generelt krav om kvalifisert fleirtal for å endre talet på kommunestyrerepresentantar vil også gjere det vanskelegare å *auke* talet i dei tilfella minimumskrava i lova ikkje påbyr ein auke. Departementet meiner at det bør leggjast vekt på omsynet til eit einskapleg regelverk på dette området: Same krav til fleirtal bør gjelde når eit kommunestyre skal votere over forslag til endring. Hovudmålsetjinga er vidare å redusere nedgangen i talet på kommunestyrerepresentantar, ikkje nødvendigvis å auke talet.

I lokaldemokratimeldinga er det hovudsakleg fokusert på kommunar og kommunestyrerepresentantar, ikkje fylkeskommunar og fylkesting. Departementet legg likevel til grunn at dei same omsyna langt på veg gjer seg gjeldande også for fylkestinga sitt vedkomande. Ein bør derfor innføre krav til kvalifisert fleirtal også ved endringar i medlemstala for fylkestinga.

Departementet føreslår etter dette ei lovføresegn om at ei endring i talet på kommunestyrerepresentantar og fylkestingsrepresentantar må avgjerast med 2/3 fleirtal.

3 Lovfesting av at kommunestyret i kvar valperiode skal vedta nytt delegasjonsreglement i kommunen

3.1 Bakgrunn

Departementet varsla i lokaldemokratimeldinga at det ville fremme forslag om at kommunestyret i kvar valperiode skal vedta nytt reglement for delegasjon av avgjerdsrett frå kommunestyret til administrasjonen.

Om bakgrunnen for forslaget heiter det i lokaldemokratimeldinga, s. 101:

Omfanget av delegasjon frå kommunestyret til administrasjonen har samstundes auka. (...) Den politiske organiseringa i kommunane har utvikla seg. Dette ser ut til å ha ført til at lokalpolitikarane i mindre grad kjem i kontakt med saker som rører ved den einskilde

innbyggjarens trong for kommunale tjenester. Den viktige ombudsrolla til politikaren ser ut til å ha vorte svekt.

3.2 Gjeldande rett

Etter kommunelova § 6 er kommunestyret det øvste kommunale organet. Det gjer vedtak på vegner av kommunen dersom ikkje noko anna følgjer av lov eller delegasjonsvedtak. Kommunestyret kan delegere både i form av eit generelt reglement og i konkrete enkeltsaker. Den omfattande saksmengda kommunane har, og dei mange avgjerdene ein kommune må treffe, tilseier at alle kommunestyre må vedta eit delegasjonsreglement.

Sjølv om kommunestyret står svært fritt når det gjeld å delegere avgjerdsrett, finst det nokre grenser. Ein del saker må kommunestyret avgjere sjølv. Som oftast vil dette gå fram av at uttrykket «sjølv» er knytt til den aktuelle kompetansen. Slike delegasjonssperrer finn vi mellom anna i kommunelova § 44 nr. 6 (økonomiplan) og § 45 nr. 2 (årsbudsjett).

Kommunestyret kan etter kommunelova § 8 nr. 3 delegere avgjerdsrett til formannskapet. Det same gjeld for faste utval oppretta etter kommunelova § 10. Det er berre lovbestemte delegasjonsforbod som set grenser for denne retten til å delegere. Det inneber at kommunestyret i stor grad kan delegere til andre folkevalde organ.

Kommunelova § 23 nr. 4 gir eit folkevalt organ heimel for å delegere til administrasjonssjefen. Delegasjonsretten etter § 23 nr. 4 er materielt avgrensa til å gjelde makt til å gjere vedtak i enkeltsaker eller saker som ikkje er av prinsipiell interesse. Det ligg i systemet i kommunelova at makt til å gjere vedtak i prinsipielle og politiske spørsmål berre kan leggjast til folkevalde organ, ikkje til administrasjonen. Føresegna gir både kommunestyret og andre folkevalde organ ein delegasjonsheimel. Når det gjeld folkevalde organ, kan kommunestyret bestemme at organet ikkje kan delegere vidare til administrasjonssjefen. Dersom kommunestyret ikkje har bestemt at det skal ha ei slik delegasjonssperre, er utgangspunktet at organet kan delegere vidare innanfor ramma av denne føresegna.

Det finst òg ein delegasjonsheimel i § 24 nr. 1 som slår fast at kommunestyret kan delegere makt, mellom anna til administrasjonssjefen, til å opprette og leggje ned stillingar og til å avgjere personalsaker.

3.3 Vurderingar og forslag frå departementet

Departementet signaliserte i lokaldemokratimeldinga at det ville fremme forslag om at kommunestyret i kvar valperiode skal vedta nytt reglement for delegasjon av avgjerdsrett frå kommunestyret til administrasjonen. I lokaldemokratimeldinga heiter det, s. 101:

Meininga med ein slik regel skal vera at kommunestyret skal ha plikt til å vurdere rolla si overfor administrasjonen og kva oppgåver kommunestyret skal ha. Kommuneloven slik ho er i dag hindrar ikkje kommunestyret å gjera dette. Departementet meiner likevel at det bør innførast ei slik plikt. Dette vil gjera at kommunestyret får drøfta sitt tilhøve til administrasjonen og kva saker kommunestyret bør behandla. Utgangspunktet for drøftinga er at kommunestyret har ansvaret for alle saker som kommunen behandlar. Derfor må kommunestyret ha eit medvite forhold til kva saker og avgjerder det delegerer til administrasjonen og andre organ. Delegasjonsvedtaket må vurderast med eit friskt blikk.

Vidare heiter det i meldinga, s. 101:

Ei drøfting av delegasjonsvedtak kan handla om kva detaljeringsgrad kommunestyret skal leggja seg på i forhold til kva saker det vil handtera, arbeidsformene i kommunestyret, møtefrekvens, ordføraren si rolle og politikarane si ombodsrolle. Ombodsrolla vil typisk verta påverka av sakene som kommunestyret aktivt vel å ha direkte innverknad på. I den grad kommunestyrerepresentantane må ta stilling til saker som handler konkret om organisering og utforming av tenester innbyggjarane mottek, vil dei også truleg ha betre føresetnader for å dyrka ombodsrolla enn når dei utelukkande skal ta stilling til overordna budsjettfordeling og planprinsipp. Debatten i samband med eit slikt delegasjonsvedtak vil også gjera kommunestyret meir medvite om rolla si som styringsorgan i kommunen.

Lokaldemokratimeldinga peiker på at eit aktuelt spørsmål vil vere om lovføresegna skal innehalde krav om når i perioden delegasjonsreglementet skal handsamast. Departementet meiner at delegasjonsreglementet bør handsamast tidleg i valperioden. Eit grunnleggjande omsyn bak forslaget er at kommunestyret skal vere medvite om rolle- og maktfordelinga mellom kommunestyret og administrasjonen. Det taler for at handsaminga bør skje så tidleg som mogleg i valperioden. På den andre sida kan ein argumentere med at kommunestyret bør få tid på seg før dei handsamar delegasjonsreglementet. Da vil kommunestyret ha hatt høve til å skaffe seg erfaring med det gjeldande reglementet og vere betre i stand til å vurdere kva innretning, omfang osv. det ønskjer at det nye reglementet skal ha. Ein gjennomgang av delegasjonsreglementet kan i mange kommunar vere eit tidkrevjande og omfattande arbeid.

Departementet prøver i lovforslaget å vege desse omsyna mot kvarandre. Ein går ut frå at med eit forsvarleg utgreidd saksframlegg vil eit relativt nyvalt kommunestyre ha eit grunnlag som gjer det godt i stand til å ta stilling til eit nytt delegasjonsreglement.

Etter kommunelova § 17 skal eit nyvalt kommunestyre halde konstituerande møte innan utgangen av oktober. Ein mogleg frist for å handtere det nye delegasjonsreglementet kan vere utgangen av året. Dette er til samanlikning fristen for å handsame årsbudsjettet for neste kalenderår. Arbeidet med årsbudsjett kan vere så krevjande for det nyvalde kommunestyret at det vil vere uheldig å påleggje kommunestyret å ta stilling til enda ei krevjande sak innanfor den same tidsramma. Ein utilsikta konsekvens av det kan vere at delegasjonsreglementet ikkje blir drøfta så breitt som innføringa av regelen nettopp tek sikte på. Departementet er oppteke av at kommunestyra går grundig igjennom delegasjonsreglementet. Målet med tidsfristen må vere å leggje til rette for ein grundig gjennomgang av delegasjonsreglementet så snart det lèt seg gjere. Departementet meiner derfor at fristen for kommunestyret bør vere noko seinare enn utgangen av året. Departementet går ut frå at kommunane kan handsame reglementet innan sommarferien året etter at det nye kommunestyret er valt. Dersom fristen blir sett til 1. juli året etter valet, reknar departementet med at kommunen har tilstrekkeleg med tid til å handsame delegasjonsreglementet på ein grundig og god måte.

Departementet ber særskilt om å få vite kva syn høyringsinstansane har på dette forslaget om frist.

Vidare har departementet vurdert om det skal stillast krav om at det avtroppande kommunestyret i slutten av perioden skal evaluere delegasjonsreglementet og gi råd til det nye kommunestyret om eventuelle endringar i det. Departementet finn ei slik føresegn lite føremålstenleg. Å påleggje eit avtroppande kommunestyre å opptre som rådgivar overfor eit nyvalt kommunestyre synest ikkje utan vidare å harmonere godt med prinsippa og innretninga i kommunelova.

I lokaldemokratimeldinga er departementet oppteke av at eit krav om å lovfeste vedtak av nytt delegasjonsreglement ikkje må føre til at vedtak som blir gjorde før det er på plass,

blir ugyldige. Inntil eit nytt delegasjonsreglement er vedteke, gjeld altså det eksisterande reglementet sjølv om det nye delegasjonsreglementet ikkje er vedteke innanfor fristen lova set. Departementet legg til grunn at lovforslaget sikrar det.

Det grunnleggjande omsynet bak regelen er å gjere kommunestyret medvite om tilhøvet til administrasjonen og kva saker kommunestyret bør handsame. Delegasjonsreglementet må vurderast med eit friskt blikk, som det heiter i lokaldemokratimeldinga. Lovutkastet legg likevel ikkje opp til noka nærmare regulering av sjølve prosessen. Departementet vil derfor heller ikkje påleggje kommunestyra å vedta eit «nytt» delegasjonsreglement, i den forstand at ein må gjere endringar i det gamle. Dersom ein ønskjer å føre vidare det gamle reglementet uendra, må det vere høve til det.

Sjølv om lokaldemokratimeldinga fokuserer særskilt på delegasjon til administrasjonssjefen, legg departementet til grunn at også delegasjon til formannskap, faste utval, ordførar osv. bør handsamast i samanheng med delegasjonen til administrasjonssjefen. Med tanke på samanheng og oversikt er det ein fordel at kommunestyret handsamar alle delegasjonar som det ønskjer å gi, samla. Departementet går ut frå at ei samla handsaming gir dei beste føresetnadene for ei grundig og god vurdering. Det alminnelege utgangspunktet er at folkevalde organ kan delegere makt vidare til administrasjonen med mindre kommunestyret uttrykkjeleg har bestemt det motsette. I ei samla handsaming bør kommunestyret også vurdere om den avgjerdsmakta som faste utval får tildelt, kan delegerast vidare til administrasjonssjefen etter § 23 nr. 4 eller ikkje. Ettersom også det er ein del av maktfordelinga mellom dei folkevalde og administrasjonen, bør kommunestyret vere medvite om dette spørsmålet.

Departementet føreslår etter dette ei lovføresegn som gir kommunestyret plikt til å handsame reglement for delegasjon innan 1. juli året etter at det er konstituert. Kommunestyret kan ikkje delegere dette, jf. uttrykket «selv» i lovforslaget. Reglementet skal innehalde kommunestyret sin samla delegasjon av avgjerdspekt. I det ligg det at reglementet skal innehalde både den avgjerdspekt som blir delegert til andre folkevalde, og den som blir delegert til administrasjonssjefen. Departementet ønskjer at kommunestyret skal sjå den samla delegasjonen i samanheng. Derfor er det viktig at reglementet inneheld avgjerdspekt som blir tildelt folkevalde organ og administrasjonssjefen. Kva avgjerdspekt administrasjonssjefen vel å delegere vidare til administrasjonen, blir ikkje omfatta av lovføresegna. Plikta vil også gjelde kommunar som har parlamentarisk styreform etter kommunelova kapittel 3.

4 Lovfesting av at vedtak i folkevalde organ som hovudregel bør gjerast på grunnlag av politisk innstilling

4.1 Bakgrunn

I lokaldemokratimeldinga heiter det mellom anna om tilhøvet mellom folkevalde og administrasjonen, s. 107:

Det har det siste tiåret skjedd ei utvikling der mange kommunestyre har valt å overlata ei rekkje saker til administrasjonen å ta stilling til. Mange politikarar opplever også å ha svak innverknad i mange saker fordi dei kjem seint inn i sakshandsaminga. (...)

Det er i lys av dette at departementet ønskjer å vurdere ulike ordningar for innstilling til vedtak i saker som skal opp til handsaming i kommunestyret og andre folkevalde organ. Departementet oppfattar spørsmålet om kven som innstiller til vedtak i kommunestyret og

andre folkevalde organ som viktig når det gjeld kven som faktisk har innverknad i politiske saker. Dersom ordføreren eller andre politiske organ får ei meir sentral rolle i førebuinga av saker ved å få hand om retten til å innstilla i saker som skal opp til handsaming i kommunestyret eller andre folkevalde organ, vil det også kunna styrkja politikarane si stilling og makt i kommunen.

Den som innstiller i saker som skal handsamast politisk, legg viktige premissar og vil kunne påverke både debatten og avgjerda. Det er derfor viktig for kommunestyret å vere merksam på korleis innstillingsretten best kan innrettast i eit demokratisk perspektiv.

4.2 Gjeldande rett

Kommunelova har ingen generell regel om innstillingsrett eller -plikt, verken for administrasjonssjefen, ordføreren eller noko politisk organ. Men kommunelova har reglar om formannskapet si plikt til å gi innstilling til kommunestyret til årsbudsjett (§ 45 nr. 2), til økonomiplan (§ 44 nr. 6) og til årsrekneskap (§ 48 nr. 3). I praksis vil kommunestyret ofte gi faste utval som er oppretta etter § 10, i oppgåve å innstille i saker som skal handsamast i kommunestyret. Kommunestyret kan også opprette kommunestyrekomitear som førebur saker for kommunestyret etter § 10 a. I ein komitémodell er det naturleg at komiteane formulerer innstilling til vedtak overfor kommunestyret. Vidare er det føresegner i kommunelova som regulerer kontrollutvalet sin innstillingsrett overfor kommunestyret.

Sidan det er få føresegner som eksplisitt gir noko organ innstillingsrett, har kommunestyret sjølv eit stort handlingsrom når det gjeld å bestemme kven som skal innstille i saker. Gjeldande rett opnar såleis for fleire variasjonar.

Eit typisk eksempel kan vere at administrasjonssjefen innstiller i saker som skal handsamast i eit fast utval eller formannskapet før det går til kommunestyret for å bli endeleg handsama. Når kommunestyret får saka, ligg det føre ei (politisk) innstilling frå det faste utvalet eller formannskapet. I saker der eit fast utval etter å ha fått delegert avgjerdspektet skal ta ei endeleg avgjerd, er det ofte slik at administrasjonssjefen innstiller til vedtak. Eit alternativ er at saka blir lagd fram for ordføreren før ho blir ferdigstilt, slik at ordføreren kan formulere ei innstilling.

Administrasjonssjefen har etter § 23 nr. 2 plikt til å sørgje for at saker som skal leggjast fram for folkevalde organ, er forsvarleg utgreidde. Føresegna gir likevel ikkje administrasjonssjefen rett eller plikt til å gi innstilling som ledd i saksførebuinga. Det følgjer av kommunelova § 32 nr. 2 at det er leiaren av eit folkevalt organ som set opp sakliste for det enkelte møte. Det er altså leiaren av organet som endeleg godkjenner om ei sak kjem på saklista. Ein muleg ordning er derfor at leiaren av organet formulerer innstilling når administrasjonssjefen overleverer ei ferdig utgreia sak.

Det er opp til kommunestyret å fastsetje nærmare kva funksjonar som skal leggjast til administrasjonssjefen, mellom anna om administrasjonssjefen skal innstille i saker som blir lagde fram for folkevalde organ. Dersom kommunestyret ikkje har bestemt noko særskilt om innstillingsrett, er det nok i praksis vanleg at administrasjonssjefen innstiller som ledd i saksførebuinga.

4.3 Vurderingar og forslag frå departementet

I lokaldemokratimeldinga blei det peikt på at det i stor grad er praksis i Kommune-Noreg å la administrasjonssjefen stå for innstillinga til vedtak i saker som skal handsamast i kommunestyret. Om dette heiter det, s. 108:

Det er uheldig om dette botnar i ei misoppfatning om at administrasjonen har automatisk rett til å innstilla i alle typar saker. Kommunestyret får då ikkje utnytta det spelerommet kommunelova legg til rette for når det gjeld arbeids- og funksjonsordninga mellom politikk og administrasjon.

Det blei derfor signalisert at det kan vere aktuelt med tiltak for å gjere det tydeleg at kommunestyret faktisk står fritt til å avgjere kven som skal innstille i saker til vedtak i kommunestyret og andre folkevalde organ.

Organisasjonsdatabasen til departementet inneheld opplysningar om kva kommunale og fylkeskommunale organ som kjem med innstilling før det blir gjort vedtak i kommunestyret og fylkestinget.¹

Når det gjeld tiltak i form av lovendringar, vurderte departementet tre alternativ:

Alternativ nr. 1 er å halde fast ved gjeldande rett, men synleggjere dette gjennom at prinsippet om at kommunestyret sjølv avgjer kven som skal innstille i saker, kjem direkte fram i lova.

Alternativ nr. 2 er at kommunestyret sjølv blir pålagt å ta aktivt stilling til innstillingsinstituttet. I det ligg det at kommunestyret må ta stilling til om det skal vere innstilling i saker som blir handsama av kommunestyret og andre folkevalde organ, og i så fall kven det er som skal stå for innstillinga.

Alternativ nr. 3 er å lovfeste politisk innstilling. Dette kan til dømes gjennomførast ved å la ordføraren innstille til vedtak i saker som skal handsamast i kommunestyret. Eit alternativ kan vere å gi denne funksjonen til kommunestyrekomitear. Formålet med dette forslaget er mellom anna å invitere til politisk debatt i større grad.

Det minst inngripande alternativet er nr. 1. Med dette alternativet blir ikkje kommunestyret pålagt ei handlingsplikt, men ein ønskjer gjennom å lovfeste prinsippet å synleggjere for kommunestyret kva handlingsrom det har når det gjeld innstillingsrett. Departementet er likevel usikker på om dette alternativet vil vere tilstrekkeleg for å oppfylle målet om eit medvite og aktivt tilhøve til innstillingsinstituttet frå kommunestyret si side.

Det mest inngripande alternativet er nr. 3. Departementet meiner at å påleggje ei ordning med politisk innstilling er eit for stort inngrep i kommunen si moglegheit til sjølv å bestemme sine egne sakshandsamingsrutinar.

Departementet gav i lokaldemokratimeldinga, s. 109, uttrykk for at alternativ nr. 2 er det mest aktuelle. Til grunn låg ei avveging mellom kryssande omsyn. Ved å påleggje kommunestyret å ta aktivt stilling til innstillingsinstituttet, får ein medvit omkring dette ansvaret. Samstundes tek ein omsyn til kommunen si moglegheit til sjølv å bestemme sine egne sakshandsamingsrutinar. Dette fordi alternativet ikkje peiker på at politisk innstilling bør eller skal gjennomførast.

---

¹ Organisasjonsdatabasen (NIBR-rapport 2008:20) er publisert på heimesidene til departementet: <http://www.regjeringen.no/pages/2155275/2008.pdf>.

Sjølv om departementet ikkje ønskjer å påleggje alle kommunar å praktisere ei ordning med politisk innstilling, vil departementet likevel framheve kva slags betydning ei slik ordning kan ha. Departementet viser til lokaldemokratimeldinga, s. 107-108:

Departementet oppfatar spørsmålet om kven som innstiller til vedtak i kommunestyret og andre folkevalde organ som viktig når det gjeld kven som faktisk har innverknad i politiske saker. Dersom ordføraren eller andre politiske organ får ei meir sentral rolle i førebuinga av saker ved å få hand om retten til å innstilla i saker som skal opp til handsaming i kommunestyret eller andre folkevalde organ, vil det også kunna styrkja politikarane si stilling og makt i kommunen.

I tillegg til dette vil departementet peike på at politisk innstilling vil kunne vitalisere det politiske arbeidet. Det er grunn til å tru at debatten rundt politiske saker vil auke, og bli meir engasjerande viss det ligg ein politisk innstilling i botn.

Det er òg departementets oppfatning at politisk innstilling bidreg til ein tydlegare skilnad mellom politikk og administrasjon. Administrasjonssjefen si hovudoppgåve er å sjå til at dei saker som blir lagd fram for folkevalde organ, er greia ut på ein forsvarleg måte. Administrasjonssjefen skal ikkje opptre som ein politisk aktør. Ei ordning med politisk innstilling vil leggje til rette for at det ikkje skjer.

Departementet meiner etter dette at alternativ 2 frå lokaldemokratimeldinga ikkje i tilstrekkeleg grad tek i vare dei omsyna som taler for politisk innstilling. Derfor vil departementet føreslå ei lovendring som kombinerar element frå alternativ 2 og alternativ 3. Lovforslaget legg opp til at kommunestyret må handsame ei sak om innstillingsinstituttet og gjere vedtak om kven som skal stå for innstillinga til dei ulike folkevalde organa. Departementet vil i lovforslaget gje signal om at kommunane som hovudregel bør praktisere ei ordning med politisk innstilling. Lovforslaget legg opp til at innstillinga blir formulert av anten leiaren for organet som skal handsame saka eller av eit folkevalt organ. Eit døme på det første kan vere at ordføraren står for innstillinga i saker som skal handsamast av formannskapet. Eit døme på det siste kan vere at formannskapet eller eit hovudutval står for innstillinga i saker som skal handsamast i kommunestyret. Departementet ønskjer ikkje å påleggje ei ordning med politisk innstilling, og opnar for at også administrasjonssjefen kan få fullmakt til å formulere innstillinga.

Sjølv om det blir fastsett reglar om innstillingsrett, får ikkje dette innverknad på utgreiingsplikta til administrasjonssjefen etter § 23 nr. 2. Departementet ser likevel ikkje bort frå at ein politisk innstillingsrett vil kunne påverke utgreiingane frå administrasjonssjefen ved at dei får ei breiare tilnærming enn dei elles ville ha fått. I situasjonar der instansen som innstiller, fremmar ei anna innstilling enn administrasjonssjefen ville ha gjort, kan ein tenkje seg at innstillinga inneheld forslag eller inneber konsekvensar som administrasjonssjefen ikkje har greidd ut, til dømes av juridisk eller økonomisk karakter. Administrasjonssjefen må i slike tilfelle ha rett – og under nærmare omstende plikt – til å gjere det vedtaksføre organet merksam på det. Slike situasjonar vil ein likevel til ein viss grad kunne unngå gjennom ei brei utgreiing frå administrasjonssjefen som nettopp tek høgd for politiske innstillingar som det er sannsynleg kan bli fremma.

Departementet vil også presisere at administrasjonssjefen ikkje i noko høve kan fremme ei eiga innstilling dersom kommunestyret har bestemt noko anna.

Ei innstilling er eit forslag til vedtak som organet skal votere over. Kommunestyret må altså ta stilling til kven som skal innstille i saker som kommunestyret skal handsame. Departementet ser ikkje behov for å innføre reglar om handheving overfor kommunar som

ikkje gjer vedtak om innstillingsrett i tråd med forslaget. Regelen om at vedtak like fullt er gyldige, vil gjelde her på same måte som dersom det ikkje er laga nytt delegasjonsreglement, jf. kapittel 3.

Departementet føreslår etter dette at det som hovudregel skal vere politisk innstilling i saker som folkevalde organ handsamar, men at kommunestyret kan gjere unntak frå hovudregelen. Plikta vil også gjelde kommunar som har parlamentarisk styreform etter kommunelova kapittel 3.

5 Ny føresegn om etablering av fylkesråd og kommuneråd i fylke og kommunar med parlamentarisk styringsform

5.1 Bakgrunn

I 1986 starta Oslo kommune, som den første kommunen i landet, eit forsøk med parlamentarisk styringssystem. Kommunal parlamentarisme blei seinare heimla i kommunelova av 1992. Etter at lova blei vedteken, har også Bergen kommune og fire fylkeskommunar (Troms, Nordland, Nord-Trøndelag og Hedmark) innført parlamentarisk styringsform.

I tråd med kommunelova skal kommunestyret sjølv opprette eit kommuneråd som den øvste leiinga av kommuneadministrasjonen, jf. § 19 i kommunelova. Etter gjeldande rett blir rådet danna ved at det blir valt av kommunestyret, jf. kommunelova § 19 nr. 3–4. I tråd med dette røysta Oslo kommune over forslag til byråd fram til 2003.

Frå 2003 har Oslo kommune, med heimel i forskrift om vedtekter for byrådsdannelser i Oslo kommune av 19.12.2002 nr. 1770, praktisert følgjande forsøk: Når den parlamentariske situasjonen i bystyret tilseier det, har ordføraren på vegner av bystyret plikt til å gi ein byrådsleiarkandidat i oppdrag å danne nytt byråd. Det kan dreie seg om den parlamentariske situasjonen etter eit val, men òg om situasjonar som oppstår i perioden kommunestyret er valt for. Ordføraren peiker ut den byrådsleiarkandidaten som ordføraren etter politiske sonderingar trur kan samle størst mogleg oppslutning i bystyret for byrådet sitt.

Byrådsleiaren utnemner sjølv medlemmene av byrådet. Ein byråd fråtrer som følgje av at byrådsleiaren vedtek det, eller som følgje av at bystyret har vedteke mistillit. Dersom byrådsleiaren sjølv fråtrer, skal heile byrådet fråtre. Ved skifte av byråd blir det gamle byrådet sitjande til det nye har konstituert seg.

Grunnen Oslo kommune gav opp for å søkje om forsøk, bygde på tre hovudpunkt. For det første ønskte ein å tilpasse reglane for kommunal parlamentarisme til den nasjonale parlamentariske ordninga og dermed reindyrke den parlamentariske modellen på kommunenivå. For det andre viser kommunen til at reglane i kommunelova for val av byråd kan opne for taktikkeri, skinnavrøystingar, passive fleirtal og ustabile politiske alliansar. Slike tilhøve var regelmessig oppe til debatt i Oslo bystyre, og det var uvisse om korleis reglane var å forstå, før forsøket blei vedteke. For det tredje er det eit ønske om å klargjere og styrkje ordførarrolla, gjennom å gi ordføraren oppgåver som liknar den stortingspresidenten har i samband med regjeringsskifte.

Forsøket blei opphavleg godkjent for fire år. I 2006 fekk Oslo kommune forlengt forsøksperioden med to år for å få eit breiare evalueringsgrunnlag. I 2009 gav

departementet Oslo kommune lov til å halde fram med forsøket i to år til, dvs. fram til 19. februar 2011.

I sak 338 av 2008 i Oslo bystyre tok Oslo kommune initiativ overfor Kommunal- og regionaldepartementet med sikte på ei lovendring, slik at ordninga som er utprøvd i forsøket, kan lovfestast som ei alternativ ordning.

5.2 Gjeldande rett

Ved etableringa av parlamentarisk styreform er utgangspunktet i kommunelova § 19 at det er kommunestyret sjølv som skal opprette eit kommuneråd som den øvste leiinga av kommuneadministrasjonen.

Kva ansvar og makt kommunerådet skal ha, er fastsett i kommunelova § 20.

I dei tilfella kommuneråd blir innførte, følgjer det av kommunelova § 19 nr. 2 at ordninga med administrasjonssjef (rådmann) fell bort.

Når ei parlamentarisk styreform blir ført vidare, vel kommunestyret sjølv eit råd i det konstituerande møtet etter eit kommunestyreval (kommunelova § 19 nr. 3). Når kommunestyret sjølv har vedteke at det sitjande rådet skal fråtre eller rådet har varsla at det vil fråtre, skal nytt råd veljast seinast i det neste møtet. Rådet tiltrer straks det er valt.

Det følgjer av kommunelova § 19 nr. 4 at forslaget til råd skal innehalde så mange namn på personar som ein ønskjer å ha i rådet, og peike på kven som skal vere leiar og nestleiar i rådet. Føresegnene om kjønnsmessig balanse i § 38 a nr. 3 første og andre punktum gjeld tilsvarende. Det må anten røystast for eitt av forslaga eller røystast blankt. Det forslaget som får flest røyster, er valt. Ligg det føre fleire enn to forslag, må eit forslag likevel ha tilslutning frå fleirtalet av røystene for å vere valt. Får ingen av forslaga slik tilslutning, skal det røystast på nytt over dei to forslaga som fekk flest røyster. Det forslaget som ved denne avrøystinga får flest røyster, er valt.

Eit forslag om at rådet skal fråtre, må setjast fram i møte. Forslaget skal handsamast i neste møte med mindre to tredjedelar av dei som er til stades på møtet, krev avrøysting straks. Rådet må gi beskjed i møte om at det fråtrer (kommunelova § 19 nr. 5).

Fråtrer ein medlem av rådet etter vedtak eller etter eige ønske, skal det veljast ein ny medlem etter forslag frå rådet. Dersom leiaren fråtrer, skal det veljast nytt råd (kommunelova § 19 nr. 6).

Det følgjer av kommunelova § 19 nr. 7 at den som blir vald som medlem av kommunerådet, fråtrer dei andre kommunale verv sine i funksjonsperioden. Kommunestyret kan velje setjemedlemmer for andre verv enn kommunestyremedlem for den tida han eller ho er medlem av kommunerådet.

5.3 Nærmare om forsøket med byrådsdanningar

Reglementet for forsøket med byrådsdanningar i Oslo kommune blei fastsett av Oslo bystyre 27. november 2002 med heimel i lov 26. juni 1992 nr. 87 om forsøk i offentlig forvaltning § 5 andre ledd. Reglementet blei stadfesta av Kommunal- og regionaldepartementet 19. desember 2002 med heimel i forsøkslova § 5 første ledd, jf. kgl.res. av 11. desember 1992 nr. 1050.

Reglane i forskrifta omhandlar ei ny ordning for byrådsskifte i Oslo kommune – innanfor eit eksisterande parlamentarisk styringssystem.

Når den parlamentariske situasjonen i bystyret tilseier det, har ordføraren ifølgje forskrifta på vegner av bystyret plikt til å gi ein byrådsleiarkandidat i oppdrag å danne nytt byråd. Ordføraren peiker ut den byrådsleiarkandidaten han eller ho etter politiske sonderingar trur kan samle størst oppslutning i bystyret for byrådet sitt.

Skjer eit byrådsskifte som følgje av eit kommunestyreval, skal den personen som til kvar tid formelt sit med ordførarvervet, ha oppdraget.

Når det gjeld konstitueringa av byrådet, følgjer det av forskrifta at den utpeikte byrådsleiarkandidaten sjølv set saman leiarkollegiet sitt, og at det nye byrådet konstituerer seg sjølv.

Byrådsleiaren kan sjølv når som helst skifte ut medlemmer av byrådet og bestemme korleis byrådet skal vere sett saman.

Forskrifta presiserer at dei alminnelege reglane for kven som kan stille til val, i kommunelova § 14, gjeld tilsvarande for kva personar som kan ha byrådsverv.

Byrådet sender melding til bystyret om samansetninga av byrådet straks det har konstituert seg, og straks det har skjedd endringar i samansetninga av byrådet.

Medan funksjonstida for byrådet etter § 19 følgjer kommunestyreperioden, er funksjonstida for byrådet etter forsøksordninga uavhengig av valperioden. Ved skifte av byråd blir byrådet som frårter, sitjande inntil eit nytt byråd har konstituert seg.

Eit forslag om at byrådet skal fråtre, må setjast fram i bystyremøte. Forslaget skal handsamast i neste bystyremøte med mindre to tredjedelar av dei som er på møtet, krev avrøysting straks. Dersom byrådet frårter, skal det gi beskjed i bystyremøte.

Ein medlem av byrådet frårter – bortsett frå i tilfelle som er nemnde i § 2-2 andre ledd i forskrifta – etter vedtak eller etter eige ønske. Dersom byrådsleiaren frårter, skal heile byrådet fråtre.

Forskrifta erstattar kommunelova § 19 nr. 3 og nr. 4, og § 19 nr. 6 om val av byråd og byrådar gjeld ikkje i forsøket.

5.4 Evalueringa av forsøket med byrådsdanningar

Forsøket med nye reglar for byrådsdanningar i Oslo blei, etter initiativ frå Oslo kommune, evaluert av Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR). NIBR la i april 2008 fram rapporten «Innsetting eller utpeiking? Evaluering av forsøk med nye regler for byrådsdannelser i Oslo» (NIBR-rapport 2008:10).

Rapporten blir innleia med eit teoretisk bakteppe i form av ein diskusjon om tilhøve knytte til maktfordeling, parlamentarisme og byrådsdanning. Rapporten gjer vidare greie for kva effektar forsøksordninga med utpeiking har hatt.

Rapporten peiker på at ordførarrolla har blitt tydelegare, og at ordføraren potensielt får meir makt. I samandraget heiter det:

Mens ordføreren under systemet med innsetningsvedtak ivaretok en forholdsvis passiv rolle som leder av bystyrets forhandlinger, innebærer dagens forsøksordning – med utpeiking – at ordføreren aktivt skal søke frem til kandidater som ledere av byrådet.

Evalueringen viser at informantene er enige om at ordføreren har fått en tydeligere og potensielt mer innflytelsesrik rolle gjennom utpekingsforsøket, selv om de er usikre på hvor mye makt dette innebærer. Særlig gjelder dette ved uavklarte parlamentariske situasjoner, dvs. i en krisesituasjon. Derfor er det også særdeles viktig at ordføreren etablerer god kontakt med gruppeledere og bystyret som sådan i de øvrige deler av ordførergjeringen. Viktigheten av at ordføreren opptrer upolitisk i rollen framheves også.

Vidare gjer rapporten greie for diskusjonen om korleis ein skal definere ein parlamentarisk situasjon. I samandraget heiter det:

Et spørsmål det imidlertid er mer uenighet om er definisjonen av en parlamentarisk situasjon. Når bør eller kan ordføreren gripe inn for å sondere om det finnes alternative byrådsalternativer? Kan andre situasjoner enn mistillitsforslag, kabinettsspørsmål og endret politisk sammensetning av bystyret forstås som en parlamentarisk situasjon? I evalueringen knyttes dette særlig til situasjoner med større endringer i byrådets sammensetning som da byrådet Lae ble endret i 2003, samt spørsmålet om ordfører bør gå en rutinemessig sonderingsrunde etter valg. Det stilles spørsmål ved om begrepet parlamentarisk situasjon bør defineres nærmere i vedtektene. I likhet med våre informanter er vi svært tvilende til om det er et slikt behov eller om det vil være en hensiktsmessig vei å gå i en eventuell videreutvikling av dagens ordning. Til syvende og sist vil det være byrådsleder som avgjør når en parlamentarisk situasjon har oppstått. Dersom ordføreren engasjerer seg før det er avklart at byrådet går av, vil hans rolle lett kunne bli oppfattet som politisk.

Rapporten viser også til at byrådsleiarrolla er blitt noko meir sjølvstendig, men at personlege eigenskapar og politiske konstallasjonar i bystyret kan vere viktigare for tilhøvet mellom bystyre og byråd enn sjølve ordninga med utpeiking. I samandraget står det:

Med utpekingsordningen kan byrådslederkandidaten/ byrådsleder sies å få en sterkere og mer selvstendig rolle, både i valget av byrådsmedlemmer og ved etablering av byrådet, og ved eventuelle skifter av enkeltpersoner i byrådet.

Informantene er enige om at byrådslederen har fått en noe mer selvstendig rolle gjennom utpekingsordningen. Men det er høyst usikkert hvor mye ordningen betyr i forhold til personlige egenskaper, erfaring og tillit. Antakelig har disse egenskapene vesentlig mer effekt enn de tidligere reglene som til en hver tid finnes for byrådsdannelser. Det er enighet om at utpekingsordningen kanskje på kort sikt medfører at byrådslederen og byrådet fremstår som mer autonomt i forhold til bystyret, og en bør selvsagt være oppmerksom på eventuelt uheldige effekter av slik utvikling, men på sikt vil de grunnleggende politiske konstallasjonene i bystyret være det helt avgjørende for forholdet mellom byråd og bystyre.

Rapporten framhevar også at ein med utpekingsordninga enno må rekne med ei viss samanblanding av bystyrekonstituering og byrådsdanning. NIBR skriv:

I debattene forut for utpekingsforsøket var sammenveving av bystyrekonstituering og byrådsdanning et sentralt tema. Dette fikk også stor oppmerksomhet i evalueringen. Rent praktisk innebærer en slik sammenveving at utpeking av byrådsleder og dannelse av byråd knyttes opp mot prosessen med å fordele andre kommunale verv, som ordfører, varaordfører og komitèlederverv.

Evalueringen viser at en viss sammenblanding av prosessen rundt bystyrekonstituering og byrådsdanning/vurderinger av effekter for et sittende byråds parlamentariske fremtid kan være vanskelig å unngå, uansett regler for byrådsdanning. En bør imidlertid være oppmerksom på faren for at denne sammenvevingen kan uthule den ønskede rollefordelingen mellom ordfører og byrådsleder, og konsekvensene av at fordelingen av verv i bystyret bindes opp i bystyreperioden, uavhengig av byrådets skjebne.

Erfaringane frå forsøksordninga reiser også spørsmål om det er behov for debatt om tiltredingserklæring og reglar for fordeling av ordførar- og varaordførarverv. I oppsummeringa heiter det:

På bakgrunn av diskusjonen (...) spør mange av våre informanter om det i dagens bystyre finnes gode nok arenaer for mer prinsipiell politisk debatt om hva byrådet står for, samt hvordan det kan kompenseres for noen av de uheldige effektene som sammenveving av bystyrekonstituering og byrådsdannelse oppleves å gi.

Mange er enige om at verken dagens debatt om byens tilstand eller budsjettforhandlingen bidrar på en god nok måte til prinsipielle diskusjoner om byrådets overordnede politiske program. Mange ønsker seg en formell «trontaledebatt»/byrådsrøklæringsdebatt.

Når det gjelder sammenvevingsproblematikken kan et forslag om å se hen til Stortinget; til prinsippet og praksisen med at det største posisjonspartiet tildeles ordføreren, mens det største opposisjonspartiet tildeles varaordførervervet, være et alternativ. (...) en slik løsnng kan bidra til å imøtekomme noen av opposisjonens behov når ordføreren utpekingsrolle blir utløst, i sær når en står ovenfor parlamentariske krisesituasjoner hvor posisjon og opposisjon er uenig om tolkingen av situasjonen.

Rapporten vurderer vidare om utpekingsordninga verkar inn på korleis partia voterer. I samandraget av rapporten heiter det:

Noe av hensikten med å innføre en ny prosedyre for etablering av byråd var å bidra til å skape et grunnlag for klarere skille mellom posisjon og opposisjon i kommunepolitikken. Det kan imidlertid argumenteres for at utpekingsprosedyren også kan gjøre partienes standpunkt i forhold til byrådet mindre synlig, fordi det ikke skjer en eksplisitt avstemming over byrådet.

For å se nærmere på disse spørsmålene er det i evalueringen gjennomført en analyse av voteringene i Oslo bystyre i 2006 sammenlignet med tilsvarende data fra 1991 og 1997, i tillegg til intervjumaterialet. Det er imidlertid ikke enkelt å slutte noe sikkert om utpekingsforsøket betydning for partienes voteringsatferd på bakgrunn av denne analysen. I hovedsak ser forskjellene mellom 1991, 1997 og 2006 ut til å kunne forklares med forskjellige partikonstellasjoner i byrådet og bystyret på de ulike tidspunktene. Men ved at utpekingsforsøket gir noen andre rammebetingelser for aktørenes atferd i bystyret enn det man hadde under innsetningsordningen, kan dette ha gitt partiene noe større frihet til å markere sine primære standpunkter til konkrete politiske saker.

Til slutt i rapporten blir det drøfta om ordninga med utpeiking bidreg til ei meir «robust» parlamentarisk styringsform. Om dette skriv NIBR:

I et innlegg i forbindelse med 20-årsmarkeringen av den parlamentariske styringsmodellen i 2006 argumenterte byrådsleder Lae for at utpekingsordningen hadde bidratt til å utvikle et mer robust parlamentarisk system. (...).

Oppsummeringsvis kan en kanskje si at politikken tyngdelover og den parlamentariske kulturen alt i alt er viktigere enn de regler som til en hver tid måtte gjelde for byrådsdannelser. Likevel er vi langt på vei tilbøyelig til å konkludere med at utpekingsordningen har bidratt til å gjøre den parlamentariske styringsmodellen i Oslo mer robust, her forstått som muligheten til å få etablert et stabilt og styringsdyktig byråd.

Evalueringen viser at gitt dagens mandatfordeling i Oslo bystyre, så vil utpekingsordningen nokså utvilsomt være bedre egnet til å skape parlamentarisk stabilitet og forutsigbarhet enn ordningen med innsetningsvedtak. Dette er en situasjon som opposisjonen tidvis kan tjene på. I tillegg har bevissthet rundt ordføreren rolle og sammenhengen mellom byrådsdannelser og konstituering av bystyret økt som følge av forsøket. Og sist, men ikke minst, har en fått en modell som i større grad enn tidligere

rendyrker den parlamentariske logikken og som sådan er blitt enda bedre tilpasset den nasjonale parlamentariske modellen i Norge.

5.5 Vurderingar og forslag frå departementet

Bør det innførast ei føresegn om at ordføraren på vegner av kommunestyret pliktar å gi ein kommunerådsleiarkandidat i oppdrag å danne nytt kommuneråd?

Departementet viser til at kjernen i den kommunale parlamentarismen er at det øvste administrative leiaransvaret er lagt til eit politisk valt organ, eit kommuneråd som fungerer som «kommuneregjering», jf. kommunelova § 19 nr. 1. Dette organet er parlamentarisk ansvarleg overfor kommunestyret. Som følgje av det er kommunestyret framleis det øvste organet i kommunen. Departementet viser til at ei eventuell innføring av ei alternativ ordning for danning av kommuneråd ikkje får innverknad på prinsippet om at kommunestyret har status som det øvste organet i kommunen.

Etter kommunelova § 19 nr. 3 blir kommunerådet valt av kommunestyret sjølv ved fleirtalsval. Uttrykket «selv» i lova inneber at val av medlemmer til kommunerådet ikkje kan delegerast. Føresegna i § 19 nr. 4 regulerer sjølve valet av rådet. Det skal røystast over forslag til råd samla, ikkje over forslag til enkeltmedlemmer, og det skal gå fram av forslaget kven som er leiar, og kven som er nestleiar. Når ein medlem fråtrer, skal det veljast ein ny medlem etter forslag frå rådet. Dersom leiaren fråtrer, skal det veljast nytt råd. Spørsmålet som reiser seg, er om det er behov for ein alternativ framgangsmåte for å danne kommuneråd. I så fall må ein ta stilling til korleis ei slik ordning skal etablerast.

Departementet legg til grunn at forsøket i Oslo kommune med å peike ut byråd har gitt eit godt grunnlag for å vurdere om og eventuelt på kva måte ein kan lovfeste ei alternativ ordning for å etablere kommuneråd. Det viser i den samanhengen til at forsøket i Oslo har vart sidan 2003, og at ordninga med å peike ut byråd er grundig evaluert (NIBR 2007).

Når det gjeld ønsket om å tilpasse reglane for kommunal parlamentarisme til den nasjonale parlamentariske ordninga, viser departementet til at funksjonen til eit kommuneråd ikkje er heilt samanfallande med den funksjonen regjeringa har på nasjonalt nivå. Departementet viser i den samanhengen til at eit kommuneråd ikkje vil ha utøvande makt på same måte som regjeringa etter Grunnloven har på statleg nivå. Etter ordlyden i kommunelova vil eit kommuneråd berre ha plikt til å setje i verk vedtak og sørgje for ei forsvarleg saksførebuing. Rådet har i utgangspunktet inga anna avgjerds makt enn den som følgjer av ansvaret som leiar for administrasjonen. Om kommunerådet skal utøve makt, til dømes gjere enkeltvedtak, oppnemne styre og liknande, må kommunestyret delegere avgjerds makt til rådet.

Noko som kan tale mot innføring av eit alternativ til dagens ordning, er det formelle argumentet om at kommunestyret sjølv bør velje rådet, fordi rådet får kompetansen sin frå kommunestyret. Ser ein saka i denne samanhengen, kan det hevdast at det er unaturleg at andre enn kommunestyret sjølv vel rådet.

Departementet viser likevel til at kommunerådet i alle høve vil vere avhengig av tillit frå kommunestyret, uavhengig av om rådet blir valt, eller om leiaren av rådet blir peikt ut av ein ordførar. Ei ordning der ein ordførar etter sonderingar peiker ut den som skal danne kommuneråd, trur vi derfor vil kunne fungere like godt, all den tid eit råd som ikkje har tillit i kommunestyret, ikkje vil kunne halde fram. Departementet viser i den samanhengen til at det ikkje er eit krav om tillitsvotum frå kommunestyret ved val av råd. Dette kjem til uttrykk ved at medlemmene kan røyste blankt ved valet. Høvet til å røyste blankt er basert

på at det skal vere mogleg å kome fram til smidige prosessar for etablering av nytt kommuneråd. Avrøystinga vil først og fremst synleggjere kva som er det parlamentariske grunnlaget for det rådet som er valt. På den andre sida kan ein spørje om det burde vere nødvendig med eit formelt val for å få brakt dette på det reine.

Det er ikkje eit mål i seg sjølv at parlamentarismen på kommunalt nivå i størst mogleg grad skal vere lik parlamentarismen på nasjonalt nivå. Likevel forstår departementet at enkelte kommunar ser det som føremålstenleg å etablere eit system som i størst mogleg grad avspeglar parlamentarismen på nasjonalt nivå. Dei parlamentariske prinsippa på nasjonalt nivå er velprøvde og betre kjende for folk enn ordningar som spesifikt knytter seg til den kommunale parlamentarismen. Desse omsyna kan tilseie at det bør opnast for ei alternativ ordning for danning av kommuneråd. Evalueringa i Oslo kommune viser at ein ved utpeikingsordninga har fått ein modell som i større grad enn tidlegare reindyrkar parlamentarismen i seg sjølv, og at ordninga framstår som meir parallell med den nasjonale parlamentariske modellen.

Departementet viser også til at evalueringa av ordninga i Oslo har vist at utpeikingsordninga har vore med på å gjere den parlamentariske styringsmodellen i Oslo meir robust, dvs. gjort det lettare å få etablert eit stabilt og styringsdyktig byråd.

I forsøket i Oslo kommune var det også eit ønske om å klargjere og styrkje ordførarrolla gjennom å gi ordføraren oppgåver som liknar den stortingspresidenten har i samband med regjeringsskifte. Evalueringa av ordninga i Oslo viser at medvitet om ordførarrolla og samanhengane mellom byrådsdanningar og konstituering av bystyret har auka som følge av forsøket. Departementet meiner at dette også kan tale for å etablere eit alternativ til dagens ordning. Departementet vil likevel streke under at lovføresegna må utformast slik at det er ordføraren på vegner av kommunestyret som peiker ut kva kommunerådsleiarkandidat som skal få i oppdrag å danne kommuneråd, dvs. at kommunestyret ikkje blir fråteke instruksjonsmakta si. I motsett fall vil ein stå overfor ein situasjon som grip inn i dei fundamentale reglane om funksjons- og kompetansedeling mellom kommunestyre og ordførar, jf. kommunelova kap. 2. Følgjeleg kan ein ikkje bestemme at ordføraren skal ha denne makta aleine, det må gå fram av lovteksten at kommunestyret framleis sit med instruksjonsmakta si.

Departementet meiner at det er viktig at det er klare roller når det skal etablerast kommuneråd, og legg til grunn at ordninga som blir nytta, kan bidra til å sikre stabil politisk styring. Departementet meiner at ordninga med utpeiking, slik ho blir praktisert i Oslo, tek vare på desse omsyna, og viser til oppsummeringa i Oslo kommune (byrådsak 118 av 5. juni 2008), som i all hovudsak sluttar seg til vurderinga til NIBR, som er gjengitt tidlegare (s. 16). Departementet viser til at måten kommuneråd blir oppretta på, bør vekkje tillit hos veljarane og hos politikarane i kommunane. Korleis ein best tek vare på desse omsyna, kan variere frå kommune til kommune. Ei ordning som passar for éin kommune, treng ikkje passe like godt for andre. Slik departementet vurderer saka, ser forslaget om utpeiking av kommuneråd ut til å vareta omsyna bak reglane om danning av kommuneråd på ein like god måte som i gjeldande rett. Departementet finn heller ikkje grunn til å oppheve ordninga slik vi kjenner henne i dag, all den tid ordninga med val av kommuneråd ser ut til å vere godt innarbeidd i mellom anna fylkeskommunane. Departementet meiner derfor at lovverket bør opne for å danne kommuneråd etter alternative ordningar.

Departementet føreslår på denne bakgrunnen at kommunestyre kan vedta ei ordning som gir ordføraren rett og plikt til å peike ut kommunerådsleiaren. Departementet føreslår at

utpeikingsordninga blir eit alternativ til den gjeldande ordninga, ved at det blir teke inn ei ny lovføresegn i kommunelova.

Nærmare om innhaldet i ei alternativ ordning for å danne kommuneråd

Departementet meiner at det er mest føremålstenleg at det blir teke inn ei eiga føresegn i kommunelova § 18, som har føresegner om innføring og oppheving av kommunal parlamentarisme.

I forslaget som ligg føre, er det kommunestyret sjølv som avgjer om danninga av kommuneråd skal skje ved val, jf. gjeldande § 19 i kommunelova, eller etter dei nye føresegnene om utpeiking av ein kommunerådsleiar, som igjen set saman kollegiet sitt. Departementet presiserer at dette inneber at ein må følgje alle reglane for den ordninga ein har valt å følgje, og at ein kommune ikkje kan følgje enkeltreglar frå dei ulike føresegnene. Ein kommune som har bestemt seg for å danne kommuneråd etter den nye § 19 a som er føreslått, kan når som helst bestemme at danning av kommuneråd igjen skal skje etter § 19, og omvendt. Departementet finn ikkje grunn til å lovfeste dette særskilt, all den tid departementet meiner dette kan utleiest av den nye § 18 nr. 4 som er føreslått.

Departementet meiner at det kan vere føremålstenleg å lovfeste tilsvarende føresegner som §§ 2-1, 2-2, 2-3 og 2-4 i den gjeldande forskrifta om vedtekter for byrådsdanningar i Oslo kommune. Det vil innebere at når den parlamentariske situasjonen i kommunestyret tilseier det, har ordføraren på vegner av kommunestyret plikt til å gi ein kommunerådskandidat i oppdrag å danne nytt kommuneråd. Ordføraren peiker ut den kandidaten som ordføraren etter politiske sonderingar meiner kan samle størst oppslutning i kommunestyret for kommunerådet sitt.

Departementet viser til at det i evalueringa frå Oslo kommune er reist spørsmål om det bør definerast nærmare i regelverket kva ein parlamentarisk situasjon er, dvs. spørsmålet om i kva tilfelle ordføraren bør gripe inn for å sondere om det finst andre kommunerådsalternativ.

Departementet meiner det ikkje er nødvendig å lovfeste kva som er å rekne som ein parlamentarisk situasjon, all den tid det til sjuande og sist vil vere ordføraren som avgjer når ein slik situasjon har oppstått. I mange tilfelle vil også kommunestyret/kommunestyremedlemmer engasjere seg, noko som vil bidra til ei nødvendig avklaring.

Det har i denne samanhengen også vore reist spørsmål om ordføraren bør gjere ein rutinemessig sonderingsrunde etter val. Departementet meiner at det ikkje er nødvendig å lovfeste ein slik regel, og viser også til at det kan vere vanskeleg om ordføraren engasjerer seg politisk før det er avklart om kommunerådet går av, da rolla hans lett ville kunne bli oppfatta som politisk.

Er skifte av kommuneråd følgje av eit kommunestyreval, meiner departementet at det er den personen som til kvar tid formelt har ordførarvervet som skal ha oppdraget. Årsaka er at det kan vere uheldig om det oppstår tvil om det er den avtroppande eller påtroppande ordføraren som skal stå for utpeikinga. Ved å vise til at det er den til kvar tid sitjande ordføraren som skal ha denne oppgåva, blir ein eventuell tvil rydda av vegen.

Vi føreslår at kandidaten som er utpekt, sjølv set saman kollegiet sitt, og at det nye kommunerådet konstituerer seg sjølv. Vidare føreslår vi at leiaren av rådet når som helst kan skifte ut medlemmer av rådet, og bestemme korleis rådet skal vere sett saman.

Vidare føreslår vi at kommunerådet skal sende melding til kommunestyret om samansetninga av rådet straks det har konstituert seg, og straks det har skjedd endringar i samansetninga av

det. Vidare inneber ordninga at funksjonstida til kommunerådet vil vere uavhengig av valperioden for kommunestyret.

Ved skifte av kommuneråd inneber forslaget at rådet som fråtrer, blir sitjande inntil eit nytt råd har konstituert seg. Eit forslag om at rådet skal fråtre, må setjast fram i kommunestyremøte. Det er lagt til grunn at forslaget skal handsamast i neste kommunestyremøte, med mindre to tredjedelar av dei som er på møtet, krev avrøysting straks. Rådet skal gi beskjed i kommunestyremøte om at det fråtrer. Ein medlem av rådet fråtrer når leiaren av rådet bestemmer det, etter vedtak eller etter eige ønske. Dersom rådsleiaren fråtrer, skal heile rådet fråtre.

Departementet meiner at det ikkje er nødvendig å presisere at dei alminnelege reglane for å bli vald i kommunelova § 14 skal brukast tilsvarande for kva personar som kan ha verv i kommunerådet, all den tid dette følger direkte av lova sjølv. Føresegnene om kjønnsmessig balanse i § 38 a nr. 3 første og andre punktum vil bli brukte, ved at § 19 a får ei tilsvarande føresegn om dette som i § 19.

6 Økonomiske og administrative konsekvensar

Departementet meiner at forslaget om kvalifisert fleirtal for å endre medlemstalet i kommunestyre ikkje får administrative og økonomiske konsekvensar av noko særleg omfang. Departementet ser likevel at for kommunar som ønskjer å redusere ressursbruken sin ved å redusere talet på kommunestyrerepresentantar, vil forslaget kunne ha indirekte økonomiske konsekvensar, da det blir vanskelegare å setje i verk ein slik reduksjon.

Handsaming av delegasjonsreglement og innstillingsrett inneber eit visst administrativt arbeid, men har ikkje store administrative og økonomiske konsekvensar. Prosessar av denne typen må ein dessutan tru ligg i kjernen av det ein kan vente at kommunestyret som folkevalt organ gjennomfører.

Forslaget om ei alternativ utpeikingsordning fører heller ikkje med seg administrative og økonomiske konsekvensar. Forslaget inneber ingen nye materielle plikter for kommunane, men er berre ein frivillig, alternativ framgangsmåte ved val av kommuneråd.

Dersom forslaga fører med seg auka utgifter for dei enkelte kommunane, må dei dekkjast av det gjeldande budsjettet.

7 Lovforslag

§ 7 nr. 3 skal lyde:

3. Endring av medlemstallet vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv senest 31. desember i nest siste år av valgperioden, med virkning for kommende valgperiode. *Slikt vedtak må treffes med minst 2/3 av de stemmer som avgis.*

Ny § 18 nr. 4 skal lyde:

4. *Kommunestyret og fylkestinget avgjør selv om dannelse av kommuneråd eller fylkesråd skal skje etter § 19 eller etter § 19 a.*

Ny § 19 a skal lyde:

§ 19 a *Utpeking*

1. *Når den parlamentariske situasjonen i kommunestyret eller fylkestinget tilsier det, har ordføreren eller fylkesordføreren på kommunestyrets eller fylkestingets vegne plikt til å gi en kommunerådskandidat eller fylkesrådskandidat i oppdrag å danne nytt kommuneråd eller fylkesråd. Den kandidaten som ordføreren eller fylkesordføreren etter politiske sonderinger antar kan samle størst oppslutning i kommunestyret eller fylkestinget for sitt kommuneråd eller fylkesråd, skal utpekes.*

2. *Er skifte av kommuneråd eller fylkesråd følge av et kommunestyrevalg eller fylkestingsvalg, skal den person som til enhver tid formelt innehar ordførervervet eller fylkesordførervervet ha oppdraget som følger av nr. 1.*

3. *Den utpekte kandidaten setter selv sammen sitt kollegium, og det nye kommunerådet eller fylkesrådet konstituerer seg selv. Bestemmelsene om kjønnsmessig balanse i § 38 a nr. 3 første og andre punktum gjelder tilsvarende. Lederen av kommunerådet eller fylkesrådet kan selv når som helst skifte ut medlemmer av rådet, og bestemme rådets sammensetning.*

4. *Kommunerådet og fylkesrådet sender melding til kommunestyret eller fylkestinget om rådets sammensetning straks det har konstituert seg, og straks det har skjedd endringer i rådets sammensetning.*

5. *Funksjonstiden til kommunerådet eller fylkesrådet er uavhengig av kommunestyrets og fylkestingets valgperiode.*

6. *Ved skifte av kommuneråd og fylkesråd blir fratredende råd sittende inntil nytt råd har konstituert seg.*

7. *Et forslag om at rådet skal fratre må fremsettes i kommunestyremøte eller fylkestingsmøte. Forslaget skal behandles i neste kommunestyremøte eller fylkestingsmøte med mindre 2/3 av de møtende krever umiddelbar avstemning. Meddelelse fra rådet om fratreden skal skje i kommunestyremøte eller fylkestingsmøte.*

8. *Et medlem av rådet fratrer, foruten i tilfeller nevnt i nr. 3 i denne paragrafen, etter vedtak eller etter eget ønske. Dersom rådslederen fratrer, skal hele rådet fratre.*

§ 39 nr. 2 skal lyde:

Kommunestyret og fylkestinget skal selv vedta reglement for delegasjon av avgjørelsesmyndighet innen 1. juli året etter at kommunestyret og fylkestinget ble konstituert. Sist vedtatte reglement gjelder inntil nytt reglement er vedtatt.

Nåværende § 39 nr. 2 blir ny nr. 4

Ny § 39 nr. 3 skal lyde:

Vedtak i folkevalgte organer treffes på grunnlag av innstilling fra organets leder eller annet folkevalgt organ, slik dette er vedtatt av kommunestyret. Kommunestyret og fylkestinget kan selv vedta at administrasjonssjefen i stedet skal avgi innstilling.

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Hovedutvalg Folk	52/10	19.10.2010
Formannskapet	75/10	20.10.2010
Inderøy kommunestyre	52/10	01.11.2010

Krisesenteret i Nord-Trøndelag - et tilbud til kommunene

Rådmannens forslag til vedtak

Inderøy kommune slutter seg til felles avtale, utarbeidet av KS, kommunene i Nord-Trøndelag og Krisesenteret i Nord-Trøndelag.

Det økonomiske tilskudd til drift for 2011 – ca kr. 300.000,- eller kr. 53,- pr innbygger – innarbeides i budsjettet for 2011.

Behandling i Hovedutvalg Folk - 19.10.2010:

Rådmannen foreslo å endre sitt forslag til vedtak ved å trekke andre avsnitt.

Avstemming:

Rådmannens endrede forslag enstemmig.

Uttalelse i Hovedutvalg Folk - 19.10.2010

Inderøy kommune slutter seg til felles avtale, utarbeidet av KS, kommunene i Nord-Trøndelag og Krisesenteret i Nord-Trøndelag.

Behandling i Formannskapet - 20.10.2010:

Ida Stuberg tok opp spørsmål om sin habilitet da hun har møtt som varamedlem i styret for Kriesesenteret. Hun fratrådte møtet. Ida Stuberg ble enstemmig erklært habil for behandling av saken og hun tiltrådte møtet igjen.

Avstemming:

Hovedutvalg Folk sin innstilling enstemmig.

Innstilling i Formannskapet - 20.10.2010

Inderøy kommune slutter seg til felles avtale, utarbeidet av KS, kommunene i Nord-Trøndelag og Kriesesenteret i Nord-Trøndelag.

Vedlegg

- 1 KRISESENTER I NORD TRØNDELAGE - ET TILBUD FOR 2011 - 2013
- 2 Kriesesenter i Nord-Trøndelag - et tilbud til kommunene
- 3 Utredning Kriesesenter i Nord-Tr.lag
- 4 Orientering til kommunene - lov om kommunale kriesesentertilbud

Bakgrunn

Lov om kommunale kriesesentertilbud ble vedtatt i juni 2009 og trådd i kraft 1. januar 2010. Lovendringen innebærer en kommunal plikt til å sørge for at personer som er utsatt for vold i nære relasjoner, får vern, hjelp og oppfølging. Kriesesentertilbudet skal være tilrettelagt for kvinner, menn og barn. Det er nytt at også menn skal ha et tilbud. Botilbudet skal være fysisk adskilt mellom kvinner og menn. En viktig grunn til å legge dette ansvaret på kommunene er å bedre helheten i tilbudet til brukerne både når det gjelder de akutte hjelpetiltakene og den mer langsiktige oppfølgingen som mange voldsutsatte har behov for.

Styret i KS Nord-Trøndelag oppnevnte et utvalg som fikk i mandat å utrede et nytt kriesesentertilbud for fylket, som følge av lovendringen.

Midler til utvidet drift av kriesesentret blir en del av kommunens rammetilskudd fra 2011.

Vurdering

Kriesesenteret i Nord-Trøndelag ble etablert i 1981 og eies og drives av frivillige vakter. Kriesesenteret er medlem i Kriesesentersekretariatet og baserer sin virksomhet på en felles plattform i drift av senteret og kriesetelefon.

I og med lovendringen i juni 2009 er det kommunen som har ansvaret for drift av et krisesentertilbud. Videre skal kommunene sørge for et helhetlig tilbud gjennom samordning av tiltak mellom krisesenteret og andre deler av hjelpeapparatet. Det skal sørges for at tilbudet er individuelt for den enkelte bruker, bla. Skal tilbudet som gis til barn være tilpasse barns behov. Videre skal kvalifisert tolk være tilgjengelig der det er nødvendig. Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller pliktene sine.

Den nye krisesenterloven krever en rekke tilpasninger og tilrettelegginger som vil være kostnadskrevenende. 2010 er et overgangsår slik at kommunen skal få innrettet tilbudet. Dette er utredet av en arbeidsgruppe nedsatt av KS. Krisesenteret i Nord-Trøndelag har i løpet av 2010 tilpasset sin drift gjennom å øke bemanningen på dagtid og kveld. Fortsatt har dagens løsning sine begrensninger i og med at det ikke er et tilbud til menn. Dette søkes løst gjennom et samarbeid med Trondheim.

KS har påtatt seg å utrede en permanent løsning innen august 2011.

Konklusjon

Følgende konklusjon er gitt fra utvalget som utredet en ny krisesenterløsning for Nord-Trøndelag.

Utvalget tilrår at det inngås avtale mellom kommunene i Nord-Trøndelag og Krisesentret i Nord-Trøndelag for 2011 og 2012 i henhold til tilbudet fra Krisesenteret.

Dagens krisesenter har så store mangler både bygningsmessig og ift beliggenhet at det ikke anbefales som en varig lokalisering.

Utvalget tilrår at KS tar ansvar for videre dialog med Trondheim kommune og øvrige kommuner i Sør-Trøndelag med sikte på å få utredet et mulig felles krisesenter fra 2013.

Dersom dette ikke lykkes bør kommunene i Nord-Trøndelag utfordres i forhold til om noen vil ta på seg en vertskapsrolle for nytt krisesenter i fylket.

Når det gjelder tilbud om krisesenter for menn må det arbeides mer med dette opp mot Trondheim kommune. Utvalget foreslår at en benytter 2011 til å kartlegge behovet ut fra telefonhenvendelsene som kommer til krisesentret.

Utgiftene til en omlegging av driften av krisesenteret vil utgjøre kr 53,-/innbygger.

Overføringen kommer i rammetilskuddet.

Saksbehandler Bente Molde. Det fremmes en sak for politisk nivå.

Jah

Fra: Einar Johan Jakobsen [mailto:enar.jakobsen@ks.no]

Sendt: 5. august 2010 13:49

Til: alf daniel moen; Alf Robert Arvasli; Anne Marit Mevassvik; Annikken Kjær Haraldsen; Arve Haug (E-post); Bjørg Tingstad; bjorn-arild.gram@steinkjer.kommune.no; Bjørn Iversen ; Bård Langsåvold (E-post); Carl Ivar Køppen (E-post); einar.strom@leksvik.kommune.no; Erik Seem (E-post); Frank Cgristiansen; Frode Revhaug; Gunar Viken; Johan Arnt Elverum (E-post); Johannes Sandstad; Jostein Hildrum (E-post); Kari Ystgård; Karin Søråunet (E-post); Lars Otto Okstad (E-post); Magnar Namsvatn; Morten Stene; Ole Tronstad; Reidar Lindseth (E-post); Robert Svarva; Steinar Aspeli (E-post); Steinar Lyngstad (E-post); Tor Erik Jensen; Vigdis Hjulstad Belbo (E-post); Anne Hagen Fevang; Arne Ketil Auran; Arnt Wendelbo; Erlend Myking ; Geir Staldvik (E-post); Hege Sørli ; Henrik Vinje (E-post); Inge Fornes; Jacob Br. Almlid (E-post); Jon Arve Hollekim; Karl Audun Fagerli (E-post); Kjell Fosse (E-post); Lars H. Daling; Ola Stene (E-post); Ole Jørgen Rødøy (E-post); Per Sperstad; Reidar Viken (E-post); Roar Pedersen (E-post); Roy Harald Ottesen (E-post); Rudolf Holmvik (E-post); Rune Strøm ; Svein Helland (E-post); Torunn Austheim; Trond Stenvik; Truls Eggen (E-post)
Kopi: Tomas Iver Hallem; Endre Skjervø; Karl Audun Fagerli
Emne: KRISESENTER I NORD TRØNDELAGE - ET TILBUD FOR 2011 - 2013

Det er som kjent kommet en ny lov om krisesenter og KS har en tid arbeidet med å få fram et nytt tilbud til kommunene i NT.

Styret i KS NT oppnevnte derfor et utvalg til å arbeide med saken og dette utvalget har anbefalt følgende:

Utvalget tilrår at det inngås avtale mellom kommunene i Nord-Trøndelag og Kriesesenteret i Nord-Trøndelag for 2011 og 2012 i henhold til tilbud fra Kriesesenteret.

Dagens krisesenter har så store mangler både bygningsmessig og beliggenhetsmessig at det ikke anbefales som en varig lokalisering.

Utvalget tilrår at KS tar ansvar for videre dialog med Trondheim kommune og øvrige kommuner i Sør-Trøndelag med sikte på å få utredet et mulig felles Kriesesenter fra 2013. Dersom dette ikke lykkes bør kommunene i Nord-Trøndelag utfordres i forhold til om noen vil ta på seg en vertskapsrolle for nytt krisesenter i fylket.

Når det gjelder tilbud om Kriesesenter for menn må det arbeides mer med dette opp mot Trondheim kommune. Gruppa foreslår at en benytter 2011 til å kartlegge behovet ut fra telefonhenvendelsene som kommer til Kriesesenteret. For øvrig henvises til det ordinære kommunale hjelpeapparatet ved siden av det telefonvaktssystem en har.

Etter fullmakt fra styret behandlet arbeidsutvalget dette som sak 10/15 og fattet følgende vedtak:

- 1. Forslag til avtale for de neste to årene med dagens Kriesesenter sendes ut til kommunene for godkjenning.*
- 2. I det videre arbeidet med saken utredes a) Felles krisesenter med ST (Trondheim?) og b) eget Kriesesenter for Nord Trøndelag som 1) en videreføring av dagens senter eller 2) eget nytt senter.*
- 3. Det legges fram egen sak for styret i oktober med mandat for videre utredning med sikte på nytt Kriesesentertilbud fra 2013.*

Som det fremgår av vedtaket i AU anbefales det overfor styret å arbeide videre med denne saken

med sikte på et permanent tilbud fra 2013.

Som løsning for 2011 og 2012 anbefales at det inngås avtale i tråd med vedlagte tilbud fra dagens Krisesenter.

Det vil arbeides videre med denne saken med sikte på å komme fram til forslag om en permanent løsning innen august/september 2011.

KS anmoder på denne bakgrunn om kommunenes godkjenning av foreliggende avtale.

Med vennlig hilsen

Einar Jakobsen

Daglig leder KS Nord-Trøndelag

Office Manager

Epost Email: Einar.jakobsen@ks.no

Telefon Phone: (+47) 24 13 26 00

Mobil Cellular: (+47) 48 15 68 78

<http://www.ks.no>

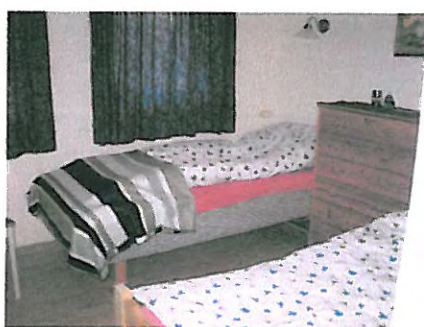

KOMMUNESKTORENS INTERESSE- OG ARBEIDSGIVERORGANISASJON
The Norwegian Association of Local and Regional Authorities

Krisesenteret i Nord-Trøndelag

et tilbud til kommunene

Mai 2010

KRISESENTERET I NORD-TRØNDELAG STYREMØTE

Deres ref.:
Våres ref.:
Arkiv:

Dato: 19.05.2010

Sak 2010/36 Videre drift av Krisesenteret

Dokumenter i saken:

- Utredning "Krisesenteret i Nord-Trøndelag. Et tilbud til kommunene" m/vedlegg

Utvalget som fikk som mandat å vurdere framtida for krisesenteret i Nord-Trøndelag har utarbeidet et tilbud til kommunene om videre drift av krisesenteret. I forbindelse med den sentrale satsinga på krisesentervirksomhet, har vertskommunen på vegne av krisesenteret sendt søknad til Barne-, ungsoms- og familiedepartementet om midler til å utvide antall tilsatte til 2 stillinger på dagtid (utvidelse med 0,5 stilling) og 4 stillinger på ettermiddagstid (nye stillinger – miljøarbeidere). Søknaden, som gjelder for 2. halvår 2010 er på vel 1 million. Lønnsmidler forutsettes videreført. Det er videre søkt om midler til sikring av selve huset (vel kr 80 000) og til kompetanseheving hos vakter og ansatte med kr 100 000.

Søknadene er innvilget i sin helhet, med kr 1 196 167. Det innebærer at krisesenteret vil kunne gi et kvalitativt bedre tilbud til brukerne, og ikke minst; buknernes barn.

Budsjett for 2011 med utvidet tjenestetilbud medfører behov for tilskudd fra kommunene tilsvarende kr 35,89 per innbygger dersom alle kommunene i fylket fortsatt vil benytte eksisterende krisesenter.

Ifølge kommuneproposisjonen for 2011 utløser det nye krisesenteransvaret midler til kommunene i Nord-Trøndelag tilsvarende kr 53,06 per innbygger.

Forslag til vedtak:

1. Krisesenteret tilbyr å fortsette å være kommunenes apparat til å etterkomme kravene krisesenterloven stiller til kommunene når det gjelder tilbud til *kvinner* og *barn* som er utsatt for vold i nære relasjoner.
2. For å videreføre og tilpasse driften til de nye krav som stilles, er Krisesenteret avhengig av en forutsigbar økonomi, og forutsetter at den enkelte kommune gir tilbakemelding om hvorvidt den ønsker å motta krisesenterets tilbud om tjenester for å etterkomme krisesenterlovens bestemmelser.
3. Kommuner som eventuelt ønsker krisesenterets tjenester i en overgangsfase før de etablerer alternativt tilbud, bes melde fra om hvor lenge de ser for seg et samarbeid.
4. Utredningen med vedlegg oversendes den oppnevnte rådmannsgruppa

7651 Verdal
Postboks 47

Telefon: 74 07 77 10
Telefaks 74 07 75 99

krverdal@online.no

orgnr 971485469
giro: 4440 31 16219

C:\Users\KS\Desktop\Sak 36 Saksframlegg Utredning.doc

Krisesenterets tilbud til kommunene i Nord-Trøndelag

Sammendrag

Stortinget vedtok i juni 2009 Lov om kommunale krisesentertilbud. Det følger av lovens paragraf 2, første ledd at kommunen skal ha ansvar for at det foreligger et krisesentertilbud som kan brukes av personer som er utsatt for vold eller trusler om vold fra nære personer, og som har behov for rådgivning eller et midlertidig botilbud.

Krisesenteret i Nord-Trøndelag har i snart 30 år drevet et helårs, døgnåpent lavterskeltilbud til voldsutsatte kvinner og deres barn. Gjennom disse årene er det samlet mye erfaring og kompetanse rundt denne problematikken. Krisesenteret drives med en kombinasjon av faste ansatte og frivillige vakter. Krisesenteret eies av en privat organisasjon, Krisesentergruppa. Årsmøtet er overordnet organ og årsmøtet velger et styre.

I forarbeidene til loven oppfordres kommunene til å samarbeide med eksisterende krisesentre når kommunene får ansvaret for å gi sine innbyggere et krisesentertilbud.

Krisesenteret i Nord-Trøndelag ivaretar i dag langt på vei de oppgavene som skisseres i loven når det gjelder tilbud til kvinner og barn.

På grunn av store geografiske avstander i fylket og de utfordringer dette innebærer for brukerne, ser vi at det kan være behov for mer enn ett Krisesenter i Nord-Trøndelag. Dette for at tilbudet skal være så godt som mulig til alle kvinner og barn i hele fylket uansett bosted. Fram til et evt. annet parallellt tilbud er etablert, kan Krisesenteret i Nord-Trøndelag fortsatt gi et tilfredsstillende tilbud.

Krisesenteret ønsker fortsatt å drive krisesentervirksomhet og gi voldsutsatte kvinner og deres barn et godt, lovmessig tilbud på vegne av kommunene.

- Krisesenteret vil kunne være kommunenes apparat til å etterkomme kravene krisesenterloven stiller til kommunene når det gjelder tilbud til *kvinner og barn* som er utsatt for vold i nære relasjoner
- Tilbudet vil være et gratis lavterskeltilbud som er tilgjengelig hele døgnet, 7 dager i uka og som kvinner kan oppsøke selv, uten å være henvist dit
- Krisesenteret vil gi hjelp til brukere og brukeres barn gjennom samtaler og veiledning
- Krisesenteret vil hjelpe bruker til å komme i kontakt med, og kunne benytte seg av, det øvrige hjelpeapparatet
- Krisesenteret vil legge opp en tilpasset aktivitet for barn som bor på krisesenteret
- Krisesenteret vil samarbeide med den enkeltes hjemkommune om tilrettelegging slik at brukerne av krisesenteret kan komme seg ut av den situasjonen hun og eventuelle barn er kommet i, og komme seg videre i livet

- For å videreføre sin drift og tilpasse driften til de nye krav som stilles, er Kriesesenteret avhengig av en forutsigbar økonomi
- Kriesesenteret forutsetter at den enkelte kommune gir tilbakemelding om hvorvidt den ønsker å motta kriesesenterets tilbud om tjenester for å etterkomme kriesesenterlovens bestemmelser

Del I : Beskrivelse av kriesesenterets nåværende omfang, tilbud og drift. Forankring og ny lovgivning

Forankring og plattform

Kriesesenteret i Nord Trøndelag ble etablert i 1981 og eies og drives av frivillige vakter. Kriesesenteret er medlem av Kriesesentersekretariatet og baserer sin virksomhet på en felles plattform. I den heter det blant annet at; ”ved siden av drift av kriesesenteret/krisetelefon, skal vi påvirke samfunnet til å endre sitt syn på vold mot kvinner, ved blant annet å drive informasjonsarbeid, systematisk registrering av vold mot kvinner, følge opp aktuelle saker i pressen, bearbeide holdninger og kreve full offentlig finansiering på kriesesenterenes egne premisser”.

Kriesesenteret følger en fastsatt minimumsstandard for innhold og hjelpetilbud og retter seg etter etiske retningslinjer utarbeidet av Kriesesentersekretariatet. Kriesesenteret i Nord-Trøndelag vedtok i 1999 en ”Kvalitetssikring av frister og innhold” for sin drift. Den blir revidert om lag hvert 3. år. I tillegg følges gjeldene lover og forskrifter i kriesesenterets HMS arbeid. HMS er en del av internkontrollen som legges fram for kriesesenterets styre en gang pr år for revidering og tilpasninger. Det er verneombud ved kriesesenteret.

Krav som stilles til kommunene etter ny lov

Stortinget vedtok i juni 2009 Lov om kommunale krisentertilbud. Det vises til Ot.prp.96 (2008-2009). Loven trådte i kraft 1. januar 2010. Formålet med kriesesenterloven er å sikre et godt og helhetlig hjelpetilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Loven pålegger kommunene å sørge for et krisesentertilbud til de som har behov for rådgivning eller et trygt, midlertidig botilbud. Krisesentertilbudet skal inneholde et dagtilbud, et botilbud og et telefontilbud. Kommunene skal også sørge for at brukerne får oppfølging i reetableringsfasen.

Kommunene skal sørge for at brukerne får et helhetlig tilbud gjennom samordning av tiltak mellom krisesentertilbudet og andre deler av tjenesteapparatet. Det skal også sørges for at tilbudet blir individuelt tilrettelagt for den enkelte bruker, blant annet skal tilbudet som gis til barn være tilpasset barns behov. Videre skal kvalifisert tolk være tilgjengelig der dette er nødvendig. Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunene oppfyller de pliktene de har etter loven.

Den nye kriesesenterloven vil kreve en rekke tilpasninger og tilrettelegginger som vil være kostnadskrevende og 2010 er et overgangså når det gjelder finansiering av tilbudet. Hensikten er å gi kommunene og de eksisterende kriesesenterene en viss tid til omstilling og tilpasning som følge av loven. Fra 2011 vil statstilskudet til krisesentertilbudet bli innlemmet i rammetilskuddet

til kommunene. Målet med statstilskuddet til krisesentertilbudet for 2010 er å bidra til drift av eksisterende sentre slik at ofre for vold i nære relasjoner får et tilbud om hjelp og støtte, og å legge til rette for at kommunene og krisesentrene kan tilpasse seg kravene i den nye loven.

En utfordring som både kommuner og krisesentre står ovenfor, er om dagens krisesentertilbud oppfyller kravene til kvalitet som vil bli stilt av politikere og administrasjon ved en overgang til full kommunal finansiering. I forarbeidene til loven oppfordres kommunene til å samarbeide med eksisterende krisesentre når det lovfestede tilbudet skal etableres. I den forbindelse kan det være nyttig både å se på det tilbudet krisesenteret i Nord-Trøndelag har i dag, og samtidig vurdere planene og mulighetene for endring og utvikling som skisseres i dette forslaget.

Omfanget av krisesenterets hjelpetilbud i 2009

Totalt har krisesenteret i Nord-Trøndelag hjulpet 85 kvinner og barn i 2009. Det vil si 47 kvinner og 28 barn som har bodd på krisesenteret i kortere eller lengre tid, samt 10 dagbrukere. Antall overnattingsdøgn totalt er 1225. Til sammenligning var det 43 brukere i 2008 og i 2007 var det 67 brukere totalt.

Til sammen har vi hatt 275 telefoner i 2009, 49 av disse var krisetelefoner.

Krisesenterets organisering /personale

Krisesenteret i Nord-Trøndelag eies av en privat organisasjon, Krisesentergruppa, og er en selvstendig juridisk enhet. Årsmøtet er krisesenterets overordna organ og årsmøtet velger et styre bestående av styreleder, fire representanter fra vaktene og to representanter oppnevnt av KS (Kommunenes Sentralforbund). Per i dag er det engasjert fire personer i ulike stillinger på dagtid. To 60% stillinger som daglig leder, en assistent i 30% og en renholder i 20% stilling. En av de daglige lederne har sosialfaglig utdanning på høyskolenivå (sosionom). Den andre har erfaring fra økonomi, regnskap og kontorarbeid. Assistent er utdannet fysioterapeut. Disse fast tilsatte dekker bemanning på dagtid. Resten av tiden, ettermiddag, kveld, natt og helg dekkes opp av en vaktordning med ca 30 vakter. Disse får en relativt beskjeden vaktgodtgjørelse.

Det presiseres at Verdal kommune har vært en meget god vertskommune for krisesenteret og at samarbeidet med kommunen har fungert veldig bra.

Krisesenterets lokaler

Krisesenteret er lokalisert i et bolighus som senteret eier selv. Huset har et brutto areal på 230 kvm, et boligareal på 172 kvm og ei tomt på 1 212 kvm. Senteret har mulighet til 8 sengeplasser pluss 2 reisesenger og 4 barnesenger, fordelt på 4 soverom. Det er mulighet for å sette inn ekstra senger på flere rom. I sokkeetasje er det en separat leilighet som også er tilpasset funksjonshemmede. (Pr. i dag gjelder dette ikke kjøkkeninnredning) I denne etasjen er det også et stort kontor som fungerer godt for samtaler med brukere. Med eiendommen følger en dobbel garasje. Det har i det siste vært foretatt en del nødvendige utbedringer og oppgraderinger for blant annet å etterkomme EI-tilsynets og brannvesenets krav, og også for å bedre tilgjengeligheten for bevegelseshemmede.

Innholdet i krisesenteret i Nord-Trøndelag sitt tilbud

Krisesenteret i Nord-Trøndelag ble startet 20.3.1981 og har gjennom mange års drift samlet mye kunnskap og erfaringer rundt problematikken vold i nære relasjoner. Den frivillige vaktstyrken består av engasjerte kvinner i alle aldre, med ulik bakgrunn, livserfaring og yrkeserfaring.

Tilbudet krisesenteret gir til voldsutsatte kvinner og barn, baserer seg på likeverd, respekt og hjelp til selvhjelp for den enkelte bruker. De tilsattes og vaktens rolle blir å opptre støttende, og med fokus på kvinnens ressurser og egne ønsker, hjelpe og rettlede henne videre i prosessen.

Krisesenteret i Nord-Trøndelag har ikke tilbud til menn utsatt for vold i nære relasjoner. Tilbudet til kvinner og menn skal være fysisk atskilt. Det er en dialog med Trondheim kommune om et mulig framtidig samarbeid om et tilbud til menn.

Krisesenteret er et døgnåpent tilbud hver dag, hele året, dette gjelder også telefonhenvendelser. Det er et lavterskeltilbud, det vil si at ingen trenger henvisning for å komme til krisesenteret. Det er heller ikke nødvendig å gjøre avtale på forhånd og ingen som ønsker å komme blir avvist. Brukerne kan komme på eget initiativ, men kommer også ofte via annen hjelpeinstans (f.eks politi, lege, flyktningsmottak).

Når en kvinne kommer til et krisesenter er hun i en alvorlig krisesituasjon. Hovedfokuset da er å bidra med trygghet, omsorg og tilstedeværelse. I den tidlige fasen er også praktisk omsorg, slik som mat, en seng, hjelp til å gjøre innkjøp og hjelp til å ta seg av evt. barn som er med viktig. Etter hvert arbeides det mer systematisk for å avdekke kvinnens behov og i samarbeid komme fram til mulige strategier videre. Tilsattes oppgave er å bidra med råd og veiledning og informere kvinnen om de muligheter som finnes for videre bistand slik at hun på bakgrunn av denne informasjonen kan ta egne beslutninger i forhold til sin situasjon.

I samarbeid med kvinnen arbeider krisesenteret ofte tett opp mot andre instanser slik som advokat, politi, barnevern, NAV/ sosialetat, flyktningsjeneste, helsevesen og boligkontor. Tilsatte ved krisesenteret bistår kvinnen i å gjøre avtaler/ blir med i møter hvis hun ønsker det. Samarbeidet foregår særlig pr telefon, men også i møter sammen med kvinnen. I enkelte tilfeller kan det være aktuelt å samarbeide med andre krisesentre og andre kommuner i landet.

Det understrekes at hver enkelt bruker får en individuell oppfølging. Det presiseres også i lovteksten at dette er et viktig prinsipp for arbeidet. Ingen sak, situasjon eller familie er lik, så i de første samtalene blir en individuell kartlegging av situasjon, behov og tilgjengelige ressurser viktig.

Krisesenteret har også et spesielt fokus i forhold til barn på senteret. Mor har hele tiden hovedansvaret for sitt/sine barn, men tilsatte bistår med å koordinere tiltak rundt barna i forhold til barnehage, skole, lekser, skoleskyss, helsestasjon, lege, og evt barnevern. Dersom noen bor lenge, har krisesenteret mulighet til å benytte barnehageplass/skoleplass i nærområdet. Arbeidet rettet mot barn ved krisesenteret tilpasses den enkelte familie og situasjon. Ved kortvarige opphold er fokuset mest på omsorg, samtaler og ulike aktiviteter. I de tilfellene der mor og barn må oppholde seg ved krisesenteret for en lengre periode, blir det utarbeidet en mer detaljert plan for oppfølging av det enkelte barn.

På krisesenteret legges det til rette for at hverdagen skal være best mulig for mor og barn. Det foregår ulike aktiviteter både på huset og utenfor huset når det er mulig. For barn kan aktuelle aktiviteter være lek inne og ute, besøk på bibliotek, kafe, kino, turer ut i nærområdet. Det er også mulighet til å benytte basseng og timer ved et ridesenter. Aktivitetene må tilpasses barnas alder, ønsker og sikkerhet, og tilrettelegges i samarbeid med mor. For voksne brukere tas det også

utgangspunkt i interesser og ressurser hos vedkommende. Eksempler på aktiviteter kan være håndarbeid, matlaging, hagearbeid, turer, kino og lignende. Det kan også være aktuelt å knytte brukerne opp mot ulike frivillige organisasjoner hvis det er ønskelig. (Frivillighetssentralen, Røde kors, ulike kvinnettverk mm.) Kriesesenteret tilbyr også samtaler med mor og/eller barn etter behov og ønske.

Kriesesenteret har mange brukere med minoritetsbakgrunn. Da samarbeides det ofte med flyktningetjenesten i den enkelte kommune, mottaksapparatet og tolketjenesten. Det arbeides for å gjøre oppholdet ved kriesesenteret så positivt som mulig til tross for utfordringer innen språk og kultur. Etnisitet og kulturforståelse er av de områdene kriesesenteret prioriterer høyt når det gjelder kompetanseheving og kurstilbud til vakter og ansatte. Kriesesentersekretariatet driver et prosjekt opp mot ofre for menneskehandel og prostitusjon (ROSA-prosjektet). Kvinner som er med i dette prosjektet vil ofte ha behov for å flytte et stykke unna og de vil også gjerne ha tilhold ved et kriesesenter forholdsvis lenge. Kriesesenteret i Nord-Trøndelag er forberedt til å ta imot også disse kvinnene.

Kriesesenteret har også en viktig oppgave i å gi råd og veiledning på telefon til utsatte kvinner eller andre som henvender seg til kriesesenteret. Dette tilbudet innebærer ofte å hjelpe kvinnen videre til rett instans. Det kan også være aktuelt å informere om rettigheter og muligheter eller koble kvinnen opp mot ulike interesseorganisasjoner, selvhjelpsgrupper eller frivillige organisasjoner. Kriesesenteret sitter inne med meget god oversikt over det tilbudet som finnes.

Det er viktig å presisere at ikke alle brukere har behov for et botilbud, derfor tar kriesesenteret også imot dagbrukere. Deres kontakt kan strekke seg over et lengre tidsrom og for mange er det godt å vite at de er velkomne til å ta kontakt og komme innom når det passer dem. I disse tilfellene innehar kriesesenteret en viktig støttefunksjon, og dette tilbudet kan i høy grad sees på som forebyggende arbeid for å styrke kvinnens egne muligheter til å finne veien ut av en hverdag preget av vold og mishandling.

I tillegg driver kriesesenteret utadrettet virksomhet, særlig for å informere samfunnet for øvrig om omfanget og virkningene av vold i nære relasjoner. Tilsatte deltar i ulike fora og utvalg, holder forelesninger i ulike sammenhenger, svarer på henvendelser fra presse, distribuerer brosjyrer og arbeider så langt kapasiteten rekker for å være synlige i samfunnet. Det er viktig at kriesesenterets tilbud blir gjort kjent i samfunnet.

Det er grunn til å presisere at kriesesenteret gjennom mange års drift har opparbeidet seg et solid nettverk av ulike samarbeidspartnere, så som helsepersonell, politi, politikere, advokater, tolker, Nav, sosialetat, barnevern, andre kriesentre osv. Det har gjennom tidene vært avholdt en lang rekke kurs og samlinger for tilsatte og vakter. Det blir også avsatt midler til ulike kurs og fagseminar rundt aktuelle temaer. På denne måten er det gjennom snart 30 år med drift i et samfunn i stadig endring, samlet mye kompetanse om temaet vold i nære relasjoner. På kriesesenteret er det samlet forskningstoff, videoer og litteratur som omhandler aktuelle tema om/for kvinner og barn. Det er et tett samarbeid med Kriesesentersekretariatet om å distribuere nytt brosjyremateriell og annen nyttig informasjon via senteret.

Finansiering

Krisesenteret drives etter nøkterne økonomiske rammer. Tilbudet gir mye til brukerne uten at det er veldig kostnadskrevende for kommunene.

Drift av krisesenter fordeles per i dag på stat og kommune med henholdsvis 80 % statlig og 20 % kommunal finansiering. Nord- Trøndelag fylke består av 24 kommuner som alle bidrar til driften basert på innbyggertall i den enkelte kommune. I 2010 betaler kommunen ca kr 4 per innbygger. Verdal kommune har som krisesenterets vertskommune tatt på seg ansvaret for å innkassere tilskuddet fra de andre kommunene, noe det uttrykkes stor takknemlighet for.

Utvikling og endringsbehov

Det er søkt om midler fra Bufdir (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet) til sikringstiltak i bygningsmassen og til mer tilrettelegging for funksjonshemmede i henhold til ny lov. Dette gjelder i første omgang sikring av vinduer og veranda. (Det er allerede god sikring av inngangsdør med porttelefon med kamera). Det vil også bli satset mer på målrettet arbeid i forhold til barn ved krisesenteret og i forhold til brukere med minoritetsbakgrunn. Satsningen vil særlig dreie seg om kompetanseheving blant tilsatte og en bedre tilrettelegging av aktiviteter. Det er for 2010 søkt om midler til slik kompetanseheving. Det er også igangsatt et arbeid for å etablere og systematisere rutiner i forhold til oppfølging av brukere som flytter fra krisesenteret/tidligere brukere eller dagbrukere. I tillegg er det under arbeid å opprette ei nettverksgruppe for brukere som har vært på krisesenteret.

Det er i tillegg søkt om midler til en nødvendig økning av bemanningen ved krisesenteret. For fast tilsatt personell søkes det om en økning fra 1,5 til 2 årsverk. I tillegg søkes det om midler til 4 nye miljøarbeiderstillinger for spesiell oppfølging barn, samt etterkomme lovens krav om oppfølging av brukere i en rehabiliteringsperiode. Ved å få på plass disse stillingene vil krisesenteret kunne gi et bedre tilbud til brukerne og deres barn. Det vil også på en bedre måte sikre kontinuitet og helhet i tjenestene. Sett i lys av den nye Krisesenterloven som har trådt i kraft, antas dette å være en nødvendig utvikling på sikt. I en overgangsperiode der krisesenteret drives slik det gjør i dag med en kombinasjon av fast tilsatte og frivillige vakter, vil det bli vurdert å foreta nødvendige tilpasninger for på best mulig måte å imøtekomme kommunenes behov for å ha et godt krisesentertilbud til sine innbyggere.

I et utviklingsperspektiv sees det kontinuerlig på muligheter og behov for en kompetanseheving, både hos fast tilsatt personell og blant vaktene. Her er det tenkt inngått et samarbeid med RVTS-MIDT (Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i Midt-Norge) om et undervisningsopplegg/utdanning spesielt for de som arbeider på krisesenter.

Lov om krisesentertilbud vil også stille krav til endringer, tilpasninger og forbedringer i forhold til HMS (Helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid) og internkontroll. Krisesenteret har per i dag rutiner og prosedyrer som i all hovedsak er tilfredsstillende for senteret og for brukere, men det arbeides med å gjøre disse enda bedre. Dette gjelder for eksempel instruksjoner og prosedyrer i brukerrettet arbeid for vakter og tilsatte, arkivering, innhenting og oppbevaring av personopplysninger og klare retningslinjer og framgangsmåter for samarbeid med andre etater.

Del II: Tilbud om drift av krisesentervirksomhet for kvinner og barn som er utsatt for vold og/trusler om vold i nære relasjoner

Generellt om tilbudet

Tilbudet som loven nå pålegger kommunene å gi til kvinner og barn utsatt for vold i nære relasjoner har i Nord-Trøndelag i snart 30 år i vesentlig grad vært gitt og gis fortsatt av krisesenteret. Det har tilpasset sitt tilbud til endringer i samfunnsstrukturer og til endringer i brukergruppens sammensetting og behov. Det har blant annet vært en sterk økning i antall brukere med minoritetsbakgrunn. På landsbasis har økningen for denne gruppen i perioden 2001-2010 vært 70%. I tillegg kan det av statistikk- og rapporteringsmateriale sees en tendens til at sakene ved krisesenteret er mer komplekse og volden mer alvorlig og omfattende enn tidligere.

Det kan nevnes at loven vil bli fulgt av to sentrale forskrifter som ennå ikke er ferdige; om kompetanse og om sikkerhet.

Konkretisering av lovteksten

Fra §2, krav til krisesentertilbudet heter det: "eit krisesentertilbod som skal kunne nyttast av personar som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar, og som har behov for rådgeving eller eit trygt mellombels butilbod. Tilbodet skal gi brukarane støtte, rettleiing, hjelp til å ta kontakt med andre delar av tenesteapparatet og skal omfatte: eit krisesenter eller eit tilsvarande gratis, heilårs, heildøgns, trygt og mellombels butilbod,...eit gratis dagtilbod, og oppfølging i reetableringsfasen...eit heilårs og heildøgns tilbod der personar nemnde i første ledd kan få råd og rettleiing per telefon...Enkeltpersonar kan vende seg direkte til krisesentertilbodet som nemnt i andre ledd, utan tilvising eller timeavtale" Det stilles vidare krav til tilsattes kompetanse og til fysisk sikring men disse forskriftene foreligger ikke ennå.

Fra §3 Krav til individuell tilrettelegging av tilbud heter det: "Kommunen skal sørgje for at tilbodet så langt råd er blir lagt til rette slik at det kjem dei individuelle behova til brukarane i møte. Kommunen skal sørgje for å ta vare på barn på ein god måte som er tilpassa deira særskilte behov, og skal også sørgje for at barn får oppfylt dei rettane dei har etter anna regelverk. Kommunen skal sørgje for at brukarar av bu- og dagtilbodet får tilgang til kvalifisert tolk dersom det er nødvendig for at dei skal få eit fullgodt tilbod. Kommunen skal sørgje for rutinar for kvalitetssikring, bestilling og betaling av tolketenester"

I tillegg har loven bestemmelser om samordning av tjenester, taushetsplikt, opplysningsplikt, politiattest, internkontroll og tilsyn.

Krisesenterets tilbud

Krisesenteret i Nord-Trøndelag ivaretar og kan fortsatt ivareta de fleste kravene som stilles i §§2 og 3. Det gjøres i dag et kvalitativt godt arbeid innenfor områdene som nevnes i lovteksten. Samtidig er krisesenteret i kontinuerlig utvikling mot å forbedre arbeidsmåter og metoder. Alt for å sikre brukerne av krisesenteret et så godt og helhetlig tilbud som mulig, også innenfor rammene som den nye loven gir.

Krisesenteret har en tilsatt med høyere sosalfaglig utdanning og relevant erfaring, og en med god erfaring innen regnskap, økonomi og kontorarbeid. I tillegg er det et 30-talls vakter med ulik formell kompetanse. Mange av disse har opparbeidet seg en solid realkompetanse gjennom arbeidet som vakt. Bestemmelsene som angår taushetsplikt, politiattest og opplysningsplikt til barnevernet er ivare tatt.

I et utviklingsperspektiv er det naturlig å påpeke at det hele tiden foretas en vurdering av om nåværende organisasjon og driftsform er den mest hensiktsmessige. Det kan bli aktuelt med endringer i både organisasjonsform, fordelingen faste tilsatte/frivillige vakter, endring av lokalisering i forhold til hus og vertskommune og andre forhold. Disse endringene vil forhåpentligvis bli konkretisert og eventuelt gjennomført i en dialog og i et samarbeid med kommunene.

Dimensjonering av tilbudet i nord-Trøndelag

I Ot.prp 96 (2008-2009) anbefales det en dimensjonering av tilbudet til 1,5 familieplasser pr 10 000 kvinner i dekningsområdet. Nord-Trøndelag har per 01.01.2010 65 578 kvinner og det bør derfor etter denne beregningsmodellen være et krisesentertilbud på 10 familieplasser. Med en beregning på 1,8 barn per beboer vil behovet for sengeplasser være 27. Erfaring fra de siste år tilsier at det tallet ligger litt høyt. Odelstingsproposisjonen peker på at behovet for kvalitativ styrking av tilbudet er større enn behovet for utvidelse av antall krisesenterplasser.

Behov for utvidelse av personalgruppen

I forbindelse med den ekstra satsingen på krisesentervirksomhet, har Krisesenteret i Nord-Trøndelag søkt midler til å kunne ha to hele stillinger på dagtid. I tillegg er det søkt om å utvide bemanningen med 4 stillinger i turnus på kveld, natt og helg, tiltenkt miljøarbeider/assistent. Skal krisesenteret kunne fortsette å gi et kvalitativt godt tilbud tilpasset nye krav og satsingsområder og samtidig forholde seg til nye brukergrupper og mer omfattende saker er disse utvidelsene i personalressursen helt nødvendige.

I en nasjonal utredning om krisesentenes kompetanse og tilgjengelighet (Wenche Jonassen m.fl.2008) anbefales det i kap 8.7 "*Hva er tilfredsstillende bemanning på et krisesenter?*", en grunnbemanning på 4 årsverk for et brukergrunnlag på inntil 15 voksne beboere, og det foreslås en økning på ett årsverk per 5 nye brukere opp til 40 voksne brukere.

I forhold til siste års belegg på krisesenteret (47 kvinner), skulle det tilsvare en bemanning på 9-10 årsverk. Andre forhold det iflg. Jonassen må tas hensyn til ved beregning av bemanningen, er innslag av innvandrere i befolkningen, tidsbruk for å følge brukere til hjelpeinstanser, kravet om at personalet bør ha muligheter for vedvarende kompetanseutvikling og tid til veiledning for personalet fra fagpersoner utenfor senteret.

Økonomi

Krisesenterets ordinære driftsbudsjett for 2010 er kr **2 638 277**, tilsvarende kr 20 per innbygger. Kommunenes andel av dette utgjør kr **527 645**, dette tilsvarer **kr 4** per innbygger.

Midler på statsbudsjettet for 2010, fra kap. 840, post 60 "Tilskot til krisesenter" utgjør for Nord-Trøndelags vedkommende iflg "grønt hefte": **kr 7 552 693**, tilsvarende kr 47,09 per innbygger. Kommunene er fra statsbudsjettet i 2010 tilført **kr 1 238 970**, tilsvarende **kr 9,42** per innbygger.

Fra 2011 vil midler til drift av krisesenter inngå i rammetilskuddet til kommunene. For overgangsåret 2010 er det over statsbudsjettet bevilget kr 250 292 000 til drift av krisesenter. I tillegg er det bevilget 45 millioner til nødvendige tilpassinger av tilbudet til lovens krav (denne forutsetter ikke 20 % kommunal grunnfinansiering) og en engangsbevilgning på 19 millioner til å dekke ekstra kostnader knyttet til utredning og planlegging av det framtidige krisesentertilbudet. Krisesenteret i Nord-Trøndelag har søkt midler fra disse ekstrapostene i størrelsesorden ca 2 millioner.

Tilskudd til krisesenter i 2011

I Prop 124 S (2009-2010) "Kommuneproposisjonen 2011", kap. 840 post 60 er det til tilskudd til krisesenter lagt inn 231,3 millioner kroner i kommunenes rammer. Det vil for Nord-Trøndelag si kr 6 979 724, tilsvarende kr 53,06 per innbygger.

Oppsummering og tilbud

Året 2010 er et overgangsår både for eksisterende krisesenter og for kommunene. Krisesenteret er ikke kjent med at kommuner har etablert egne tilbud.

Krisesenteret i Nord-Trøndelag tilbyr fortsatt drift av krisesentertilbud på vegne av kommunene i Nord-Trøndelag.

Krisesenteret gir allerede et godt kvalitativt tilbud som i all hovedsak oppfyller kravene i den nye loven, og har ønske om å inngå avtale med kommunene om videre drift framover.

Krisesenteret vil i første omgang be om eventuell driftsavtale for 2-3 år, noe som vil gi kommunene anledning til å bestemme seg for eventuelle andre modeller for drift av krisesentervirksomhet. Krisesenteret i Nord-Trøndelag vil også etter denne perioden være en aktuell samarbeidspartner.

For å videreføre sin drift og tilpasse driften til de nye krav som stilles, er Krisesenteret avhengig av en forutsigbar økonomi. Krisesenteret forutsetter at den enkelte kommune gir tilbakemelding om hvorvidt den ønsker å motta krisesenterets tilbud om tjenester for å etterkomme krisesenterlovens bestemmelser.

Ettersom søknaden om tilleggs- og engangsbevilgning til krisesenteret per dags dato ikke er ferdigbehandlet, legges det ved to ulike budsjett, basert på 2 ulike modeller for drift. Krisesenterets tilbud til voldsutsatte kvinner og barn er allerede av god kvalitet, men det er ønskelig å heve kvaliteten enda mer. Dette gjelder særlig opp mot spesielle brukergrupper som nevnes i lovteksten og opp mot oppgaver som etter innføring av ny lov blir mer omfattende og stiller større krav til kompetanse og kvalitetssikring.

Vedlegg:

1. Budsjett 2011
2. Søknad om ekstra midler for 2010 - Tilleggs- og engangsbevilgning
3. BLD sin oppsummering fra arbeidet med å komme fram til den nye loven
4. Lov 2009-06-19 nr 44: Lov om kommunale krisesentertilbud
5. Tildeling av midler, over statsbudsjettet for 2011, til kommunene i Nord-Trøndelag

Konto	KRISESENTERET	2011
		Budsjettforslag
		Ny driftsform
INNTEKTER		
3440	Forventet kommunale tilskudd	4 721 253
	SUM	4 721 253

5000	Timelønn	104 000
5001	Lønn som daglig leder + assistent dagtid	534 000
	Lønn miljøarbeidere, nye stillinger	1 096 400
5010	Lønn, vakter	894 400
5040	Styrehonorar	19 760
5090	Feriepenger fast ansatte	270 153
5390	Annen oppgavepliktig	41 600
5410	Arb.g.avg. Fast ansatte	417 404
5411	Arb.g.avg. Av pål fp	15 600
5430	Premie pensjonsordning	242 816
5920	Yrkesskadeforsikring	15 000
5941	LO/NHO ordning (O&U)+sluttvederlag	2 080
5942	LO/NHO ordningen(AFP)	4 160
5944	Pensjonsfors. Ikke avg.plikt	2 080
5945	Pensjonsforsikring for ansatte	93 600
5947	Pensjonstrekk	-8 000
5990	Annen personalkostnad	500
	Lønnskostnader	3 745 553
6000	Avskrivning bygning Avdrag bolig fra 2005	31 200
6320	Komm. avgifter , eiendomskatt	19 000
6340	Lys, varme	31 200
6360	Renhold	600
6390	Brøyting eiendom	2 000
6540	Inventar og utstyr	50 000
6550	Tiltak barn	20 000
6590	Annen driftsmateriale	3 500
6600	Reparasjon og vedlikehold bygninger	60 000
6620	Reparasjon og vedlikehold av utstyr	10 000
6700	Revisjonshonorar	40 000
6705	Regnskapshonorar	90 000
6715	Tolketjenester	40 000
6725	Honorar advokat	20 000
6800	Kontorutgifter	20 000
6840	Aviser og NRK lisens	7 000
6860	Møte, kurs, oppdatering m.m.	60 000
6863	Medlemsavgift Kriesentersekreteriat	41 600
6900	Telefon,telefaks, internett	35 000
6940	Porto,trykking,kopiering	12 000
	Driftskostnad og av- og nedskrivning	593 100
7100	Bilgodtgjøring oppgavepliktig	80 000
7140	Skyssutgifter brukere	30 000
7141	Legevakt og førstehjelp	6 000
7143	Kost og dagligvarer	25 000

7150	Reise og matpenger brukere	30 000
7320	Annonsering	40 000
7430	Gaver	3 000
7500	Forsikringspremie	15 000
7710	Styre og bedriftsforsamlingsmøter	3 000
7770	Bank og kortgebyr	3 500
7790	Annen kostnad	7 000
	Annen driftskostnad	242 500
	SUM DRIFTSKOSTNADER	4 581 153
	SUM DRIFTSINNTEKTER	4 721 253
	DRIFTSRESULTAT	140 100
	FINANSPOSTER	
8050	Renteinntekter	7 000
8150	Renteutgifter	-1 500
8151	Rentekostnader banklån	-62 400
8800	Avdrag lån	-83 200
	SUM FINANSPOSTER	-140 100
	ÅRSRESULTAT	-0
	Utgift per innbygger	35,89

Vedlegg 2

Krisesentrene – Søknad om tilleggsbevilgning og engangsbevilgning jf. rundskriv Q-1/2010 – Tilpasning til lovens krav i 2010

Vertskommunen fyller ut, underskriver og sender skjemaet til:

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)

Postboks 8113 Dep

0032 Oslo

Søkerkommunens navn, postadresse og tlf.nr, e-postadresse:

Verdal kommune

Johannes Bruns gt.2

7650 Verdal

postmottak@verdal.kommune.no

Navn, tlf.nr og e-postadresse til kontaktperson:

Tone Haugan

Telefon: 740 48572/ mobil: 950 68 055

tone.haugan@verdal.kommune.no

Navn på samarbeidskommunene, dersom flere deltar:

Krisesenteret i Nord Trøndelag innbefatter alle de 24 Nord Trønderske kommunene

Søknadsbeløp:

Kroner 1.950.000.

Kort beskrivelse av dagens krisesentertilbud:

Krisesenteret i Nord Trøndelag ble etablert i 1981. Senteret er døgnåpent hele året, og eies og drives av frivillige vakter.

Krisesenteret er langt på vei til å fylle kravene i henhold til ny krisesenterlov. Dagens krisesenter er et lavterskeltilbud til kvinner og barn utsatt for fysisk eller psykisk vold. Krisesenteret er tilknyttet Krisesentersekretariatet.

Krisesenteret gir i dag brukerne et gratis, trygt foreløpig bo tilbud, med støtte, videre hjelp og råd for å ta kontakt med nødvendig hjelpeapparat. Det fungerer også som et dagtilbud. Det fungerer som et beredskapstilbud som mennesker i en krisesituasjon kan oppsøke direkte uten timeavtale eller henvisning fra andre.

Krisesenteret har i dag 8 sengeplasser + 2 reisesenger og 2 barnesenger.

Krisesenteret har pr. i dag ansatt et daglig lederteam i 1,5 stilling med en teamleder i 0,5 stilling. Resten av døgnet dekkes av 31 frivillige vakter, 1 vakt på ettermiddag fra kl. 15.30 til 21.30 og 2 vakter på natt fra 21.30 til kl. 8.00.

Hva søker kommunen om tilskudd til?:

Det søkes om tilskudd til

1. økt fast lønnet personell fra 1, 5 årsverk til 2 årsverk
2. 4 miljøarbeiderstillinger med kompetanse tilpasset brukergruppen
3. Kompetanseutvikling hos vaktene
4. Sikringstiltak i bygningsmassen og tilrettelegging for funksjonshemmede i henhold til ny lov

Detaljert om formålet med tiltaket:

I henhold til kravene i ny Krisesenterlov vil et nytt tilbud måtte justeres i forhold til dagens drift. Tjenesten ytes i en enebolig i sentrum i Verdal, kjøpt av krisesenteret i 2004. Sikkerhetsmessig er ikke bygningen

godt nok sikret med hensyn til innsyn og mulighet for å ta seg inn i bygningen. Bygningen er heller ikke optimal med hensyn til funksjonalitet for funksjonshemmede, noe som vil kreve en del tilrettelegginger. I nåværende prosess har KS- Nord Trøndelag oppnevnt en arbeidsgruppe som "på vegne av kommunene" utreder et framtidig Kriesesentertilbud. Dette Kriesesentertilbudet skal i tillegg til å innfri de funksjonelle kravene i loven, være bærekraftig med hensyn til kompetanse og ha i seg mulighetene for både dagtilbud og døgntilbud for både kvinner og menn.

I 2008 var det 23 brukere av senteret. Disse hadde med 16 barn i alderen 0 -12 år og representerte 8 kommuner. I 2009 var tallet 41 brukere og 32 barn i alderen 0- 17 år. Brukerne representerte 14 kommuner, av disse 3 "gjestekommuner".

Slik arbeidsgruppen ser det, er det nødvendig å vurdere muligheten for et bærekraftig, robust kriesesenter for framtida i en større målestokk. Dagens senter har liten mulighet til å øke antallet brukere på grunn av bygningens karakter. Bygningens beliggenhet er slik at det kreves tilpasninger for å sikre at uteområdet slik at det er trygt å benytte for brukerne. Gruppen innser at et framtidig kriesesenter vil måtte ha en annen dimensjonering både med hensyn til bygningsmasse og også med hensyn til faste ansatte i tillegg til de frivillige vaktene. Dette er en stor prosess og vil naturlig nok ikke kunne være avklart før søknadsfristens utløp med hensyn til tilleggsbevilgning. Det er tatt kontakt med Trondheim kommune, men ingen ting er på dette tidspunkt avklart. Arbeidsgruppen ser at det i beste fall/tidligst er mulig å ha et framtidsrettet tilbud på plass i 2011, noe som gjør det nødvendig med en del tilpasninger/ strakstiltak for å ha et godt nok tilbud i overgangsåret. Kompetanseutvikling av dagens personale og rekruttering av ny kompetanse vil være nødvendig med hensyn til de føringene som ligger, men som enda ikke er avklart da forskrift så langt ikke er ferdigstilt.

Detaljert beskrivelse av tiltaket:

Kompetanseheving er nødvendig for å sikre et kvalitativt godt tilbud. Flere faste ansatte sikrer kontinuitet i drifta. Systematisering i forhold til krav på systemnivå med hensyn til HMS, dokumentasjon, rapportering for å nevne noe betinger rolleavklaring og fast tilstedeværelse.

Sikringstiltak som består av sikring av vinduer (som dette huset har svært mange av). Tiltak for å imøtekomme kravet i Lov om diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, må gjøres.

Søknadssummen har i seg kun "små" tilpasninger som strakstiltak med hensyn til sikring av vinduer, sikring av veranda. I tillegg vil en varig drift i disse lokalene nødvendiggjøre en større tilpasning av kjøkken blant annet med hensyn til personer med redusert funksjonsevne. Dette er ikke så langt kostnadsberegnet og slik i liten grad tatt med i søknadssummen.

Dersom konklusjonen blir at det fortsatt skal satses på tilbud i nåværende bygning, vil store beløp måtte brukes på optimal tilpasning. Tilleggsbevilgningen det søkes på tar på **langt nær** opp i seg det fulle behovet for en framtidig kriesesenterdrift med ordinært tilsatt personell på døgnbasis. Årsaken til at det ikke søkes i fullskala nå, er at det også vurderes andre alternativer som gruppen mener er mer framtidsette, både kvalitativt og kvantitativt.

Detaljert om hvorfor tiltaket er nødvendig ut fra kravene i loven?

Kompetanseheving er nødvendig utover det dagens bemanning, som består av frivillige vakter med tilfeldig kompetanse, har. Sikringstiltak som består av sikring av vinduer for å hindre innsyn. Tiltak for å imøtekomme kravet i Lov om diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, må gjøres.

Se for øvrig punkt ovenfor.

Framdriftsplan:

Tilpasninger med hensyn til bygningsmessige endringer skjer umiddelbart når tilsagnene om midler kommer. Vedlegger kostnadsoverslag for sikring vinduer og veranda

Andre nødvendige tilpasninger beskrevet ovenfor blir utført når beslutning er tatt med hensyn til hvor framtidig drift skal skje og nødvendige midler er skaffet til veie. Slik kan det bli nødvendig å søke om ytterligere midler når dette er mer avklart

Samarbeid og samfinansiering med andre kommuner:

Krisesenteret i Nord Trøndelag har vært i Verdal kommune siden etableringen i 1981. Verdal kommune har, som vertskommune for senteret, de siste årene forskuttert kommunenes andel med 20% , for i neste omgang kreve dette inn fra de andre 23 kommunene med bakgrunn i en fordelingsnøkkel etter folketall. Dette er gjort da krisesenteret tidligere brukte mye av tida til denne ”innkrevingen”. Når det gjelder Krisesentertilbud, er Nord Trøndelag fylke med ca 130.000. innbyggere ikke større enn at 1 senter fortsatt vil være aktuelt. Arbeidsgruppen som KS har oppnevnt representerer alle kommunene med hensikt å legge et fremtidig tilbud for alle som har behov. Dette også ut fra den bruken som er registrert i de årene som senteret har vært i drift. Nytt er at også menn skal ha et tilbud. Her er vi i dialog med Trondheim kommune, da vi antar at behovet er mindre enn for kvinner og barn.

Vedlegg til søknaden:

- Detaljert budsjett 2010
- Kostnadsoverslag med hensyn til sikring av vinduer og veranda
- Tidsplan for gjennomføring og ferdigstillelse, se ovenfor
- Opplysninger om samarbeid og samfinansiering med andre kommuner, se ovenfor

Vi bekrefter at opplysningene gitt i denne søkanden med vedlegg er korrekte

Verdal kommune..... den 26.mars 2010

Tone Haugan
Kommunalsjef velferd

Signatur og stempel fra vertskommunen

Krisesenteret i Verdal

Fra: "Tone Haugan" <tone.haugan@verdal.kommune.no>
Til: <andrea.johanna.bratt.mahlum@buf.dir>
Kopi: <rsgran@yahoo.no>; "'Krisesenteret i Verdal'" <krverdal@online.no>
Sendt: 28. april 2010 15:58
Emne: Krisesenter i Nord Trøndelag

God dag.

Viser til den samtalen vi hadde i går. Har i det etterfølgende prøvd å beskrive / konkretisere de utgiftene det er søkt på i søknad av 26.mars 2010.04.28. Når kostnadsberegningene er gjort, er det med utgangspunkt i helårsvirkning. Nedenfor er beskrivelsen gjort ut fra **halvårsvirkning** da tilsetninger naturlig nok ikke er foretatt, da vi ikke kan tilsette personell før vi vet hva vi får av tilskudd.

Beskrevet behov for bemanning:

4 faste miljøarbeiderstillinger med formell kompetanse skal sikre kontinuitet/ kvalitet i bemanningen/driften: Her vil en måtte påregne personell med ansiennitet . Tariff med 4 år: 274.100./ år x 4 = 1.096.400 + KLP 14% + arbeidsgiveravgift Totalt 1.426.131 Halvårsvirkning: 713.065. I tillegg vil det må påregnes kveld og helgetillegg . Ft er dette beløpet kr. 45. pr.time inntil kr. 290.000. Ved døgnbemanning betales natttillegg i tidsrommet 17.00.- 06.00. det betyr 13 timer hver natt, ved våken nattvakt....På halvårsbasis utgjør dette ca 106.000. + KLP + Arbeidsgiveravgift totalt...137.800.
 Helgetillegg: 48 timer hver helg. Halvårsvirkning 1248 timer a 35 kroner = 43680 + KLP + arbeidsgiveravgift = 56.816...

Konklusjon/ kostnad økt bemanning:

4 miljøarbeidere med 4 års ans.i 6 mnd, hvor en person er beregnet skal arbeide kveld/natt/helg koster kroner 907.680.

Økning lederress. 0,5 årsverk : Her er brukt tariff høyskoleutdannet laveste tariff: 330.300. + KLP + arb giveravgift: tot. 430.000. dvs. 215.000. (0,5 årsverk). Halvårsvirkning: 108.000.

Totalt pers.økning: 1.015.680.

Kompetanseutvikling hos vaktene/ ansatte skal brukes innen områdene: helse, miljø/ sikkerhet, etisk kompetanse, kunnskap i forhold til nye brukergrupper, barn. **Kostnadsberegnet 100.000.**

Sikringstiltak er beskrevet som kun strakstiltak og vedlagt beregning for sikring vinduer på kr. 80.487....I tillegg er det i søknaden beskrevet større behov for endringer/ ombygginger dersom dagens senter skal brukes i framtida. Det er så langt ikke besluttet hvilket alternativ som velges for Nord trøndelag, men nedsatt arbeidsgruppe skal innen 01.juni. ha anbefaling klar til Ks Nord trøndelag..

Håper ovenstående ble mer tydelig, selv om det ble svært detaljert, slik at du ser hvordan vi har tenkt..Om det fortsatt er behov for mer utfyllende opplysninger, ta kontakt. Problemet i dag, er at vi ikke enda vet hvordan vi må "dimensjonere" framtidig drift..Hvordan er rammefinansieringa tenkt lagt??

Ha en fortsatt fin dag

Mvh

Tone Haugan
 Kommunalsjef Velferd

Utdrag fra departementets (BLD) egne internettsider:

13.1 Barne- og likestillings- departementet – lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova)

13.1.1 Om lovgrunnlaget

...

Undersøkelser viser at kommunene har ulik kompetanse og ressursbruk når det gjelder tiltak mot vold i nære relasjoner og krisesenterdrift. De fleste som oppsøker et krisesenter for første gang, har vært i kontakt med én eller flere kommunale hjelpetjenester tidligere, uten at volden har blitt tematisert eller fanget opp som problem. Mange kommunale hjelpeinstanser syntes å ha begrenset kompetanse om voldsproblematikk. 5 Ifølge Amnesty rapport om norske kommuners arbeid mot vold mot kvinner mener 10 prosent av kommunene at kvinner i deres kommune ikke utsettes for vold. Amnesty konkluderer med at kommunene ikke har god nok kompetanse om omfanget av vold i nære relasjoner i egen kommune.

Samarbeidet med krisesentrene har for mange av de kommunene som ikke har vært vertskommuner hatt et lite forpliktende og tilfeldig preg. Kommunenes størrelse varierer mye og de har ulik kompetanse, økonomi og organisering. Kommunenes totale ressurser påvirker de tjenestene som kommunene er pålagt å tilby etter krisesenterloven. De minste kommunene er mer sårbare enn større kommuner. Den enkelte kommune har ansvaret for å sørge for et krisesentertilbud, men står fritt til å inngå interkommunalt samarbeid og samarbeid med krisesentre eller andre private tjenestetilbydere om gjennomføringen av krisesenterloven.

På bakgrunn av eksisterende kunnskap om kommuners tiltak mot vold i nære relasjoner samt kommunens oppfyllelse av kommuneplikter på sammenlignbare områder, mener Barne- og likestillingsdepartementet at det er en viss sannsynlighet for at noen kommuner ikke vil oppfylle de pliktene som kommunen vil bli pålagt etter lov om kommunale krisesentertilbud.

Konsekvenser av at lovens krav ikke oppfylles

Krisesentertilbudet skal være et tilbud til kvinner, menn og barn i krise. Eventuelle avvik fra myndighetskrav kan innebære brudd på viktige rettssikkerhetsgarantier, samt ha konsekvenser for liv og helse både på kort og lang sikt. Manglende lovoppfyllelse kan først og fremst få konsekvenser i form av ytterligere vold og overgrep. Voldsutsatte er en særlig sårbar gruppe, og ikke alle kan forventes å kunne ivareta egne interesser i forhold til myndighetene. Over halvparten av brukerne er kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn og mange brukere er barn i følge med mor. Mange brukere har behov for sammensatte tjenester, som de selv ikke kjenner til, eller som de ikke har kapasitet til å finne ut av. Manglende lovoppfyllelse knyttet til det kvalitetsmessige i krisesentertilbudet og manglende samordning av tjenester til brukerne, vil særlig utfordre rettssikkerheten.

Manglende lovoppfyllelse kan videre være et brudd på Norges internasjonale forpliktelser som er inkorporert i menneskerettighetsloven, samt etter FNs kvinnekonvensjon, FNs menneskerettighetsprotokoll og Europarådets konvensjon mot menneskehandel.

Ut over de direkte og akutte skadene, viser forskning at vold i nære relasjoner ofte medfører langsiktige skadevirkninger. De langsiktige skadevirkningene kan føre til nedsatt arbeidsevne, sosial tilbaketrekning og mer vold. Det antas at konsekvensen av det å ikke få rett hjelp til rett tid, vil være at flere får fysiske og psykiske skader som følge av vold og trusler om vold, flere vil ha

behov for psykisk helsevern, flere vil kunne få rusproblemer og flere voldsutøvere vil kunne havne i kriminalstatistikken. Dette kan bety større utgifter til helsehjelp, sosialhjelp, trygdeytelser, samt større utgifter til politi- og rettsapparatet. Et trygt og godt tilbud vil på sin side bidra til færre helse- og sosialskader, som igjen vil ha en positiv effekt på samfunnsøkonomien.

13.1.2.1 Om andre kontroll- og påvirkningsmekanismer

Innbyggernes klagemuligheter

Det skal ikke fattes enkeltvedtak for tildeling av ytelser og tjenester med hjemmel i loven. Denne formaliserte kontrolladgangen gjelder ikke for krisesentertilbudet.

Brukermedvirkning

Loven gir kommunen en plikt til å sørge for et individuelt tilpasset tilbud i størst mulig grad. Det er aktuelt med brukerundersøkelser, men dette vil ikke være en forpliktelse for kommunen.

Veiledning og dialog

Barne- og likestillingsdepartementet vil sørge for at kommunene får støtte, veiledning og oppfølging i arbeidet med å gjennomføre krisesenterloven.

Godkjenningsordninger

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet har hittil hatt ansvar for å godkjenne nye krisesentre. Dette vil nå bli et kommunalt ansvar.

Rapportering

I dag rapporterer krisesentrene gjennom årsrapporter og til Sentio research. Når kommunene overtar ansvaret, vil styringsdata også inngå i KOSTRA-rapporteringen.

Domstolskontroll

De vanlige regler om domstolskontroll gjelder, så langt det er aktuelt. Bruk av domstolskontroll forutsetter at den enkelte har kjennskap til systemet, egne rettigheter, samt initiativ og økonomi til å gjennomføre saken.

Lovlighetskontroll

Fylkesmannen har per i dag ingen formell rolle vis-à-vis krisesentrene. Avgjørelser av kommunalt organ kan imidlertid bringes inn for fylkesmannen for begrenset kontroll av avgjørelsens lovlighet, i samsvar med ordinære regler i kommuneloven § 59.

Statlige og kommunale ombudsordninger

Sivilombudsmannen, Likestillings- og diskrimineringsombudet og Barneombudet vil kunne ha indirekte betydning, gjennom behandling av enkelthenvendelser og pådriverarbeid.

Pasientombudene har ikke oppgaver på dette området, fordi krisesentertilbudene ikke tilbyr helsetjenester. I kommuner med egne kommunale ombud vil det være opp til den enkelte kommune å bestemme om krisesentertilbudene skal omfattes av ombudenes mandat.

Ombudsordningene forutsetter at brukerne tar kontakt, og forutsetter kjennskap til systemet.

Media

Media har tidvis vist stor interesse ved brudd på sikkerheten og andre lovbrudd.

Kommunal egenkontroll

Loven inneholder krav om at kommunen skal føre internkontroll for å sikre at de virksomheter og tjenester som utgjør krisesentertilbudet utfører oppgavene sine i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift. Forslaget samsvaret med internkontrollplikten i den kommunale barnevern-, helse- og sosialtjenesten.

Kommunene vil kunne kontrollere og påvirke krisesentertilbudene innenfor rammene av kommunestyrets ansvar og ordinære virksomhet.

Samlet vurdering

Selv om det finnes flere aktuelle kontrollmekanismer, er det begrenset hvilken rekkevidde og betydning hver av disse vil kunne ha. Ingen av de ovenfor beskrevne kontrollmekanismene har til formål å foreta en systematisk og helhetlig kontroll av virksomheten.

13.1.2.2 Om nytten av statlig tilsyn

I og med at drift av krisesentre ikke har vært en lovpålagt oppgave for kommunene, har det heller ikke vært ført tilsyn med krisesentrenes drift. Departementet har vurdert det slik at det er behov for å innføre statlig tilsyn når kommunen blir pålagt å sørge for et krisesentertilbud. Følgende hensyn er særlig blitt trukket fram som generell begrunnelse for statlig tilsyn:

- Å ivareta enkeltmenneskers rettssikkerhet
- Likhet eller likeverd i tjenestetilbudet
- Kostnadseffektiv ressursbruk til tilsyn, fordi embetet vil ha erfaringer å bygge på fra tilsyn med andre kommunale tjenesteområder
- Kontroll med at offentlige midler brukes på en forsvarig og effektiv måte
- Samfunnssikkerhet

Barne- og likestillingsdepartementet har vurdert det slik at statlig tilsyn er et nødvendig og egnet virkemiddel for å sikre at krisesenterloven etterleves. Det kan etter departements syn få alvorlige konsekvenser for den enkeltes rettssikkerhet, liv og helse om ikke loven følges av kommunene. Andre kontroll- og påvirkningsmekanismer ansees ikke for å være tilstrekkelige for å sikre at kommunen oppfyller sin lovpålagte plikt. Gjennomgangen viser at den enkeltes rettssikkerhet på dette området ikke vil kunne ivaretas fullt ut gjennom klageordninger, offentlige ombud eller andre rapporterings- og kontrollmekanismer. Et statlig tilsyn vil kunne bidra til at praksis og lovanvendelse er i tråd med regelverket, samt en mer helhetlig kontroll av kommunens virksomhet etter krisesenterloven.

Krisesenterloven innebærer statlig tilsyn med kommunens plikt til å sørge for et krisesentertilbud, individuell tilrettelegging av tilbudet, samordning av tiltak ovenfor brukerne og at kommunene fører internkontroll.

Loven innebærer videre at ansvaret for statlig tilsyn legges til fylkesmannen. Fylkesmannen har i dag hjemmel for å føre tilsyn med kommunens virksomhet etter sosialtjenesteloven om midlertidig bolig **6** og barneverntjenesten **7** mv. Fylkesmannen fører også tilsyn med virksomheten ved familievernkontorene i fylket. **8** Dette taler for at det er fylkesmannen som gis tilsynsansvaret også for kommunens krisetilbud. Da vil tilsynet kunne bli utført av en instans som allerede har god kompetanse på tilsynsmetodikk og erfaring fra tiliggende fagområder.

Når det gjelder kostnader ved å innføre tilsyn, antas det i snitt å kreve rundt et kvart årsverk ved hvert fylkesmannsembete, samt ett årsverk i departementet, totalt 5,75 årsverk. Anslagene gir grunnlag for å anta at statlig tilsyn vil koste om lag 2,9 millioner kroner.

13.1.2.3 Departementets konklusjon

Gjennomgangen viser at det er sannsynlig at kommunene ikke oppfyller alle sine lovpålagte plikter på dette området, og at dette eventuelt vil kunne få alvorlige konsekvenser for den enkeltes rettssikkerhet, liv og helse og/eller negative samfunnsøkonomiske konsekvenser.

Det synes ikke som at den enkeltes rettssikkerhet på dette området vil ivaretas i tilstrekkelig grad gjennom klageordninger, offentlige ombud eller andre kontrollmekanismer. Videre må det antas at kostnadene ved å innføre tilsyn vil være små, sammenlignet med gevinsten. På denne bakgrunn har Barne- og likestillingsdepartementet konkludert med at det skal være lovhjemlet tilsyn med kommunepliktene etter krisesenterloven.

13.1.3 Reaksjoner

Tilsynsbestemmelsen i krisesenterloven inneholder en henvisning til kommunelovens kapittel 10 A. Dette innebærer at kommunelovens bestemmelser om reaksjoner vil gjelde for fylkesmannens tilsyn på dette lovområdet, jf. kommuneloven § 60 d.

13.1.4 Ny lov

§ 9 Statleg tilsyn

«Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller pliktene pålagde etter §§ 2, 3, 4 og 8.

Reglane i kommuneloven kapittel 10 A gjeld for den tilsynsverksemda som er nemnd i første ledd.»

HJEM

RESSURSER

TJENESTER

HJELP

LENKER

OM LOVDATA

KONTAKT OSS

SØK

LOV 2009-06-19 nr 44: Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova)

Skriv ut

DATO: LOV-2009-06-19-44
DEPARTEMENT: BLD (Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet)
PUBLISERT: I 2009 hefte 7
IKRAFTTREDELSE: 2010-01-01
ENDRER: LOV-1992-07-17-100
SYS-KODE: BG10a
NÆRINGSKODE: 9124
KUNNGJORT: 19.06.2009 kl. 16.45
KORTTITTEL: Krisesenterlova
Sentrale forskrifter

INNHold

Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova)

- § 1. Formålet med lova
- § 2. Krav til krisesentertilbudet
- § 3. Individuell tilrettelegging av tilbud
- § 4. Samordning av tenester
- § 5. Teieplikt
- § 6. Opplysninger til barneverntenesta
- § 7. Politiattest
- § 8. Internkontroll
- § 9. Statleg tilsyn
- § 10. Bruk av lova på Svalbard
- § 11. Ikraftsetjing og overgangsreglar
- § 12. Endring i anna lovgjeving

Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova)**§ 1. Formålet med lova**

Formålet med denne lova er å sikre eit godt og heilskapleg krisesentertilbud til kvinner, menn og barn som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar.

§ 2. Krav til krisesentertilbudet

Kommunen skal sørkje for eit krisesentertilbud som skal kunne nyttast av personar som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar, og som har behov for rådgjeving eller eit trygt og mellombels butilbud.

Tilbudet skal gi brukarane støtte, rettleiing, hjelp til å ta kontakt med andre delar av tenesteapparatet og skal omfatte:

- a) eit krisesenter eller eit tilsvarende gratis, heilårs, heildøgns, trygt og mellombels butilbud, og
  - b) eit gratis dagtilbud, og
  - c) eit heilårs og heildøgns tilbud der personar nemnde i første ledd kan få råd og rettleiing per telefon, og
  - d) oppfølging i reetableringsfasen, jf. § 4.
- Enkeltpersonar kan vende seg direkte til krisesentertilbudet som nemnt i andre ledd, utan tilvising eller timeavtale.

Kommunen skal sørkje for god kvalitet på tilbudet, mellom anna ved at dei tilsette har kompetanse til å ta vare på dei særskilte behova til brukarane.

Butilbudet til kvinner og butilbudet til menn skal vere fysisk skilde.

Departementet kan gi forskrift om krav til kompetanse hos dei tilsette og krav til fysisk sikring av lokale.

§ 3. Individuell tilrettelegging av tilbud

Kommunen skal sørkje for at tilbudet så langt råd er blir lagt til rette slik at det kjem dei individuelle behova til brukarane i møte.

Kommunen skal sørkje for å ta vare på barn på ein god måte som er tilpassa deira særskilte behov, og skal også sørkje for at barn får oppfylt dei rettane dei har etter anna regelverk.

Kommunen skal sørkje for at brukarar av bu- og dagtilbudet får tilgang til kvalifisert folk dersom det er nødvendig for at dei skal få eit fullgodt tilbud. Kommunen skal sørkje for rutinar for kvalitetssikring, bestilling og betaling av tolketenester.

§ 4. Samordning av tenester

Kommunen skal sørkje for at kvinner, menn og barn som er utsette for vald eller truslar om vald i nære relasjonar, får ei heilskapleg oppfølging gjennom samordning av tiltak mellom krisesentertilbudet og andre delar av tenesteapparatet.

Tilbud og tenester etter denne lova kan inngå som ledd i samordninga av ein individuell plan etter anna lovgiving, jf. sosialtjenesteloven § 4-3 a, pasientrettighetsloven § 2-5, psykisk helsevernloven § 4-1 og lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene § 6-2 a.

§ 5. Teieplikt

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, har teieplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Brot på teieplikta straffast etter straffeloven § 121.

Teieplikta gjeld også fødestad, fødselsdato, personnummer, statsborgarforhold, sivilstand, yrke, bustad, arbeidsstad og andre opplysningar som kan røpe at nokon har vore i kontakt med tilbodet.

Opplysningar til andre forvaltningsorgan, jf. forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6, kan berre givast når dette er nødvendig for å fremme oppgåvene til kommunen etter denne lova, eller for å førebyggje vesentleg fare for liv eller alvorleg skade på helsa til nokon.

§ 6. Opplysningar til barneverntenesta

Alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova, skal i utføringa av arbeidet vere merksame på forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.

Utan hinder av teieplikta skal alle som utfører teneste eller arbeid etter denne lova av eiga liltak gi opplysningar til barneverntenesta i kommunen når det er grunn til å tru at eit barn blir mishandla i heimen eller det ligg føre andre former for alvorleg omsorgssvikt, jf. barnevernloven § 4-10, § 4-11 og § 4-12. Det same gjeld når eit barn har vist vedvarande alvorlege åtferdsvanskar, jf. barnevernloven § 4-24.

Barnevernloven § 6-4 andre ledd tredje og fjerde punktum gjeld tilsvarande.

§ 7. Politiattest

Den som blir tilsett eller får tildelt oppgåver som inneber kontakt med brukarar av eit krisesenter eller tilsvarande bu- og dagtilbod, skal leggje fram politiattest.

Politiattesten skal vise om vedkommande er sikta, tiltalt, har vedteke førelegg eller er dømd for brot på straffeloven §§ 162, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200 andre ledd, 201, 201 a, 203, 204 a, 219, 224, 229 andre og tredje straffealternativ, 231, 233, 267 og 268.

Brot på straffeloven §§ 192 til 197, 199, 200 andre ledd, 201 første ledd bokstav c, 201 a, 203, 204 a og 233 skal det opplysast om utan den tidsavgrensinga som følgjer av lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6 første ledd nr. 4-9. Brot på dei andre føresegnene som er nemnde ovanfor, skal det opplysast om i samsvar med lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering § 6. Attesten skal ikkje vere eldre enn tre månader.

Departementet kan gi nærmare forskrift om krav til politiattest, medrekna retningslinjer om oppbevaring av attestane.

§ 8. Internkontroll

Kommunen skal føre internkontroll for å sikre at dei verksemdene og tenestene som utgjer krisesentertilbodet, utfører oppgåvene sine i samsvar med krav fastsette i lov eller forskrift. Kommunen må kunne gjere greie for korleis ein oppfyller denne plikta.

§ 9. Statleg tilsyn

Fylkesmannen skal føre tilsyn med at kommunen oppfyller pliktene pålagde etter §§ 2, 3, 4 og 8.

Reglane i kommuneloven kapittel 10 A gjeld for den tilsynsverksemda som er nemnd i første leddet.

§ 10. Bruk av lova på Svalbard

Kongen kan gi forskrifter om bruken av lova på Svalbard og har høve til å fastsetje særlege reglar der det blir teke omsyn til forholda på staden.

§ 11. Ikraftsetjing og overgangsreglar

Lova blir sett i kraft frå den tid Kongen bestemmer.¹ Departementet kan i forskrift gi nærmare overgangsreglar.

¹ Frå 1 jan 2010, etter res. 4 sep 2009 nr. 1154.

§ 12. Endring i anna lovgjeving

Med verknad frå ikraftsetjinga av lova gjer ein denne endringa i anna lovgjeving: - - -

Databasen sist oppdatert 11. mai 2010

Statsbudsjettet 2011 kap 840 post 60 Tilskudd til krisesenter
Tildeling til kommunene i Nord-Trøndelag iflg. "Grønt hefte"

Utg.pkt for fordeling	231 302	Tildeling iflg Grønt hefte	Innbyggere per 01.01.2010	Tilsk per innb kommunene
1702 Steinkjer	4,5809	1 059 582	21 080	50,26
1711 Meråker	0,6445	149 083	2 471	60,33
1714 Stjørdal	4,4413	1 027 271	21 375	48,06
1717 Frosta	0,6270	145 017	2 495	58,12
1718 Leksvik	0,9210	213 035	3 528	60,38
1719 Levanger	3,8632	893 574	18 580	48,09
1721 Verdal	3,0766	711 628	14 222	50,04
1723 Mosvik	0,2547	58 921	810	72,74
1724 Verran	0,7185	166 197	2 914	57,03
1725 Namdalseid	0,4883	112 936	1 697	66,55
1729 Inderøy	1,3429	310 627	5 879	52,84
1736 Snåsa	0,6080	140 638	2 164	64,99
NT u/Namdalen		4 988 509	97 215	
1703 Namsos	2,8044	648 674	12 795	50,70
1738 Lierne	0,4544	105 112	1 435	73,25
1739 Røyrvik	0,1625	37 577	495	75,91
1740 Namsskogan	0,3029	70 061	928	75,50
1742 Grong	0,6399	148 010	2 361	62,69
1743 Høylandet	0,4022	93 036	1 270	73,26
1744 Overhalla	0,8417	194 690	3 577	54,43
1748 Fosnes	0,2155	49 841	670	74,39
1749 Flatanger	0,3556	82 262	1 104	74,51
1750 Vikna	0,9697	224 296	4 122	54,41
1751 Nærøy	1,2785	295 716	4 990	59,26
1755 Leka	0,1813	41 941	593	70,73
Namdalen		1 991 214	34 340	
Nord-Trøndelag	30,1758	6 979 724	131 555	53,06

Kommuneproposisjonen 2011 (Prop 124 S (2009-2010))

Statsbudsjettet 2011	Bevilgn.2011	Kostn.nøkkel
Tilskudd til krisesenter	231 300 000	231 298

Fordeling iflg kostnadsnøkkel

Nord-Trøndelag	30,1758	6 979 663
Nordland	54,148	12 524 432
Troms	33,4063	7 726 877
Finnmark	16,2454	3 757 561
Møre og Romsdal	55,0872	12 741 669
Sør-Trøndelag	58,3023	13 485 322
Østfold	56,4085	13 047 286
Akershus	103,0869	23 844 000
Oslo	105,5113	24 404 764
Hedmark	42,9432	9 932 762
Oppland	41,3085	9 554 656
Buskerud	53,0772	12 276 756
Vestfold	48,3048	11 172 900
Telemark	36,5639	8 457 230
Aust-Agder	23,0323	5 327 371
Vest-Agder	35,6042	8 235 251
Rogaland	83,4309	19 297 567
Hordaland	98,1517	22 702 488
Sogn og Fjordane	25,2207	5 833 548
1000,0091		231 302 105

Tilskudd til krisesenterdrift iflg "Grønt hefte"

KRISESENTERET I NORD-TRØNDELAG STYREMØTE

Deres ref.:
Våres ref.:
Arkiv:

Dato: 19.05.2010

Sak 2010/36 Videre drift av Krisesenteret

Dokumenter i saken:

- Utredning "Krisesenteret i Nord-Trøndelag. Et tilbud til kommunene" m/vedlegg

Utvalget som fikk som mandat å vurdere framtida for krisesenteret i Nord-Trøndelag har utarbeidet et tilbud til kommunene om videre drift av krisesenteret. I forbindelse med den sentrale satsinga på krisesentervirksomhet, har vertskommunen på vegne av krisesenteret sendt søknad til Barne-, ungsoms- og familiedepartementet om midler til å utvide antall tilsatte til 2 stillinger på dagtid (utvidelse med 0,5 stilling) og 4 stillinger på ettermiddagstid (nye stillinger – miljøarbeidere). Søknaden, som gjelder for 2. halvår 2010 er på vel 1 million. Lønnsmidler forutsettes videreført. Det er videre søkt om midler til sikring av selve huset (vel kr 80 000) og til kompetanseheving hos vakter og ansatte med kr 100 000.

Søknadene er innvilget i sin helhet, med kr 1 196 167. Det innebærer at krisesenteret vil kunne gi et kvalitativt bedre tilbud til brukerne, og ikke minst; bukenes barn.

Budsjett for 2011 med utvidet tjenestetilbud medfører behov for tilskudd fra kommunene tilsvarende kr 35,89 per innbygger dersom alle kommunene i fylket fortsatt vil benytte eksisterende krisesenter.

Ifølge kommuneproposisjonen for 2011 utløser det nye krisesenteransvaret midler til kommunene i Nord-Trøndelag tilsvarende kr 53,06 per innbygger.

Forslag til vedtak:

1. Krisesenteret tilbyr å fortsette å være kommunenes apparat til å etterkomme kravene krisesenterloven stiller til kommunene når det gjelder tilbud til *kvinne* og *barn* som er utsatt for vold i nære relasjoner.
2. For å videreføre og tilpasse driften til de nye krav som stilles, er Krisesenteret avhengig av en forutsigbar økonomi, og forutsetter at den enkelte kommune gir tilbakemelding om hvorvidt den ønsker å motta krisesenterets tilbud om tjenester for å etterkomme krisesenterlovens bestemmelser.
3. Kommuner som eventuelt ønsker krisesenterets tjenester i en overgangsfase før de etablerer alternativt tilbud, bes melde fra om hvor lenge de ser for seg et samarbeid.
4. Utredningen med vedlegg oversendes den oppnevnte rådmannsgruppa

Utredning Kriesenterl sning for Nord-Trøndelag fra 1.1.2011

Rapport fra utvalg nedsatt av Fylkesstyret i KS 28.1.2010

Innhold

Innhold

1	Utvalgets arbeid - mandat	3
2	Sammendrag og konklusjoner	3
3	Historikk	3
4	Ny krisesenterlov	5
5	Vurdering av ulike alternativer	7
5.1	Utrede overtagelse av dagens krisesenter	7
5.1.1	Beliggenhet, bygningsmasse	7
5.1.2	Bemanning og struktur	7
5.1.3	Framtidig krisesenter	7
5.2	Utrede kjøp av tjenester fra dagens senter (bestiller/utførermodell)	8
5.3	Utrede samarbeid mellom NT og ST	8
5.4	Økonomiske og praktiske konsekvenser	9
6	Vedlegg: Tilbud fra krisesenteret i Nord-Trøndelag	11

1 Utvalgets arbeid - mandat

Fylkesstyret i KS fattet slikt vedtak i sitt møte 28.1.2010:

1. Kommunene i NT samarbeider om ett krisesenter for kvinner.
2. Det søkes samarbeid med Trondheim Kommune om krisesenter for menn for ST og NT.
3. Det opprettes et eget utvalg som utreder spørsmålet om nytt krisesenter innenfor rammene av den nye loven. Utvalget skal også utrede og foreslå organisasjonsmodell
Følgende oppnevnes: Rådmann Ola Stene, Levanger Kommune
Kommunalsjef Tone Haugan, Verdal kommune
Fagperson(sosionom) fra Steinkjer Kommune (Annbjørge Olsen oppnevnt 11.2)
Utredningen må være ferdig innen 15. mars 2010 (senere utvidet til 1.6.2010)
Leder for RU gies fullmakt til å oppnevne i tilfelle behov.
4. Utvalget får følgende mandat:
  1. Utrede overtagelse av dagens Krisesenter.
  2. Utrede kjøp av tjenester fra dagens senter (bestiller/utførermodell)
  3. Utrede samarbeid mellom NT og ST
5. De økonomiske rammene for det "nye" krisesenteret må være i tråd med rammeoverføringene fra Staten.
6. Arbeidsutvalget får fullmakt til å gjennomføre videre saksbehandling.

Utvalget har hatt 6 møter, inklusive møte med kommuner i Sør-Trøndelag og Krisesenteret i Nord-Trøndelag.

2 Sammendrag og konklusjoner

Utvalget tilrår at det inngås avtale mellom kommunene i Nord-Trøndelag og Krisesenteret i Nord-Trøndelag for 2011 og 2012 i henhold til tilbud fra Krisesenteret.

Dagens krisesenter har så store mangler både bygningsmessig og beliggenhetsmessig at det ikke anbefales som en varig lokalisering.

Utvalget tilrår at KS tar ansvar for videre dialog med Trondheim kommune og øvrige kommuner i Sør-Trøndelag med sikte på å få utredet et mulig felles Krisesenter fra 2013. Dersom dette ikke lykkes bør kommunene i Nord-Trøndelag utfordres i forhold til om noen vil ta på seg en vertskapsrolle for nytt krisesenter i fylket.

Når det gjelder tilbud om Krisesenter for menn må det arbeides mer med dette opp mot Trondheim kommune. Gruppen foreslår at en benytter 2011 til å kartlegge behovet ut fra telefonhenvendelsene som kommer til Krisesenteret. For øvrig henvises til det ordinære kommunale hjelpeapparatet ved siden av det telefonvaktssystem en har.

3 Historikk

Krisesenteret i Nord Trøndelag ble etablert i 1981, og er et helårs døgnåpent krisesenter eiet og drevet av vaktene på senteret.

Dagens krisesenter er et lavterskeltilbud til kvinner og barn utsatt for fysisk eller psykisk vold.

Krisesenteret er et beredskapstilbud som mennesker i en krisesituasjon kan oppsøke direkte uten timeavtale eller henvisning fra andre. Enkelte menn tar også telefonisk kontakt med senteret.

Krisesenteret gir i dag brukerne et gratis, trygt, foreløpig bo tilbud, med støtte, videre råd og hjelp for å ta kontakt med aktuelt og nødvendig hjelpeapparat eks. kontakt med tolketjeneste, psykiatrisk sykepleier, advokathjelp med mer.

Krisesenteret har i dag 8 sengeplasser + 2 reisesenger og 2 barnesenger til bruk ved behov.

Krisesenteret har i dag ansatt et daglig lederteam i 1,2 stilling og en assistentfunksjon/stedfortreder i 30 % stilling. I tillegg renholder i 20 % stilling. Resten av døgnet dekkes av 31 frivillige vakter, 1 vakt på ettermiddag fra kl. 15.30 til 21.30 og 2 vakter på natt fra 21.30 til kl. 8.00. Disse har hvilende vakt.

Verdal kommune har vært vertskommune for krisesenteret siden starten og har etter hvert opparbeidet et konstruktivt samarbeid. Kommunalsjef velferd er krisesenterets kontaktperson i kommunen.

I 2007 var krisesenteret blant annet på grunn av interne forhold i en svært vanskelig økonomisk situasjon med et underskudd på 270 000,- For å kunne greie de utfordringer og krav som lå på krisesenteret i forhold til inndekning av underskuddet på driften ble det gjennomført store interne omorganiseringer både i den daglige driften og i styrets sammensetning. I dag består styret i tillegg til representanter fra vaktene av 2 representanter for kommunene.

Statistikk:

	2009	2008	2007
Anall kvinner som har benyttet døgntilbudet	47	27	33
Overnattingsdøgn	716	280	461
Antall barn som har vært med til senteret	28	16	34
Overnattingsdøgn	509	116	637

10 personer har benyttet dagtilbud, og 9 av disse har vært i kontakt med senteret tidligere. Brukerne har vært fra ulike kommuner.

Krisesenteret er tilknyttet [Krisesentersekretariatet](#).

Alle kommunene i Nord-Trøndelag har bidratt økonomisk til drift av krisesenteret. Verdal kommune har som vertskommune forskuttert kommunenes egenandel på 20 % og krevd inn pengene fra den enkelte kommune utregnet etter folketall.

4 Ny krisesenterlov

Fra 2010 er kommunene pålagt, ved lov 2009-06-19 nr.44: [Lov om kommunale krisesentertilbud \(Krisesenterlova\)](#), å ha et tilbud for **kvinner, menn og barn** som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner.

Nytt er at også menn skal ha et tilbud. Botilbudet skal være fysisk adskilt mellom kvinner og menn. Omfanget av behovet for menn er usikkert, men det må forventes et behov/ økt etterspørsel ettersom tilbudet lanseres som en rettighet. Utvalget ønsker å utfordre dagens krisesenter med hensyn til kartlegging/ registrering av de telefonsamtaler de (allerede) mottar fra menn, for om mulig å få opp et bilde av behovet. De samtalene de så langt har tatt i mot viser at det er andre årsaker enn ”vold i nære relasjoner” som er årsaken til kontakten.

Kompetanse

Det er i ny lov økt fokus på kompetanse, real- og formalkompetanse, blant ansatte på krisesenteret for å sikre god nok kvalitet. Det innebærer en formalisering og nøye vurdering av den formal- og realkompetansen senterets ansatte har, noe dagens krisesenter allerede er utfordret på å fremskaffe. Det anbefales blant annet det at den daglige lederen bør ha utdanning fra høyskole eller universitet, helst fra helse- eller sosialfaglige utdanning. Leder bør også ha kunnskap om administrasjon og ledelse. Naturlig nok vil slike krav måtte innføres over tid. Det skal utarbeides forskrift som beskriver mer detaljert hvordan rekruttering skal skje, men denne foreligger ikke pr. dato.

Internkontroll/tilsyn

Kommunen skal føre internkontroll for å sikre at oppgavene som utføres er i samsvar med krav fastsatt i lov og forskrift (§8), noe som gjør at vertskommunerollen blir mer omfattende enn den har vært til i dag.

Det vil være behov for å inngå forpliktende samarbeidsavtaler mellom samarbeidende kommuner som sikrer økonomisk drift i henhold til nye lovkrav. Kommunene må ha en tilbagemeldingsfrist på om de ønsker å fortsette med dagens krisesenter, og Verdal kommune som vertskommune, i en overgangsfase, eller om de ønsker egne tilbud etter 1.1.2011.

Fylkesmannen skal i henhold til ny lov føre tilsyn med at kommunen utfører de oppgavene som kommunen er pålagt ([§9](#)). Elles gjelder reglene om statlig tilsyn med kommunene etter [kommunelovens kapittel 10A](#).

Økonomi

Midler til helhetlig drift av krisesenter blir en del av kommunens rammetilskudd fra 2011. Samtidig vil krav om økt kompetanse, se ovenfor, i tillegg til lovbestemt rettighet for menn, nødvendigvis bli mer kostnadskrevende for den enkelte kommune. For at vertskommunen skal kunne levere i forhold til krav, nødvendiggjør det en forpliktende avtale mellom vertskommune og deltagerkommunene. Dagens krisesenter har i sitt tilbud til kommunene (vedlagt) gjort et anslag av hva den enkelte kommune må betale. Forslaget til budsjett for 2011 viser et tilskuddsbehov på 40,95 kr pr innbygger. I 2010 har det kommunale tilskuddet

vært 4 kr pr innbygger. I følge [kommuneproposisjonen for 2011](#) vil kommunene få 231 mill i rammetilskuddet relatert til drift av krisesenter. Kommunene i Nord-Trøndelag sin andel av dette er beregnet til i underkant av 7 mill kr, hvilket i gjennomsnitt utgjør 53 kr pr innbygger i fylket. For den enkelte kommune varierer beløpet fra 48 til 76 kr pr innbygger.

5 Vurdering av ulike alternativer

5.1 Utrede overtagelse av dagens krisesenter

5.1.1 Beliggenhet, bygningsmasse

Dagens krisesenter er et bolighus liggende i sentrum av Verdal i et tett bebyggt område. Huset består av 2 etasjer med 1 leilighet i hver. Kontorlokaler for drift av senteret i 1. etg. Huset har veier på alle sider og har slik begrenset utbyggingsmuligheter. Veiene vanskeliggjør nødvendig/optimal skjerming av beboere og ansatte. Huset trenger renovering/tilrettelegging med hensyn til universell utforming og nødvendig tilpasning for ulike behov, noe som blant annet skyldes husets romløsninger. Huset er uaktuelt for å kunne ha tilbud for menn i samme lokaler.

5.1.2 Bemanning og struktur

Dagens bemanning består av frivillige vakter med ulik alder og kompetanse. Flere av vaktene har vært ved senteret siden det åpnet. Det er ulikt syn i personalgruppa om det på sikt er mulig å drive på "frivillighetstanken" eller om det eneste mulige er faste ansatte med fast lønn. Så langt har det fungert med en kombinasjon av frivillige og faste ansatte, men dette er neppe "bærekraftig" i framtida.

Senteret har arbeidet for at tilbudet skal være kvalitativt godt og ha i seg de nødvendige systemkrav med hensyn til stillingsbeskrivelser/rolleavklaring, helse-miljø og sikkerhet (HMS) og kan vise til gode rutiner for mye av dette. Personalet har vært på kurs på spesielle tema, uten at opplæring kan sies å være satt i system fullt ut. Vertskommunens oppfatning er at under de rammebetingelsene som har vært, har senteret fungert bra med unntak av en del personalkonflikter de siste årene som har bidratt til en del støy og usikkerhet i organisasjonen, noe som besøkstallet i 2007 kan være et bevis på.

For 2010 som er et overgangsår hvor kommunene bidrar med 20% finansiering, mens det i 2011 blir 100%, er det søkt om statlig engangsbevilgning for tilpassing til ny lov gjeldende fra 01.01.2010. I brev av 10.05.2010 fra Bufdir er senteret innvilget kroner 1.196.167 til formålet. Krisesenteret vil framover arbeide for en målrettet bruk av midlene spesielt opp mot faste ansettelse av personell og nødvendig kompetanseheving. I tillegg vil nødvendige fysiske tilpasninger bli gjennomført. Blant annet innebærer dette sikring av vinduene i 1. etg og skjerming for innsyn i 2.etg.

5.1.3 Framtidig krisesenter

Nedsatt arbeidsgruppe ser ikke at dagens senter er framtidsrettet med hensyn til bygningsmasse og organisering. For å sikre god nok kvalitet i henhold til ny lov, vil en måtte påregne flere faste ansatte og færre frivillige. I henhold til kravene i ny lov vil ikke dagens beliggenhet være hensiktsmessig med hensyn til nødvendig sikring av ansatte og brukere av

senteret. Tilpasning av bygningsmassen med hensyn til krav om tilgjengelighet/ universell utforming vil kreve store kostnader, og det er ikke utbyggingsmuligheter med tanke på økte behov. En vil måtte påregne økt etterspørsel også av nye brukergrupper som i dag ikke har tilbud ved senteret eks. ofre for menneskehandel (jfr. Rosaprojektet som Kriesesentersekretariatet driver) Pr. dags dato er en kvinne i denne målgruppen meldt til senteret.

Arbeidsgruppa tilrår ikke at kommunene overtar dagens senter.

Samtidig vil senteret i en overgangsfase på 2- 3 år kunne fungere slik som i dag, med noen tilpasninger, noe som også ligger i tilbudet fra dagens kriesesenter (side 9). Med de kvalitets-/kompetansekrav loven beskriver vil kostnadsbildet for fremtidig drift bli et helt annet enn dagens drift genererer.

5.2 Utrede kjøp av tjenester fra dagens senter (bestiller/utførermodell)

Arbeidsgruppa har bedt om tilbud om kjøp av tjenester fra kriesesenteret. Tilbudet vedlegges rapporten i sin helhet.

For 2011 vil kriesesenteret i Nord-Trøndelag tilby en kriesesenterløsning med utvidet tilbud for alle kommunene i fylket for 40,95 kr pr innbygger.

Styret fattet følgende vedtak 19.5.2010:

1. *Kriesesenteret tilbyr å fortsette å være kommunenes apparat til å etterkomme kravene kriesesenterloven stiller til kommunene når det gjelder tilbud til kvinner og barn som er utsatt for vold i nære relasjoner.*
2. *For å videreføre og tilpasse driften til de nye krav som stilles, er Kriesesenteret avhengig av en forutsigbar økonomi, og forutsetter at den enkelte kommune inngår en skriftlig avtale. I avtalen må det bl.a fremkomme:*
  - tidsperiode
  - dekningsbeløp
  - gjensidig oppsigelsestid
3. *Kriesesenteret forventer en tilbakemelding i god tid i forhold til videre drift neste år*
4. *Utredningen med vedlegg oversendes den oppnevnte rådmannsgruppa.*

Ut fra lokalenes beskaffenhet og beliggenhet og risikoen for at drifta blir kostbar pr innbygger med det innbyggertall og bruksfrekvens en har i Nord-Trøndelag anbefales heller ikke langsiktig løsning med bestiller/utfører, men tilrår at dette blir ordningen for 2011 og 2012, bl.a for å høste erfaring med nye lov og for å kunne komme videre med dialog med andre, jfr punkt 4.1.5

5.3 Utrede samarbeid mellom NT og ST

For å kunne få et faglig forsvarlig nivå på driften til en akseptabel pris er en avhengig av et visst volum. Gruppen ser det slik at Nord-Trøndelag nok er for lite til å gi et slikt optimalt

tilbud og har hatt kontakt med Sør-Trøndelag med sikte på samarbeid. Arbeidsgruppa og daglig leder i KS Nord-Trøndelag har hatt møte med representanter for Trondheim kommune, Malvik og Melhus kommune samt barnevernsvakta i Trondheimsområdet. Kommunene i Sør-Trøndelag (ST) har så langt benyttet senteret i Trondheim som har tatt et ansvar for drifta både praktisk og økonomisk. Senteret i ST er i stor grad drevet etter samme mønster som i NT og vil etter hvert ha behov for andre lokaler, da dagens senter ikke i stor nok grad ivaretar de krav loven stiller til skjerming/anonymitet. I tillegg er dagens senter fylt opp og har i perioder benyttet kapasitet i Nord Trøndelag.

Det er varslet sentrale retningslinjer som beskriver nærmere hva lovens krav innebærer i praksis, men disse foreligger ikke så langt.

Når det gjelder krav om senter for menn, må dette utredes nærmere og her ser en for seg at telefonkontakt vil kunne være et alternativ å samarbeide om. Behov/omfanget kjenner vi ikke pr. i dag. Felles tilbud for menn for NT og ST er drøftet med representanter for Trondheim kommune. Trondheim kommune har uttalt seg positivt til slikt samarbeid. En vet imidlertid svært lite om behovet for denne gruppa og vi foreslår at en bruker 2011 på å skaffe seg oversikt over behovet. Dagens krisesenter er utfordret på å kartlegge de telefonhenvendelsene de allerede har fra menn. Det utarbeides kartleggingsskjema. Utover det henvises til det ordinære kommunale hjelpeapparatet ved siden av det telefovaktsystem en har.

5.4 Økonomiske og praktiske konsekvenser

For å ha et lovlig krisesentertilbud i 2011 må hver enkelt kommune inngå en avtale med Krisesenteret. KS i Nord-Trøndelag bør anbefale en modell for dette og Verdal kommune anmodes om å koordinere arbeidet. Modellen for finansiering av overgrepsmottaket kan benyttes.

De fleste kommunene i Nord-Trøndelag er minsteinntektskommuner som vil ha vanskeligheter med å bevilge så mye til krisesenter som det som de beløp som indikeres i kommuneproposisjonen. Erfaringene tilsier at det blir harde prioriteringer i kommunene og at det over tid vil være vanskelig å forsvare så store overføringer til Krisesenterdrift som det forutsettes her.

Kommune	folketall 1.1.2010	2010		2011	2011
		kommunalt tilskudd 4 kr pr innb	Statlig tilskudd 16 kr pr innb	Kommunalt tilskudd 35,89 kr pr innb	Antatt andel av rammetilskudd
1702 Steinkjer	21 080	84 320	337 280	756 561	1 059 582
1703 Namsos	12 795	51 180	204 720	459 213	648 674
1711 Meråker	2 471	9 884	39 536	88 684	149 083
1714 Stjørdal	21 375	85 500	342 000	767 149	1 027 271
1717 Frosta	2 495	9 980	39 920	89 546	145 017
1718 Leksvik	3 528	14 112	56 448	126 620	213 035
1719 Levanger	18 580	74 320	297 280	666 836	893 574
1721 Verdal	14 222	56 888	227 552	510 428	711 628
1723 Mosvik	810	3 240	12 960	29 071	58 921
1724 Verran ¹	2 914	11 656	46 624	104 583	166 197
1725 Namdalseid	1 697	6 788	27 152	60 905	112 936
1729 Inderøy	5 879	23 516	94 064	210 997	310 627
1736 Snåsa	2 164	8 656	34 624	77 666	140 638
1738 Lierne	1 435	5 740	22 960	51 502	105 112
1739 Røyrvik	495	1 980	7 920	17 766	37 577
1740 Namsskogan	928	3 712	14 848	33 306	70 061
1742 Grong	2 361	9 444	37 776	84 736	148 010
1743 Høylandet	1 270	5 080	20 320	45 580	93 036
1744 Overhalla	3 577	14 308	57 232	128 379	194 690
1748 Fosnes	670	2 680	10 720	24 046	49 841
1749 Flatanger	1 104	4 416	17 664	39 623	82 262
1750 Vikna	4 122	16 488	65 952	147 939	224 296
1751 Nærøy	4 990	19 960	79 840	179 091	295 716
1755 Leka	593	2 372	9 488	21 283	41 941
Sum	131 555	526 220	2 104 880	4 721 509	6 979 725

Det blir viktig i en overgangsfase å inkludere alle kommunene i mye større grad enn i dag, da de så langt har hatt et perifert forhold til vertskommunen og drifta av senteret.

Verdal kommune signaliserer etter mange år som vertskommune at de ønsker at andre skal ta dette ansvaret når ny krisesenterdrift skal etableres (2013/2014).

6 Vedlegg: Tilbud fra krisesenteret i Nord-Trøndelag

21 SEPT. 2009

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

013114

Kommunene

Deres ref

Vår ref
200903450

Dato
14. september 2009

**Rundbrev til kommunene – orientering om lov om kommunale
krisesentertilbud (krisesenterlova)**

Stortinget vedtok i juni 2009 Lov om kommunale krisesentertilbud (krisesenterlova). Det vises til Ot.prp. nr. 96 (2008-2009) og Innst. O. nr. 130 (2008-2009). Loven trer i kraft 1. januar 2010.

Lovfestingen innebærer en kommunal plikt til å sørge for at personer som er utsatt for vold i nære relasjoner, får vern, hjelp og oppfølging. En viktig grunn til å legge dette ansvaret på kommunene er å bedre helheten i tilbudet til brukerne både når det gjelder de akutte hjelpetiltakene og den mer langsiktige oppfølgingen som mange voldsutsatte har behov for.

Når det gjelder utformingen av tilbudet, bygger loven i stor utstrekning på det tilbudet de nåværende krisesentrene gir. Det legges videre vekt på et godt tilbud til barn, samt at også menn utsatt for vold i nære relasjoner skal sikres hjelp. Et viktig mål er et tilbud til brukerne av jevnere kvalitet enn i dag, uansett hvor i landet de bor. For nærmere informasjon om loven se www.regjeringen.no/bld under temaoverskriften vold og overgrep i nære relasjoner/krisesentre.

Barne- og likestillingsdepartementet vil oppfordre kommunene til å starte arbeidet med å tilpasse seg loven så snart som mulig. Departementet vil videre oppfordre kommunene til å samarbeide med nabokommuner eller andre regionale sammenslutninger der dette er hensiktsmessig.

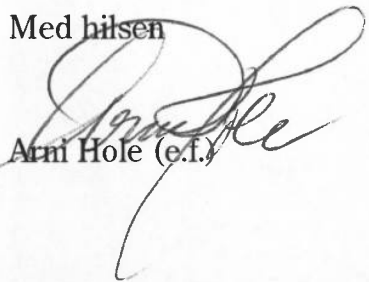
Postadresse	Kontoradresse	Telefon	Samlivs- og likestillingsavdelingen	Saksbehandler
Postboks 8036 Dep 0030 Oslo	Akersgt. 59	22 24 90 90 Org no. 972 417 793	Telefaks 22 24 27 18	Hilde Marit Knotten 22 24 25 81

Det er vedtatt at 2010 skal være et overgangsår når det gjelder finansiering av tiltakene for å gi spesielt kommunene, men også eksisterende krisesentre, en viss tid til omstilling og tilpasning som følge av loven. Statstilskuddet til krisesentre vil bli innlemmet i rammetilskuddet til kommunene fra 2011.

Når det gjelder den budsjettmessige oppfølgingen vises det til regjeringens forslag til statsbudsjett for 2010, som legges fram 13. oktober 2009.

Departementet vil komme tilbake til kommuner og krisesentre med informasjon og veiledning i løpet av høsten.

Med hilsen

Arni Hole (e.f.)

Margaret Sandvik

Kopi:

Krisesentrene

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Fylkesmennene

Norsk krisesenterforbund

Krisesentersekretariatet

Kommunenes sentralforbund

PS 53/10 Referatsaker

RAPPORT INDERØYSOMMER – FERDAMINNE 2010

Bakgrunn

Formannskapet behandlet sak om Inderøytreff og Vinje-jubileum i møte 17.juni 2009.

Følgende vedtak ble fattet:

- 1. Det arrangeres Inderøytreff sommeren 2010. Treffet markerer samtidig at det er 150 år siden Vinje besøkte Inderøy. Det etableres samarbeid med arrangementet Inderøysommer 2010.*
- 2. Ordføreren får fullmakt til å oppnevne gruppe til hovedkomite.*
- 3. Hovedkomite legger frem en foreløpig skisse for Inderøytreffet 2010. Forslaget definerer målsetting, rammeprogram, organisering og økonomi. Formannskapet behandler forslaget i møte i oktober.*

Skisse fra komiteen ble lagt frem i møte 21. Oktober 2009.

Det ble fattet følgende vedtak:

- 1. Formannskapet tar fremlagte skisse fra Hovedkomiteen til orientering og slutter seg til hovedlinjene i det skisserte opplegget.*
- 2. Planleggingen kan videreføres med utgangspunkt i en øvre grense for kommunal finansieringsmedvirkning på kr. 200.000,-. Det tas formelt forbehold for endelig budsjettvedtak.*
- 3. Endelige planer med kostnads- og finansieringsplan forelegges formannskapet til orientering våren 2010.*

Hovedkomite

Ordføreren har oppnevnt følgende hovedkomite;

Ordføreren

Roger Rein

Ida Lise Letnes

Åshild Vang

Biblioteksjef Torunn Sandstad Næss

Kulturhusleder Baard Aarnes

Kulturkonsulent Kåre Bjerkkan

Hovedkomiteen har hatt tre møter før skisse ble fremlagt og fem møter i etterkant. Utenom dette har det vært møter/kontakt med kontaktpersoner for ulike arrangement. Hovedkomiteen arrangerte åpent møte 16. September 2009.

Inderøytreff – Inderøysommer – Ferdaminne 2010

Hovedkomiteen besluttet tittel for arrangementet til; Inderøysommer - ferdaminne 2010

Tidspunkt

Hovedkomiteen ønsket at arrangementet skulle markers gjennom hele sommeren 2010 med tema "Ferdaminne". Første helg i juni og andre helg i september skulle markere start og slutt.

Målsetting

Med bakgrunn i forslag fra åpent møte ble følgende hovedmålsettingen vedtatt:

Skape identitet, blest og positivitet.

Hovedkomiteen mener at dette målet langt på veg er nådd.

Organisering

Alle arrangement hadde sin ansvarlige arrangør(organisasjon eller institusjon).

Hovedkomiteens oppgave var i hovedsak koordinering.

Hovedkomiteen vil rette en stor takk til de ulike arrangører som bidrog til en vellykket gjennomføring.

Program

Hovedkomiteen la til grunn følgende rammeprogram:

1. Åpningsarrangement 4. til 6. Juni . (Aktuelle delarrangement kan være; konsert for ungdom, Straumens Dag, Barnekorsamling, Vinjeseminar og Inderøytur i Vinjes fotspor.)
2. Avslutningsarrangement andre helg i september – kulturminnedagen.
3. Arrangement med "Ferdaminneprofil" i løpet av sommeren.

Noen av de planlagte arrangementene lot seg ikke gjennomføre mens andre kom til som for eksempel Vinjeproduksjoner på Sundnes. Markering av Jekta Pauline 150 år ble et sentralt arrangement.

Oversikt over program gjennomført med kommunal støtte:

Dato:	Tiltak:	Resultat
Hele sommeren	Jekta Pauline 150 år	En rekke tiltak og arrangement med til sammen over 1000 deltakere. Egen rapport vedlagt.
3. juni	Kultur-Næring-Nyskaping Miniseminar	Seminar i Inderøy kulturhus med ca 80 deltakere.
4. juni	AASMUND NORDSTOGA - forestillingen "FERDAMINNE FRA SUMAREN 1860". På Husfrua kl 20. Etterpå plattfest med Phoenix Reel	Godt program. Vellykka arrangement i kald vårluft. 40 deltakere.
6. juni	INDERØYTUR - "I Vinjes fotspor" Søndag 6. Juni .. Vandring gjennom Sundnes Gård – informasjon. Program ved Vinjestenen. Servering på Husfrua.	Greit gjennomført arrangement med ca 200 deltakere. Klonken og Røra songlag deltok med program ved Vinjesteinen.

23. juli	VINJES FERDAMINNE - jubileumsforestilling på Sundnes gård Forestillingen er laget av Vinjeproduksjoner, og omhandler Vinje og hans besøk på Sundnes i 1860.	Et meget bra program. De 25 som deltok var fornøyd. En av årsakene til lite folk var feilannonseringen i TA.
13.-15. august	VINJESEMINAR på Jægtvolden Fjordhotell. Seminar om Aasmund Olavsson Vinje i regi av Inderøy Mållag og Inderøy Museums og historielag i samarbeid med Nordnorsk Pensjonistkole. Foredrag med blant annet Olav Vesaas, Jon Severud, Gunhild Kvernes, og Per Egil Hegge.	Ferdamminneseminar vart gjennomført som planlagt i tida 13. - 15. august 2010 - med 56 deltakarar. Vi hadde dyktige førelesarar og seminaret vart interessant, lærerikt og triveleg. Deltakartalet var i overkant av det vi hadde rekna med. Dette medførte meir utgifter fordi vi subsidierte kvar deltakar litt. Men samtidig vart det fleir deltakarar på seminaret og Nordnorsk Pensjonistkole justerar tilskotet sitt slik at vi skal greie å koma ut i ballanse
14. august	DUGURD- "MED MAT FRA VINJES TID" på Husfrua (hele dagen) Kl 12.00: Kåseri. "Husfruer Vinje møtte" av Per Egil Hegge.	Bra arrangement med mat og kåseri 30-40 deltok
14. august	VINJEPROGRAM - Åpen festkveld i forbindelse med Vinjeseminar, i Inderøy kulturhus kl 19.00.	Arrangementet samlet til sammen 140 deltakere inkludert deltakere på Vinjeseminar. Et variert program med mellom anna urframføring nykomponert versjon av; Her ser eg fagre fjord og bygder.
5. september	"Nytt liv i gamle minner." Vinje arrangement på Sundnes gård. ved Museums- og Historielaget kl. 15.00. Med Ingunn Beate Øyen, Yngve Kvistad og Erik Hegdahl .	Et variert og spennende program med 110 betalende deltakere.
12. september	Familefest i Mustrøparken , kl. 15.00 - 18.00. Konsert med Hedda H, aktiviterer som ridning, båtslipp og elveklating.	Et allsidig program i fint høstvær. 250 betalende.
	Vinjetrykk – laget av Anne Katrine Oxaal	Produsert 100 eksemplar. 22 gaver og 78 solgt. Originaltrykk i biblioteket.

Flere arrangement ble markedsført som en del av Inderøysommer –ferdaminne 2010.(se vedlegg)

Informasjon, markedsføring

Inderøysommer – ferdaminne 2010 ble markedsført gjennom Sommeravisa 2010 foruten egen annonsering av de ulike arrangement. Kommunens hjemmesider ble brukt aktivt og det var en egen gruppe på Facebook

Mediadekning

Det er ikke gjort noe systematisk registreringer men foruten dekning i Inderøyningen, Trønder-Avisa og Adressa har det vært;
TV-innslag fra Pauline i Norge i dag og Midt nytt
Uke adressa
Fagblad (Fartøyvern, Norges Mållag)
Opptak til Film om Ferdaminne – vises på NRK desember 2010.

Økonomi -Foreløpig regnskap Oktober 2010

	Regnskap	Merknad
Husfrua – Konsert/Inderøytur	30.000	
Sundnes – Forestilling/Inderøytur	5.000	.
Pauline – Jubileumsmarkering	30.000	
Sund Folkehøgskole – foredrag	1.500	
Mållag mf – Vinjeseminar	18.000	
Muustrøparkens Venner – Familiearrangement	10.000	Ikke utbet
Informasjon – Sommeravis	60.000	Sommeravis + 9 annonser
Diverse	2.000	
Ferdaminnetrykk	18.500	Inntekter 16.200
Inderøy Museums- og Historielag	15.000	
Inderøy Mållag: Bøker	3.500	
Annonse Inderøytur		
Klassesett Jubileumsberetning Pauline	4.500	
Til senere disposisjon		
	200.000	

Inntekter kr 16.200 var ikke budsjettert.

Oppsummering - veien videre

Hovedkomiteen for Inderøytreffet 2006 anbefalte en gjentakelse etter 4 år. Dette lå til grunn for årets arrangement samtidig som 2010 er året da Jekta Pauline er 150 år og det er 150 år siden Vinje gjorde sin reise ma til Inderøy.

Komiteen samlet seg om en overbygning for nye og eksisterende arrangement med overskriften *Inderøysommer – Ferdaminne 2010*. Arrangementene i 2006 og 2010 ble svært forskjellige. Komiteen mener det er behov for et årlig løft av sommerprogram og at en del samarbeidsrelasjoner bør gjentas som for eksempel årlig program på Sundnes gjennom historielaget. Komiteen anbefaler et større løft i 2014.

Inderøysommer - ferdaminne 2010

For 150 år siden besøkte Aasmund Olavsson Vinje Inderøy og gav oss de vakre skildringene vi kjenner fra "Ferdaminne". Samme år ble Jekta Pauline bygd her i Inderøy. Begivenhetene i 1860 markerer vi med små og store arrangementer sommeren igjennom. Besøk Inderøy og få et ferdaminne anno 2010!

Torsdag 3. Juni

Inderøy 2020 - dagseminar i Inderøy Kulturhus kl 13.00 - 16.00

"Ein mot alle - Kristofer Uppdal på Røstad" 18.30. Forfatter og Journalist Anild Bye forteller om Kristofer Uppdal og arbeidet med biografien som kom i vår. Jørn Haudemann Andersen bidrar med munnspeil. Kaffe og kaker

Fredag 4. Juni

"VINJE OG INDERØY" - foredrag ved Per Egil Hegge. På Sund Folkehøgskole kl 18.00. Når temaet er Vinje og Inderøy, så er Hegge hjemmebane. Både fordi han opprinnelig kom fra Inderøy og fordi han, i likhet med Vinje, har en fortid som journalist. I forkant av foredraget blir det kl. 17.30 innslag med elever fra Inderøy kulturskole.

ÅPEN JEKT Jekta Pauline på Sundneshamna kl 16-20. Informasjon og omvisning om bord. Mulighet til å kjøpe fiskesuppe og kaffe, samt bidra med gode historier og trivsel til ramalte toner.

AASMUND NORDSTOGA - forestillingen "FERDAMINNE FRA SUMAREN 1860". På Husfrua kl 20. Etterpå plattform med Phonex Reel.

Søndag 6. Juni

JEKTA PAULINE 150 ÅR

Seilkurs på fjorden fra Sundneshamna kl 09, 12 og 15. Seilkurset er gratis og består av en teoretisk del og en praktisk del. Tilsammen ca. 2 1/2 time. Påmelding. Jubileumsmiddag på Jægtvolden Fjordhotell kl 18. Dette blir den offisielle markeringen av 150-års jubileet til Jekta Pauline, med fokus på gode historier, trivelig samvær, underholdning og god mat. Påmelding. INDERØYTUR - "I Vinjes fotspor" Søndag 6. Juni. Start kl 1000-1200, parkering: Hoff fabrikk.

Vandring gjennom Sundnes Gård - informasjon. Program ved Vinjestenen kl 1030, 1130 og 1230. Muligheter for servering på Husfrua - lunch eller middag.

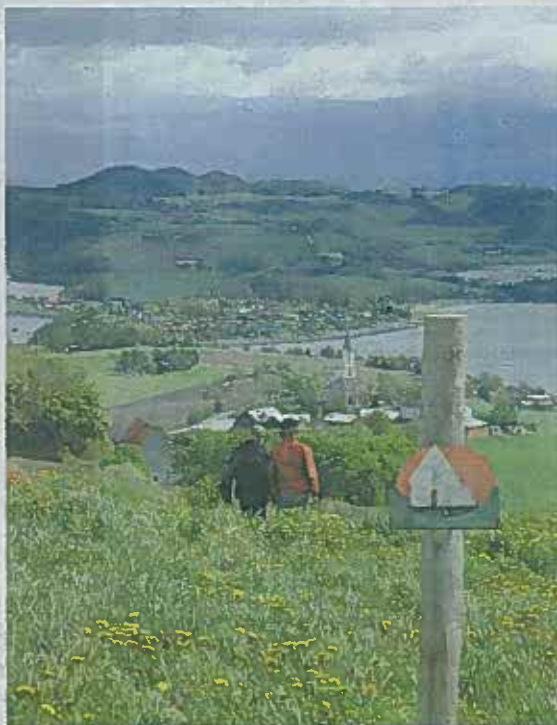
Fredag 23. Juli

VINJES FERDAMINNE - forestilling på Sundnes gård

Holdes i Storsalen kl. 19.00. Forestillingen er laget av Vinjeproduksjoner, og omhandler Vinje og hans besøk på Sundnes i 1860. Skuespiller Magne Skjævesland spiller Aasmund Olavsson Vinje, forfatter Jon Severud holde kåseri, i tillegg piano- og fiolinutøvere. Jon Severud har gått i Vinjes fotspor 150 år etter og nylig utgitt boka "Et gjenreise. Ferdaminne etter A. O. Vinje". Severud signerer og selger boka etter forestillingen.

Fredag 13. august til søndag 15. August

VINJESEMINAR på Jægtvolden Fjordhotell.

Seminar om Aasmund Olavsson Vinje i regi av Inderøy Mållag og Inderøy Museums og historielag i samarbeid med Nordnorsk Pensjonistskole. Foredrag med blant annet Olav Vesaas, Jon Severud, Gunhild Kvemes, og Per Egil Hegge. Åpen festkveld i Inderøy Kulturhus på lørdag kveld, kl. 19.00.

Fullstendig program ligger på www.nordnorsk-pensjonistskole.no. Påmelding innen 15. Juli.

Fredag 13. August

"TIL BORDS MED AA. O. VINJE" på Husfrua
På Husfrua. Matkveld med 3 retters middag, kåseri.

Lørdag 14. August

DUGURD - "MED MAT FRA VINJES TID" på Husfrua (hele dagen)

Kl. 12.00: Kåseri. "Husfruer Vinje møtte" av Per Egil Hegge.

VINJEPROGRAM - Åpen festkveld i forbindelse med Vinjeseminaret, i Inderøy kulturhus kl 19.00.

Søndag 15. August

DUGURD - "MED MAT FRA VINJES TID" på Husfrua (hele dagen)

Lørdag 21. August.

"BARNAS DAG" PÅ JEKTA

Kala Kjerkesvågen. Teatersport kl 14. Teaterforestilling med teatergruppa RAMP kl 15. En forestilling for og med den yngre garde og som gir innsikt i Jektas historie.

Tirsdag 24. August

ÅPEN JEKT

"Bursdagskaffe" på Jekta Pauline, Kjerkesvågen kl 18. Det serveres kaffe og "Pauline-kake", i tillegg blir det omvisning ombord, informasjon og underholdning.

Søndag 5. september

"Nytt liv i gamle minner." Vinje arrangement på Sundnes gård på kulturminnedagen, ved Museums- og Historielaget.
Med Ingunn Beate Øyen, Eirik Hegdal og Yngve Krivstad.

STRAUMSPÆLL 2010

„Bergine, - Guldflyndra som fikk verden til å synge

Isa K. Gericke i hovedrollen.
Forestillinger:
24., 25., og 27. juni
Muustroparken

Bil: voksne kr 220,-
barn kr 100,-
Forhåndssalg tel: 74124444
www.inderoy.kulturhus.no

JEKTA PAULINE 150 ÅR

***FRA
JUBILEUMSKOMITEEN***

RAPPORT

September 2010

Bakgrunn:

Jekta Pauline ble bygd på Letnes på Inderøy i 1860. Den er Norges eldste seilende jekt, og etter mange turer til fjern og nær, har den kommet tilbake til Innherred. Fra 2008 har Pauline hatt Kjerkesvågen som hjemmehavn.

Jekta Pauline eies av Stiftelsen Egge Museum. Den disponeres og drives av "Fjord – og Jektnemnda", bestående av medlemmer fra Innherred Kystlag, Kjerkesvågen Kai og Båtforening, Paulines Venner og Inderøy Museums- og Historielag. Nemnda vedtok at 150 års jubileet skulle markeres og foreslo en skisse for begivenheten.

Jubileumskomite:

Høsten 2009 ble Trix Scherjon, Magne Letnes og Åshild Vang oppnevnt som jubileumskomite. Komiteen ble ganske snart utvidet med leder for Paulines Venner, Åge Sivertsen.

Våren 2010 tiltrådte kasserer i Fjord – og Jektnemnda, Jarle Fossum, komiteen som økonomiansvarlig.

Komiteen har hatt 9 møter, i tillegg til en utstrakt kommunikasjon på e-mail.

Målsetting m.v.

Målet var at jubileumsmarkeringene skulle være et bidrag til å øke interessen for jektfartens betydning generelt, og for jekta Pauline spesielt. Det var viktig for komiteen at det var arrangement flere steder og at kunnskap ble formidlet til folk i alle aldrer. Jubileumsarrangementene ble i hovedsak konsentrert om to uker; Den første tidlig i juni med jubilanten på "tokt" på Beitstadfjorden, og den andre sist i august med feiring i Jektbasen på Kjerkesvågen.

I tillegg ble de ordinære aktivitetene med jekta gjennomført; Mars-i- martha på Levanger, Båttreffet på Kjerkesvågen, Kystlagets Trøndelagsstevne på Hitra og seiling hver søndag formiddag fra Kjerkesvågen.

Jubileumseffekter:

Følgende tiltak og effekter ble utviklet for å markere 150-års jubileumet:

Jubileumslogo:

Jektas ordinære logo ble tilføyd " 150 år 1860 – 2010"og brukt som jubileumslogo.

Plakat:

Jubileumsplakat for bruk i jubileumsåret ble laget i samme materiale og stil som andre plakater med informasjon om jekta.

Brosjyre:

Ny oppdatert brosjyre om Jekta Pauline ble produsert. For å kunne brukes i flere år, ble den laget uten jubileumslogo. Opplag 10000 eksemplar. Utdeles gratis.

Følgende jubileumseffekter er til salgs:

Glass:

I regi av Paulines Venner ble det innkjøpt øl- og dramglass med jubileumslogo. Disse selges enkeltvis eller i pakninger med 2 glass av hver type.

Jektøl:

Jektøl, produsert ved Inderøy Gårdsbryggeri, ble innkjøpt for skjenking ved spesielle jubileumsarrangement. Selges på Inderøy Forbruksforening.

Jubileumshefte:

For å gi en skriftlig og varig beskrivelse av "storjektida" i andre halvdel av 1800-tallet, ble det utgitt et jubileumshefte. Hftet har tre forfattere: Svein Kvistad med et kapittel om Inderøy-samfunnet for 150 år siden, Olav L'Orange med et kapittel som heter Jekta, og Magne Letnes med et kapittel om Pauline – verdens eldste seilende jekt. Dette kapittelet inneholder også litt om gården Letnes og om personer med tilknytning til jekta.

Jubileumsheftet ble gitt som påskjønnelse til folk som bidro med foredrag m.v. Hftet selges for kr. 150,-.

Arrangement:

En annerledes skoletime:

(1. 2. 3. 4 og 8. juni).

Alle grunnskolene i Mosvik, Verran, Steinkjer og Inderøy fikk invitasjon til en annerledes skoletime om bord i jekta.

Vi beregnet en dag pr kommune, men interessen var så stor at vi måtte bruke en ekstra dag for å imøtekomme ønskene. Ca 510 elever med lærere deltok. Ca 465 av disse fikk en to timers tur på fjorden, mens 45 elever fra småskoletrinnet måtte nøye seg med et besøk om bord mens jekta lå til kai.

Åpen jekt: (1, 2, 3 og 4. juni).

Etter skoletid ble alle interesserte invitert til Åpen Jekt. Besøkende fikk informasjon om jekta og mulighet til å kjøpe fiskesuppe. Trekkspillmusikk og historier av Martin Kveinnavika stod også på programmet. Totalt ca 100 besøkende.

Straumens Dag: (5. juni).

Paulines Venner hadde bod på Straumens Dag hvor de informerte, delte ut brosjyrer, solgte effekter og tok i mot påmelding til seilkursene dagen etter.

Jekta Pauline låg da ved Sundneshamna, med anledning til å komme om bord. Deltakelsen på Straumens Dag gjorde at mange ble oppmerksom på jubileet.

Seilkurs: (6. juni).

Det ble arrangert 3 seilkurs à 2,5 timer fra Sundneshamna. I stille vær med dårlig seilvind, deltok vel 70 personer.

Jubileumsmiddag: (6.juni).

Jubileumsmiddagen ble holdt på Jægtvolden Fjordhotell som et "after-sailing-arrangement". Dette var den offisielle markeringen av jubileet med lansering av jubileumsheftet, hilsninger og taler fra

Stiftelsen Egge Museum, Stiklestad
Nasjonale Kultursenter, Nord Trøndelag
Fylkeskommune, Kommunene rundt
Beitstadfjorden og Inderøy Museums- og
Historielag med flere. Underholdning
av visegruppa KADO og av Rune
Langfjæran, som leste "Martin Kveinnavika".
Da Jekta Pauline gikk fra Sundneshamna,
avsluttet de vel 70 deltakerne kvelden med å
gå ned til sjøen for å hylle jubilanten.

Barnas Dag: (21. august).

Teatergruppa RAMP viste i samspill med
barna utdrag av Jekta Paulines historie,
sanne og usanne. Tilskuerne kom med
mange fantasifulle innspill og det hele ble en
fornøydlig forestilling med dekket på jekta
som scene og bryggekanalen som arena for
publikum. Mellom 150 og 200 personer,
store og små, møtte opp.

Bursdagskaffe: (24. august).

Jubilanten inviterte alle til kaffe
og "Paulinekake" på sen ettermiddagstid. I
tillegg til servering var det opptreden av
Koret på Våja, Rune Langfjæran, samt av
Berit Kirknes som leste et brev fra Anton
Letnes til kona Margrethe, skrevet på tur
med jekta til Lofoten i 1888. Omtrent 150
personer møtte opp i lett regn og kald
nordavind.

Fagseminar: (28. og 29. august).

Med foredrag av Kolbein Dahle, Hans Toft,
Lars Meinhold og Håkon Rønning, som alle
var med på den siste store restaureringen av
Jekta Pauline, fikk deltakerne en interessant
innføring i jubilantens nyere historie.

Foredragene til Frode Aarvik, Ole Vistrup og
Oddvar Soldal, Hardanger Fartøyvernssenter
tok for seg forskjellige sider ved kommersiell
drift av verneverdige fartøy. Sverre Nordmo,
Riksantikvaren, informerte i sitt innlegg om
fartøyvern og tilskuddsordninger. Arne
Fossum fortalte i sin velkomsthilsen om
dagens drift og litt om framtidige muligheter.
Per Olav Lorentzen tok for seg riggen på
Jekta Pauline mens deltakerne la ut på
seiltur med jubilanten søndag formiddag.
Med sosialt samvær, lokal mat og god prat
som "krydder", ble det en trivelig og lærerik
helg for de ca 40 deltakerne.

Media /Markedsføring:

Det ble laget en PR-plan over hvilke media
(lokale, regionale og nasjonale aviser,
tidsskrifter, fagblad, radio og fjernsyn) som
burde få informasjon om
jubileumsaktivitetene og på hvilket tidspunkt.
Derneft en oversikt over annonsering i
sommeraviser, reiselivsbransje m.fl.
Pressemelding 1 ble sendt ut i april og
pressemelding 2 i begynnelsen av august.
Annonseringen ble gjennomført i forkant av
de planlagte aktivitetene. PR-virksomheten
resulterte i bred dekning i regional og lokal
presse (se utklippsbok). Dessuten bidro
innslag på "Midtnytt" og "Norge i dag" til
oppmerksomhet rundt jubileet og god
oppslutning om arrangementene.

Sponsorer:

Penger:

Nord Trøndelag Fylkeskommune: 15 000
Inderøy Kommune: 30 000

Byggmakker:	5 000
Anton Letnes AS:	5 000
Jægtvolden Fjordhotell:	5 000
Klepp Regnskap:	5 000
Farbu & Gausen AS:	5 000
Trønder-Avisa:	5 000
Sparebank 1 SMN:	5 000
Lyngstad Hønseri:	5 000
T.N.Vangs Mek Verksted as:	<u>5 000</u>
Sum:	Kr. 90 000

Tjenester:

Inderøy Kommune:

Annonse Barnas dag og Bursdagskaffe i Inderøyningen.

Inderøyningen:

Helside "sponsorannonser". En gratis helside og en til redusert pris.

T.N.Vangs Mek. Verksred as:

Lokale med servering 6 komitemøter

A. Fossum perm m/ lønn 25 t.

Dugnadsinnsats:

Varer og tjenester: (spesifikasjon vedlagt)

Kjøring: 1957 km à kr. 3,-: Kr.5871,-

Bakst: 250 boller + 2 "skuffkaker".

Dugnadsimer:

(spesifikasjon vedlagt)

Brosjyre, plakat/logo: 33 timer

Mars-i-martan: 123 timer

Opplegg skoler: 255 timer

Åpen jekt: 32 timer

Seilkurs 6.6: 88 timer

Jubileumshefte: 61 timer

Jubileumsmiddag: 13 timer

Barnas Dag: 16 timer

Bursdagskaffe: 16 timer

Fagseminar: 77 timer

Underholdning gen.	6 timer
Komitemøter:	78 timer
Organisering m.v.:	48 timer
Paulines Venner gen:	70 timer
Sponsor søknad m.v.:	6 timer
PR /mediaomtale:	<u>30 timer</u>
Sum dugnadstimer:	952 timer

Økonomi /Regnskap:

I og med at det er bilag som ikke er kommet inn, foreligger ikke regnskap pr. 15.09.10. En håper å kunne legge fram en oversikt i løpet av forholdsvis kort tid, da det er en forutsetning for tilskudd.

Jubileumsregnskapet vil for øvrig være en del av det totale regnskap 2010 for Fjord- og Jektnemnda, som revideres av valgte revisorer for Inderøy Museums- og Historielag.

Avslutning:

Jekta Pauline kom, som ønsket, i fokus i jubileumsåret; Over 1000 personer deltok direkte i arrangementene. I tillegg fikk mange flere informasjon gjennom stands, og ikke minst via media.

Jubileumskomiteen mener målsettingen kan sies å være oppnådd.

Noen av aktivitetene bør følges opp senere; Kanskje en årlig "Paulinedag" sist i august, med vekslende tema, målgruppe og opplegg for hvert år, kan være en ide?

Jubileumskomiteen anser nå sin oppgave som avsluttet, og takker for oppdraget, og for godt samarbeid med alle involverte.